

FACULTAT
D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ
I CIÈNCIES HUMANES

UVIC | UVIC-UCC

LES VÍCTIMES MENYS VISIBLES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA: ELS INFANTS I L'AFECTACIÓ DEL SEU DESENVOLUPAMENT EMOCIONAL

Clàudia Perostes Cabanes

4t. Treball de Final de Grau

Tutor: Ramon Casany Mora

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Vic, Juny 2022

RESUM:

Aquesta investigació té com a propòsit abordar la problemàtica de la violència masclista en l'àmbit de la parella per tal de visibilitzar la seva afectació en el desenvolupament emocional dels fills i filles amb la finalitat de conscienciar la societat que aquesta és una temàtica que els professionals vinculats a l'educació social han de treballar per poder atendre als infants de forma integral.

Per tal de dur a terme aquesta tasca, al llarg de la investigació es fa una aproximació al context de la violència masclista en l'àmbit de la parella així com a la violència familiar. S'incideix en la investigació del desenvolupament emocional dels infants d'entre 6 i 12 anys, descobrint les tipologies de vincle que estableixen en un context de violència i es fa una recerca sobre estratègies professionals per abordar la problemàtica, fent èmfasi en el benestar de la dona i mare i el desenvolupament favorable dels fills i filles.

Paraules clau: violència masclista en l'àmbit de la parella, violència familiar, desenvolupament dels infants, vincle, context familiar.

ABSTRACT

The aim of this research is to address the issue of gender violence to make visible its impact on the emotional development of the children exposed to this violence. The intention is also to make society aware that this is an issue that professionals linked to social education must work on to be able to care for children in an integral way.

To do this, throughout this thesis the context of gender-based violence is explored in couples as well as violence within the family home. It focuses on research into the emotional development of children between the ages of 6 and 12, discovering the affective relationships they establish in a context of violence. The study also investigates the strategies used by professionals to address the issue and how those affect the well-being of the women/mothers and the development of sons and daughters.

Keywords: gender-based violence in the couple, family violence, child development, bonding, family context.

Agraïments

M'agradaria dedicar aquest espai a agrair les persones que m'han acompanyat, donat suport o han contribuït d'alguna manera en la realització d'aquesta investigació.

En primer lloc, vull agrair als professionals que m'han facilitat la investigació i que gràcies a la seva col·laboració altruista han permès la realització de la part pràctica, dedicant-me el seu temps i adoptant una actitud oberta a respondre als meus dubtes, curiositats amb l'objecte de complementar aquesta part del treball.

Especialment, vull agrair al Ramon Casany i Mora, la persona referent i tutor del treball de final de grau, per la paciència, constància en la lectura de la investigació, dedicació i sobretot per l'acompanyament en el procés, que ha estat un suport indispensable per dur a terme la recerca.

Finalment, dono les gràcies a la meva família, al Narcís i als meus amics per fer-me costat, confiar en mi i donar-me suport de manera incondicional.

De tot cor, gràcies.

Índex

1. Introducció i justificació del treball.....	7
2. Conceptes clau.....	9
3. Pregunta de recerca i objectius.....	11
3.1 Pregunta de recerca.....	11
3.2 Objectius.....	11
3.1.1 Objectiu general.....	11
3.1.2 Objectius específics.....	11
4. Marc teòric.....	12
4.1 Aproximació al concepte de violència masclista en l'àmbit de la parella.....	12
4.1.1 Tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella.....	14
4.1.2 Cicle de la violència.....	16
4.1.3 Mesures de protecció a la dona víctima de violència masclista en l'àmbit de la parella.....	17
4.2 La violència masclista en l'àmbit de la parella enfocada al context familiar.....	19
4.3 Aproximació al desenvolupament emocional d'un infant (etapa 6 – 12 anys).....	22
4.4 El desenvolupament emocional dels fills i filles exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella (etapa 6 – 12 anys)	25
4.4.1 Tipologies d'exposició dels infants a la violència masclista en l'àmbit de la parella.....	25
4.4.2 Conseqüències de l'exposició a la violència masclista en l'àmbit de la parella.....	27
4.4.3 Factors de risc per un fill/a exposat/da a la violència masclista en l'àmbit de la parella.....	29
4.4.4 Mesures de protecció per un menor exposat a la violència masclista en l'àmbit de la parella.....	30
4.5 Relació entre la violència masclista en l'àmbit de la parella i el desenvolupament emocional de l'infant (etapa 6 – 12 anys).....	33
4.6 Mapa de recursos del Bages.....	36

4.6.1	Recursos de treball amb dones víctimes de violència en l'àmbit de la parella.....	37
4.6.2	Recursos de treball amb els fills i filles víctimes de violència en l'àmbit de la parella.....	38
4.6.3	Recursos de treball amb ambdós col·lectius.....	39
4.7	Intervencions amb dones i fills/filles víctimes de violència familiar.....	40
5.	Marc pràctic.....	43
5.1	Metodologia de recerca.....	43
5.1.1	Disseny de la recerca.....	43
5.2	Mostra.....	43
5.3	Recollida de dades.....	45
5.3.1	Eina de recollida de dades.....	45
5.4	Cronologia de l'entrevista.....	45
5.5	Categorització.....	46
5.6	Aspectes ètics.....	48
5.7	Anàlisi de dades.....	49
6.	Conclusions.....	60
7.	Limitacions.....	63
8.	Altres recerques complementàries que es podrien realitzar.....	64
9.	Bibliografia / Webgrafia.....	65

1. Introducció i justificació del treball

Amb l'objecte de contextualitzar aquest treball és necessari remarcar que a l'actualitat el concepte de violència de gènere ha evolucionat, no només en el context que abraça el seu significat i en com es desenvolupa, sinó també en la mateixa denominació del mot, el qual actualment s'anomena *violència masclista en l'àmbit de la parella*. Ran d'aquest fet, he optat per utilitzar les dues nomenclatures al llarg d'aquesta recerca: violència de gènere i violència masclista en l'àmbit de la parella, amb l'objectiu de fer més amena la seva lectura.

Habitualment, quan es parla sobre violència masclista en l'àmbit de la parella, s'associa aquest concepte al maltractament que rep una dona per part d'un home, que anteriorment se solia denominar violència de gènere. Tot i així, el concepte no engloba tot el marc familiar o context en el qual es produeix, tenint en compte que els fills i filles convivents amb la parella estan vivint, de forma indirecta i a vegades també directa, episodis de violència que poden influir en el seu desenvolupament emocional.

Ran d'aquest fet, cal destacar que la problemàtica de la violència masclista en l'àmbit de la parella és una de les més treballades en tallers socials i educatius, i malgrat es duen a terme activitats sobre maltractament infantil, quan parlem de violència en l'àmbit de parella, no s'incideix tant en l'afectació que aquesta pot tenir pels menors que conviuen dins la llar amb la parella, sinó més en els efectes cap a la figura de la dona. Aquest és un dels motius pels quals he escollit dur a terme aquest treball.

Val a dir, que com a societat moderna, hem de ser conscients que existeixen diversos models familiars (monoparental, famílies separades que han construït una nova relació, parelles homosexuals, entre altres exemples), i que la violència pot visibilitzar-se en qualsevol dels models existents fins a dia d'avui. Tot i aquest fet, per dur a terme el meu treball d'investigació m'he centrat en el model de família tradicional, conformat per un home i una dona amb fills/es. He escollit aquest model per poder exposar tant la problemàtica de la violència masclista en la parella com l'afectació que pot tenir aquesta en el desenvolupament emocional dels fills i filles que conviuen amb la parella i que per tant, viuen dia a dia aquesta problemàtica social.

Tanmateix vaig escollir l'etapa dels 6 als 12 anys, que comprèn el període d'educació primària, ja que tot i ser conscient que a priori qualsevol estadi evolutiu pot mostrar símptomes d'exposició a la violència, (inferior als 6 i superior als 12) vaig considerar que en aquesta franja inferior la forma d'expressió possiblement no em donaria tants resultats en la recerca, i en els estadis superiors, ja parlariem d'adolescents.

Un altre dels motius per dur a terme aquest treball d'investigació és el fet que duent a terme aquesta recerca voldria donar a conèixer aquesta problemàtica social i analitzar com pot afectar el desenvolupament emocional dels infants en l'etapa escollida.

Al llarg de la carrera, hem treballat en diverses assignatures aspectes sobre el col·lectiu d'infància i adolescència, el seu desenvolupament per etapes d'una forma estàndard, el seu procés de socialització, el context de negligència, però no s'ha treballat en profunditat què succeeix en el context de la violència en l'àmbit de la parella.

Per tal de dur a terme la recerca de recursos que treballen la temàtica, m'he centrat en el municipi de Manresa, ja que és la capital de la comarca on visc, i on pretenc treballar en un futur professional. D'aquesta manera, considero que és interessant poder obtenir informació sobre el mapa de recursos existents al territori per a dones i menors víctimes de violència masclista en l'àmbit de parella alhora que considero que en un futur professional em servirà per conèixer els recursos que hi ha a l'abast del meu territori més proper, essent aquest factor, un altre dels motius que m'ha impulsat a dur a terme aquest treball.

Així doncs, m'interessa treballar aquesta temàtica en qualitat de treball de final de grau tenint en compte que una de les opcions professionals que considero, un cop acabada la carrera és l'àmbit de la infància i adolescència en risc.

Per tal d'elaborar el treball de final de grau, primerament he realitzat una recerca dels apartats que volia treballar al marc teòric i els he elaborat de forma detallada. Seguidament, he definit la metodologia del marc pràctic i elaborat les preguntes corresponents que servirien per respondre la part pràctica. Finalment, he elaborat l'anàlisi de la informació que complementa el marc teòric i el marc pràctic i he finalitzat amb les conclusions.

2. Conceptes clau

Violència masclista en l'àmbit de la parella / violència de gènere: Aquesta és molt present en la nostra societat actual. Val a dir que aquest concepte no se centra només en la violència física, sinó també en la psicològica, sexual, econòmica, entre d'altres que pateix una dona per part de la seva parella. El fet de centrar aquest concepte amb la temàtica de la infància, produeix un enfocament diferent rellevant a l'hora de desenvolupar el marc teòric, tenint en compte que forma part de l'eix central de la temàtica. Mirat i Armendáriz (2006) identifiquen la violència en l'àmbit de la parella com un acte violent que pateix la dona, sigui físic, sexual o psicològic que comporta conseqüències a nivell de desenvolupament i relació.

Violència familiar: Per tal de fer l'anàlisi sobre com afecta la violència masclista en l'àmbit de parella als menors que la viuen diàriament a les seves llars, un concepte clau a tenir en compte és el context de la violència familiar, en el qual el desenvolupament dels menors es veu afectat. Aquest concepte centrat en la infància i l'adolescència formarà part de l'eix central del treball de final de grau. La doctora García de la Torre (2006), analitza la violència en l'àmbit de la parella en el context familiar, incidint en la repercussió que té aquesta sobre la dona, però també sobre els infants, els quals són testimonis d'accions violentes que poden afectar el seu desenvolupament emocional.

Desenvolupament emocional: Aquest concepte forma part de l'eix central de la temàtica, tenint en compte que la pregunta de recerca pretén investigar com es desenvolupen en l'àmbit emocional els infants exposats a la violència en àmbit de parella. Amb la investigació, podem veure quines són les repercussions més rellevants en el desenvolupament emocional dels infants. Grosman (1992) assenyala que tota acció que es cometi al sistema familiar pot perjudicar el desenvolupament de l'infant.

Convivència: La convivència familiar en la llar, és un concepte significatiu per tal de promoure un espai de desenvolupament del menor en tots els seus àmbits, concretament hauria de ser un espai de benestar tant personal com familiar. Per tal de dur a terme aquesta investigació és important veure com afecta la convivència dels menors amb aquesta tipologia de violència, convertir-se en un espai que no generi les condicions idònies pel desenvolupament del menor. Així doncs, la convivència forma part de l'eix central de la investigació i és un concepte clau d'anàlisi en la temàtica.

Gorjón (2010), defineix, la que llavors es denominava violència domèstica, com a qualsevol acte violent que s'identifiqui dins la llar, entre les persones que comparteixen espai domèstic, i que per tant, afecta la convivència.

Vincle: Un dels conceptes més importants en la relació filio parental és la necessitat d'establir un vincle sòlid. Com a educadors defensem que sense vincle no es pot dur a terme una acció socioeducativa que promogui el canvi. D'aquesta manera, la convivència del menor amb la violència en l'àmbit de parella, implica que el vincle amb els seus progenitors es veu afectat. Pretenc investigar en quin grau es pot trencar aquest vincle i com aquest fet pot afectar el desenvolupament del menor. Ainsworth, Blehar, Waters i Wall (1978), Main i Hesse (1990) i Main i Solomon (1990) estbleixen diverses tipologies de vincle dels infants amb el seu entorn: vincle segur, insegur, insegur-ambivalent i desorganitzat.

Competències parentals: Es defineixen com el conjunt de capacitats que permeten als pares afrontar de manera flexible i adaptada la tasca de ser pares, d'acord amb les necessitats evolutives i educatives dels seus fills/es. (López, Martín, Cabrera, y Máiquez, 2009). Ens referim a competències parentals quan parlem de les habilitats que desenvolupen pares i mares per cuidar i satisfer les necessitats dels fills/es segons l'etapa del desenvolupament evolutiu en la qual es troben (Barudy i Dantagnan, 2010). Aquest concepte és important pel meu treball, tenint en compte que entre les competències parentals hi ha la resposta a les necessitats dels fills i filles, la capacitat de protecció i la creació d'un entorn òptim pel seu desenvolupament.

3. Pregunta de recerca i objectius

3.1 Pregunta de recerca

Tot i ser conscient que la violència en l'àmbit de la parella és un aspecte socialment present i treballat en diverses activitats, aquestes tendeixen a focalitzar la seva intervenció en el suport emocional a la dona, i moltes vegades ens oblidem que tot i ser aquesta la que pateix la violència de forma directa, aquest fet es produeix en una unitat de convivència on també hi creixen els fills i filles, implicant així, l'exposició d'aquests a la violència que es manifesta a la llar de forma continuada.

Així doncs, pretenc enfocar la investigació seguint aquesta pregunta de recerca:

Com afecta la violència masclista en l'àmbit de la parella en el desenvolupament emocional dels infants convivents en el mateix nucli familiar?

3.2 Objectius

3.2.1 Objectiu General

- Investigar el desenvolupament emocional dels infants de 6 a 12 anys en el context de violència en l'àmbit de la parella

3.2.2. Objectius Específics (OE)

- OE1: Aprofundir en el concepte de violència masclista en l'àmbit de la parella per tal d'analitzar-ne la repercussió en el context familiar.
- OE2: Identificar algunes de les conseqüències que envolten el desenvolupament emocional dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella.
- OE3: Conèixer el tipus de vincle que estableix l'infant amb els progenitors en un context de violència masclista
- OE4: Descobrir eines i estratègies de treball tant per a dones com per fills/es que pateixen la violència en l'àmbit de parella en el context familiar.

4. Marc Teòric

4.1 Aproximació al concepte de violència masclista en l'àmbit de la parella

Per iniciar la recerca és necessari recopilar diverses definicions relacionades amb el concepte de violència de gènere, a través d'autors especialitzats amb la temàtica així com legislacions vigents respecte a l'àmbit.

Fernández Alonso (2003), assenyala que la violència masclista en l'àmbit de la parella és un instrument que garanteix la continuïtat de la societat patriarcal: manté les desigualtats entre homes i dones, la superioritat de l'home, la discriminació i les relacions de poder entre aquests.

Culturalment i de forma errònia, associem autoritat i violència, fet que contribueix a denominar la violència com a forma d'exposició de l'autoritat. La violència és l'ús negatiu del poder. En el cas de la violència de gènere s'utilitza "*l'amor*" i l'autoritat com a abús de poder, així com el càstig físic, psicològic o sexual. (Horno, P. 2005)

Capelo (2005) defineix la violència masclista en l'àmbit de la parella com a forma de distribució dels rols socials que ocupen l'home i la dona en la societat, promovent així, la desigualtat social. Relacionada amb aquesta afirmació, Moreno (2008), exposa el mateix concepte com a "tipologia de violència que els homes exerceixen sobre les dones basant-se en el patriarcat com a ideologia, que representa la dominació masculina sobre la dona, que a la vegada, situa a aquesta segona en una posició familiar, social i laboral secundària".

Tanmateix, Mirat y Armendáriz (2006) identifiquen aquesta com a "qualsevol acte patit per una dona que tingui com a resultat un dany físic, psicològic o sexual, incloent-hi amenaces, coaccions, privació de la llibertat en general, tant a la vida pública com privada". Destaquen també que la violència de gènere no depèn d'aspectes personals, socials, acadèmics, religiosos, com ara: les classes socials, els grups ètnics o les edats, sinó que s'ha generat entorn a la societat patriarcal en la qual vivim i ens relacionem.

Després de realitzar una aproximació al significat de violència masclista en l'àmbit de la parella, considero pertinent realitzar un breu recorregut històric i legal per observar l'evolució del seu significat.

Raquel Osborne (2008), en el seu article sobre la qüestió política de violència de gènere, ens ofereix tot un seguit d'esdeveniments que han tingut un punt d'inflexió a nivell social, des de l'any 1990 fins al 2008.

Així, a principis dels anys 90, comencen a augmentar les reivindicacions respecte a les agressions sexuals que es van produir a la dècada dels 70. Arran de la denúncia per la mort d'Ana Orantes, assassinada l'any 1997, els mitjans de comunicació es comencen a interessar pel feminisme. L'any 2019, el diari *El Mundo* conclou que la mort d'Orantes va suposar un canvi social i legislatiu, ja que en base a aquest succés s'aprovà la Llei contra la Violència de Gènere (2004) que va visibilitzar la problemàtica social existent.

L'any 1998, es concreta el Pla d'Acció contra la Violència Domèstica¹, que planteja un treball cooperatiu entre administracions per donar resposta a la violència en l'àmbit de la llar, recopilant dades sobre casos de violència en la parella. A dia d'avui s'han fet tres enquestes, corresponents als anys 2000, 2002 i 2006 per tal de quantificar els actes violents contra les dones en l'àmbit domèstic i determinar les característiques sota les quals es considera que una dona està patint violència, fet que contribueix a donar un reconeixement polític i social sobre la violència masclista en l'àmbit de la parella.

La Llei orgànica 13/2007, de 26 de novembre, de *Medidas de Prevención y Protección Integral contra la Violencia de Género*, en el seu article 3 defineix la violència de gènere com a conseqüència de la societat masclista que manifesta la discriminació, la desigualtat i les relacions de poder d'homes sobre dones. Els primers, pel simple fet de ser homes, exerceixen el poder sobre les dones com a forma de violència vicària.

Per tal de quantificar la magnitud de la problemàtica, cal fer referència a l'Observatori contra la Violència Domèstica, un recurs estatal espanyol que pretén visibilitzar aquest concepte. Així, segons la documentació, les víctimes mortals per casos de violència masclista en l'àmbit de la parella des de l'any 2003 al 2021, han patit alts i baixos, arribant al punt més alt de víctimes (76), l'any 2008, i al punt més baix, l'any passat (2021), amb 31 víctimes. Tot i haver-se reduït els casos de víctimes mortals en aquesta situació, l'índex segueix essent elevat, i el gràfic únicament quantifica aquells casos que esdevenen mortals. Per tal de visibilitzar l'evolució de les dades, tot seguit plasmo en el següent gràfic aquesta estadística.

¹ Parlem de violència domèstica quan els actes de violència es duen a terme únicament dins l'àmbit familiar, dins l'àmbit privat de la llar i de violència de gènere quan aquests es produeixen en els diversos àmbits de convivència, no només en la llar. (Fernández Alonso, 2003)

Figura 1: Gràfic de dones víctimes mortals de violència de gènere (2003-2021) / Font: Ministeri d'Igualtat. Delegació del Govern contra la Violència de Gènere

A continuació i després de descriure conceptualment la violència i la violència de gènere així com quantificar-ne les dades, presento un seguit de tipologies entorn la violència de gènere, les quals, avui en dia encara es troben presents.

4.1.1 Tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella

El següent apartat fa referència a la classificació sobre tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella. Segons la literatura especialitzada pren importància descriure la violència física, psicològica, sexual i econòmica.

Segons la Llei 13/2007, de 26 de novembre sobre mesures de prevenció i protecció integral contra la infància i l'adolescència, article 3.3, conclou que qualsevol acte violent basat en el gènere que impliqui danys de naturalesa física, psicològica, sexual o econòmica. D'acord amb la mateixa llei, hi ha diverses formes d'exercir la violència de gènere, que es resumeixen a continuació².

1. Violència física

Aquesta forma de violència és la més evident en la violència masclista en l'àmbit de la parella, i sol anar precedida per conductes de maltractament psicològic per part de l'agressor (O'Leary, 1999).

² Aquestes definicions no són extretes exclusivament de la BOE, veure bibliografia.

Es considera violència física qualsevol acte no accidental que impliqui l'ús de la força de l'home contra el cos de la dona, així com aquells actes dirigits a l'entorn familiar o personal amb risc/resultat de lesió física. Aquestes agressions poden ser graduals atenent a la intencionalitat i al dany causat (Torres, 2001) Tenint en compte que la forma de violència física sol ser continuada, pren rellevància que la gran majoria de víctimes han patit agressions continuades i en un període de temps freqüent (Krug et al., 2003).

2. Violència psicològica

L'OMS (2005), assenyala que són actes específics d'aquesta tipologia de violència, els insults o les infravaloracions sobre la dona, les humiliacions, la intimidació i l'amenaça amb el dany físic. També s'hi inclouen la coerció, el sotmetiment, l'aïllament, la culpabilització /privació de la llibertat i les conductes dirigits a l'entorn familiar, laboral o personal com a forma d'agressió a la dona. (BOE, 2007).

Segons Echeburúa, Corral i Amor (2002) contempen la imposició de conductes degradants cap a la víctima (postures i gestos amenaçadors, conductes destructives i culpabilització a la víctima de les conductes violentes de l'agressor).

3. Violència sexual

Es defineix com a qualsevol acte de naturalesa sexual o intent de consumir un acte sexual no consentit per la dona. Inclou comentaris o insinuacions sexuals no desitjades, accions per comercialitzar així com la coacció, la força física i l'abús sexual (OMS, 2005). Segons Torres (2001), també inclou el tenir relacions sexuals no desitjades per temor a la parella i la humiliació sexual, i l'obligació a tenir relacions amb terceres persones.

4. Violència econòmica

Inclou la privació intencionada i no justificada de forma legal dels recursos pel benestar físic i/o psicològic de la víctima, els fills/es i les persones que depenen d'aquesta. També inclou el no deixar a la dona accedir al mercat de treball per contribuir a la dependència econòmica vers l'agressor (BOE, 2007).

La persona que exerceix la violència econòmica executa accions per sotmetre a una altra persona mitjançant el control dels recursos materials que pertanyen a l'agressor, a la víctima o bé a ambdós (béns compartits).

S'inclouen comportaments d'acció (negar l'accés als béns compartits, entregar quantitats petites de diners per obligar la dona a buscar ajuda econòmica de persones o entitats, entre d'altres (Torres, 2001). Segons l'Institut Català de la Dona (2006), també es considera el fet que l'agressor impedeixi l'accés de la dona al món laboral o educatiu.

4.1.2 Cicle de la violència

Després de fer referència a les diverses tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella, val a dir que aquesta segueix un procés, anomenat *cicle de la violència*, el qual cal contextualitzar.

Leonor Walker (1978), formula la teoria del cicle de la violència a partir d'una investigació duta a terme en un refugi per a dones maltractades. Aquest estudi ens permet entendre com es produeix i manté la violència masclista en l'àmbit de la parella. Aquest cicle consta de tres fases:

- Fase d'acumulació de tensió

En aquesta fase l'agressor comença a manifestar la tensió i la irritabilitat contra les accions de la dona i respon amb enuig. La dona intenta recórrer al diàleg per resoldre el conflicte, però no troba solució, fet que la porta a començar a callar, a no manifestar la seva opinió ni els seus sentiments.

Aquí, es comença a construir la desigualtat entre l'home i la dona: l'home com a figura de poder i la dona com a una figura que percep una realitat equivocada.

Davant d'aquestes situacions, la dona mostra que té el poder per marxar de la vida de parella que manté fins ara, però se sent responsable per no preservar la unitat familiar. Aquesta acaba demanant disculpes com a mètode per solucionar la situació, però tot i així, l'home sent la necessitat de castigar-la verbal, mental i emocionalment.

- Fase d'explosió violenta

En aquesta fase és quan l'home explota, ran de la situació generada per la primera fase, perd el control i castiga a la dona (cops, insults, amenaces contra ella i els fills/es) i l'agredeix, moltes vegades, de manera sexual. La dona pretén salvar la relació i se sent impotent, dèbil i desigual, fet que la paralitza.

La dona, no sap com gestionar la situació, i per tant no s'enfronta a la seva parella i entra en l'estat "d'indefensió apresada", un estat que no li permet reaccionar davant d'aquest fet. En algunes ocasions, la dona es pot arribar a distanciar o a demanar ajuda, però l'agressor l'acaba buscant amb una promesa de canvi, un procés de victimització per demanar-li una altra oportunitat, iniciant-se en aquest moment, la tercera fase.

- Fase de lluna de mel

En la fase de lluna de mel o reconciliació, l'agressor es penedeix del seu comportament i promet canviar, modificant la seva conducta. Quan la dona observa que l'home no torna a tenir comportaments agressius es relaxa, percep que la seva parella l'estima i la respecta. L'home permet moltes coses que abans prohibia per guanyar-se la confiança de la dona.

Aquest cicle no té un procés temporal definit, en cada relació una fase pot durar més o menys temps, depenent de cada cas particular, però les etapes es fan cada cop més curtes quan el cicle torna a començar. La figura masculina és qui controla la temporalitat de la fase de lluna de mel, i la dona es comença a adonar que no pot controlar el comportament de l'home i se centra en mantenir-se amb vida dins la relació per no implicar als fills/es. En totes les fases l'home intenta minimitzar la situació de violència i culpa a la dona d'exagerar la situació. Tanmateix, cal remarcar que el cicle contempla la violència física, psicològica i sexual, però no inclou la violència econòmica.

Figura 2: Cicle de la violència per fases /
 Font: Imatge extreta d'internet

Després d'aproximar-nos al concepte de violència masclista en l'àmbit de la parella i a la seva complexitat, es posa en evidència la necessitat d'establir mesures de protecció a la víctima d'aquesta tipologia de violència existent en la nostra societat actual. D'aquesta manera, a continuació s'exposen les diverses mesures de protecció per a la dona davant d'una situació de violència de gènere.

4.1.3 Mesures de protecció a la dona víctima de violència masclista en l'àmbit de la parella

Existeixen diverses mesures de protecció a la dona víctima de violència masclista en la parella, regulades per organismes legals, de les quals destaco les següents³:

³ Extretes de: la web oficial de la Generalitat de Catalunya i del Boletín Oficial del Estado (BOE)

La *Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*: pretén establir mesures de protecció per sancionar i erradicar la violència contra la dona i prestar assistència a les víctimes (incloent-hi dona i fills/es). Vol promoure la sensibilització, la prevenció i detecció de situacions de violència per fomentar la igualtat de gènere, fomentant mesures en diversos àmbits (publicitat, àmbit sanitari). Inclou els drets de les víctimes de violència masclista en la parella: informació, assistència social integral i jurídica gratuïta, drets laborals i de Seguretat Social, econòmics i tuteles institucionals.

Fent referència al *Reial Decret 1452/2005, de 2 de desembre, pel qual es regula l'ajuda econòmica establerta a l'article 27 de la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género* (BOE núm. 301, publicada el 17/12/2005), assenyala que la denunciant podrà optar a la prestació quan l'Informe del Ministeri Fiscal indiqui indicis de la violència entre la parella i resolgui l'ordre de protecció. Aquest dret es fa efectiu amb l'acreditació de la víctima respecta la insuficiència de recursos econòmics, ja que els ingressos haurien d'equivaldre a un 75% o menys del salari mínim interprofessional (SMI), excloent la part proporcional de les pagues extraordinàries.

Tanmateix, destacar del Decret 80/2015, de 26 de maig, sobre les indemnitzacions i ajudes per a les dones víctimes de violència masclista.

Aquesta estableix en el seu article 47 de la *Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les persones a erradicar la violència masclista*, les condicions, requisits, la quantitat i els procediments per a la sol·licitud de les indemnitzacions econòmiques per a víctimes de violència masclista. Així doncs, s'entenen com a greus, les lesions corporals o danys en salut física i psíquica, per les quals les dones víctimes de violència podran disposar de tractament mèdics, quirúrgics i psicològics. Per altra banda, les ajudes econòmiques que ofereix la llei s'han d'acreditar l'ordre de protecció a favor de la víctima o la sentència definitiva en què s'acorden les mesures per la dona.

En el *Decret 234/2019, de 12 de novembre, de reestructuració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies*, s'enfoquen les mesures de protecció a les víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella de la següent manera: la inversió econòmica i gestió de nous projectes, serveis i programes contra la violència masclista, el disseny, implementació i avaluació de les actuacions de prevenció i detecció de situacions de violència masclista. Així, aquest pretén fomentar el treball en xarxa per atendre a la dona i coordinació/supervisió de programes i serveis per a dones víctimes de violència.

Tanmateix, cal destacar l'aprovació del *Decret Llei 25/2020, de 16 de juny, de mesures extraordinàries en matèria social i de caràcter fiscal i administratiu*, que té l'objectiu de proporcionar subvencions, prestacions i indemnitzacions a les víctimes de violència masclista així com té en compte la crisi global existent ran de la Covid-19.

Finalment, cal fer èmfasi a l'aprovació del *Decret Llei 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi Civil de Catalunya en relació amb la violència vicària*, el qual en el seu article 4 reconeix que també es considera violència contra la dona quan s'utilitza l'amenaça o la coacció, la violència física o psicològica cap als fills/es de la dona per tal de ferir-la i desestabilitzar-la emocionalment.

Per tal d'abordar la temàtica és necessari doncs, parlar sobre la violència masclista en l'àmbit de la parella, enfocada al context familiar, en el qual conviuen l'agressor, la dona que pateix el maltractament i els fills/es.

4.2 La violència masclista en l'àmbit de la parella enfocada al context familiar

El concepte de *violència familiar* fa referència a qualsevol forma d'abús físic, psicològic o sexual que té lloc entre els membres d'una família (Corsi, 1994). Es considera violència familiar tot aquell acte produït per algun membre de l'entorn familiar que atempti contra la vida, la integritat corporal o psicològica, així com a la llibertat d'una persona de la família o que amenaci al desenvolupament de la seva personalitat (Consell d'Europa, 1996).

Quan la violència esdevé un mètode de comunicació interpersonal amb la família, produeix efectes en els seus membres, que es manifesten dins i fora de l'àmbit familiar (maltractament infantil, violència de gènere, toxicomanies, delinqüència juvenil, prostitució, entre d'altres).

El patiment de les víctimes pot arribar a generar una reproducció de rols, en el qual la víctima pot arribar a reproduir les conductes de l'agressor amb altres persones del seu entorn social, ja sigui quan aquests fills/es, tinguin més fills o en la mateixa etapa de la infància i preadolescència les reproduïxin amb el seu entorn relacional. (Barudy, 1998).

La família com a institució social forma part de l'àmbit privat, i es dona per suposat que el comportament dels seus membres se situa fora del control social.

Diverses creences i mites sobre el sistema patriarcal remarquen el poder de la figura masculina sobre les dones i els fills/es en els diversos àmbits de la vida quotidiana, incidint en els drets legals, econòmics i socials (Lorente i Lorente, 1998)

En els últims anys, la violència familiar ha estat un assumpte d'interès institucional i social, tenint en compte la incidència i gravetat dels casos presentats. En els següents estudis es fan paleses les dades de dones i fills/es víctimes de violència familiar i de gènere.

En un dels estudis realitzats i presentats pel Ministeri de Treball i Benestar Social (2000) sobre violència familiar, s'estima que a Espanya 2,5 milions de dones (16% de la població) han patit violència masclista al llarg de la vida, tot i que no totes recorren a l'àmbit judicial i ni tan sols en porten a terme una denúncia.

Pel que fa als infants i adolescents convivents en el nucli familiar, Corbalán i Patró (2003), afirmen que un 85% dels fills i filles són testimonis directes de la violència domèstica, dels quals un 66,6% són maltractats de forma física i psicològica.

Beraún Vázquez i Poma Rojas (2020), van realitzar una investigació sobre la violència familiar a través d'una metodologia quantitativa. Les estadístiques mostren com l'atenció a casos de violència masclista en l'àmbit de la parella segueix essent elevat, i es quantifiquen les següents dades.

Així, un 50% de les dones a les quals se'ls va passar l'enquesta van patir violència psicològica, un 40% violència física, ambdues tipologies davant dels fills/es, i un 10% violència sexual, dada que segons les autores avui en dia ha augmentat.

Tanmateix, respecte aquestes dades s'han realitzat avaluacions de risc, les quals conclouen que un 60% de dones maltractades té risc sever, tenint en compte els antecedents de violència i la incrementació dels actes d'agressió que pateixen.

Anteriorment a aquest estudi, Stratus i Gelles (1986), afirmen que un dels factors per explicar la gran quantitat de casos sobre violència de gènere que acaben per esdevenir casos de violència familiar és el fet que la família com a unitat de convivència manté diferències entre els seus membres i les maneres de ser i fer, aspecte que pot comportar conflictes amb una resolució violenta.

- La intensitat de la relació pel que fa a temps compartit entre la família que eleva el grau de confiança i pot desencadenar una concepció sobre el dret d'influir sobre els altres.

- La composició familiar. Hem de tenir en compte que una família es pot configurar per persones de diversos sexes i edats (o no). Aquests tenen diversos rols a desenvolupar i cada un d'ells els du a terme segons les funcions que tenen en l'estructura familiar, que poden ser diferents a les de la resta de membres.
- L'alt nivell d'estrès familiar, tenint en compte els canvis a afrontar durant el cicle vital i les exigències socials, econòmiques, laborals, educatives, entre d'altres.
- El caràcter privat de la família, incidint en aquesta com a una unitat familiar concreta i de convivència única, i que com hem dit anteriorment, tradicionalment se situava fora del control social, en un àmbit de desenvolupament privat.

A través de diverses investigacions realitzades en dècades anteriors, s'evidencia la correlació entre la violència masclista en l'àmbit de la parella i el maltractament infantil.

D'entre aquests estudis destaca el d'*Edleson* (2000), en el qual afirma que entre el 30% i el 60% dels casos avaluats en les seves recerques conclouen que la violència de parella i el maltractament infantil mantenen una relació evident.

Un aspecte rellevant en la construcció de les relacions socioafectives, fa referència a la creació de vincles afectius (pares – fills, entre la parella, amics, relacions entre persones en centres de caràcter formal, informal i no formal, etc.), de manera que el vincle contempla compartir el temps en un espai segur de relació, comprometre's en aquesta relació i estar al costat de l'altre en les dificultats. Aquest vincle inclou l'escolta activa, l'acceptació de l'altre més enllà de les expectatives pròpies, l'assertivitat, etc. Es genera un espai per compartir les activitats quotidianes que afavoreixin el desenvolupament tant de la persona com a ésser social únic com també de la relació i interacció entre els membres de la família. (Horno, P. 2005)

Barudy i Dantagnan (2012) remarquen la importància de mantenir els vincles entre la família, deixant de banda la gravetat de l'agressió per part del pare.

Lianza (2012), fa referència al concepte *infants víctimes de violència de gènere en la parella* per anomenar una realitat social existent. Realitzant una comparativa (2010) entre 11 famílies amb competències parentals que deriven de dinàmiques violentes versus 14 famílies que no presenten aquesta dinàmica relacional, conclou que les primeres presentaven una afectació en les capacitats parentals: així, en els pares, es detecta una baixa tolerància a la frustració i en les mares, baixa autoestima, manca de capacitat per establir vincles afectius amb els seus fills/es i dificultats per establir límits.

Recapitulant a l'estudi de Contreras García, Busquets Font, Martínez Sierra, Molinet Bret i Torrentó López (2014), aquest conclou que la tipologia de vincle varia segons les circumstàncies de violència familiar. Així, únicament un 25% de les famílies que han patit violència estableixen un vincle familiar òptim, de les quals un 75% són conscients que el vincle establert no és òptim pel desenvolupament dels fills/es ni per la convivència familiar (absència, gran nivell de control i poc d'afecte).

Finalment, en l'estudi es realitza una reflexió final en la qual es destaca la transmissió trigeneracional del vincle; en aquest sentit, aquelles famílies que pateixen violència tendeixen a reproduir un vincle de control sense afecte, fet que relacionen amb el vincle que mantenia la mare amb la seva pròpia mare (àvia de l'infant), destacant així la *teoria de Boszormenyi-Nagy* (2004) segons la qual les pautes relacionals establertes o observades a la pròpia llar es reproduïen en altres generacions, quan som adults.

Aquest estudi ens porta a destacar-ne un d'anterior, realitzat per Ballús i Bolaños (1991), en el qual referent al vincle, els resultats indiquen que dins de l'àmbit de cura – control, davant una situació de conflicte, els pares i mares responien davant les pautes de control abans que davant les de cura.

4.3 Aproximació al desenvolupament emocional d'un infant (etapa 6 – 12 anys)

Un cop exposada la temàtica sobre violència masclista en l'àmbit de la parella i violència familiar, cal fer una aproximació al desenvolupament emocional de l'infant per dur a terme una comparació de les característiques d'un/a fill/a que es desenvolupa en una llar segura amb les d'un infant que es desenvolupa en un context de violència masclista.

Per tal de contextualitzar aquest apartat cal fer referència a dos autors de psicologia evolutiva:

El primer és Gessell (1946), que sosté que el desenvolupament psicològic és guiat per lleis universals que regeixen el cicle de la vida. Tanmateix, assegura que la maduració del sistema nerviós és una condició que possibilita l'experiència.

El segon és Piaget (1970), que afirma que els infants adquireixen coneixements d'ús científic, utilitzant les experiències físiques, lògiques i matemàtiques per donar sentit a la realitat.

L'autor intenta explicar que el llenguatge i els components simbòlics són la base de la interrelació entre les accions que fan els infants i allò que els envolta, concloent l'any 1981 que el llenguatge és un element significatiu pel desenvolupament i té un paper decisiu en la formació de conceptes que donaran lloc a esquemes i models d'actuació.

La franja d'edat dels 6-12 anys correspon a l'etapa d'educació primària. Segons Taylor i Harris (1984) és als inicis d'aquesta etapa, entre els 7 i els 8 anys quan es comencen a comprendre les pròpies emocions i les dels altres, fet que contribueix a la flexibilització de la conducta emocional, contribuint a l'establiment de vincles i a la capacitat de crear relacions socioafectives que es mantinguin en el temps.

Strayer (1993), realitza un experiment que consistia a explicar una història que usualment genera tristesa a diversos grups d'edat. Aquest, va observar que fins als set anys, no eren capaços d'exercitar l'empatia.

Seguint l'afirmació d'Ortiz (2001), els menors d'entre 5 i 6 anys comencen a experimentar les oposades (alegria-tristesa), tot i que les diferencien, no comprenen que es puguin sentir alhora.

A partir dels 7 anys els infants comencen a comprendre que diàriament passen per diverses situacions quotidianes i que totes aquestes generen una o diverses emocions alhora.

Aquesta comprensió evoluciona de forma gradual i comença a incorporar-s'hi també, altres factors com els prejudicis socials que generen una evolució de les emocions i de com les vivencien. Segons Gnepp (1989) no és fins als 10 anys d'edat que els menors inicien el procés de construcció de la personalitat i les expectatives personals, col·lectives i socials.

Fent referència a Harris (1989) i a Ortiz (2001), és a partir dels 10 anys quan el procés de comprensió i regulació interna comença a produir-se i els infants posen en marxa la presa de consciència sobre les emocions i veuen el seu procés. S'entén per tant, que les emocions no són estàtiques en la nostra consciència i que pot variar-ne la seva expressió i intensitat segons altres situacions que puguin experimentar posteriorment, fet que també contribueix a l'assimilació de les problemàtiques personals.

Segons Ortiz (2001) cal tenir present que el control emocional té dues funcions: l'autoprotecció i la protecció cap als altres.

Així per exemple, el nen/a que no expressa la por per no sentir-se rebutjat pels altres es protegeix a si mateix, i en canvi, el que es conté per no riure de l'altre o oculta la decepció davant d'un regal protegeix els sentiments de l'altre.

Aquest aspecte és fonamental pel desenvolupament social, tenint en compte la capacitat que tenim els humans per generar una repercussió positiva de les emocions sobre nosaltres mateixos i sobre els altres. Tanmateix, l'autor afirma que el sentiment de culpa s'activa ran del desenvolupament de la capacitat d'empatia.

En aquest sentit, la culpa empàtica té el seu origen en el moment en què un menor reacciona davant el patiment dels altres i se sent responsable.

La regulació emocional és una competència bàsica del desenvolupament humà que posa les bases en la primera infància, l'època d'adquisició del llenguatge per generar estratègies d'autoregulació. A través de les diverses estratègies i l'evolució del llenguatge al llarg del temps i del desenvolupament de l'infant, aquest podrà exercitar l'autoconeixement, fet que li permetrà parlar sobre les seves pròpies emocions i descriure-les, posant-hi nom, així com cercar estratègies per afrontar-les. (Ortiz, 2001)

Segons el mateix autor, la regulació emocional està vinculada a factors socioafectius d'aprovació-reprovació que depenen dels comportaments socials pre-establerts.

Aquestes interpretacions s'interioritzen a través del model de criança dels progenitors envers el/la fill/a i s'accentuen i es van formant a partir de diversos referents socials.

La comprensió d'emocions com ara: la culpa, la vergonya, etc. varien en funció de factors com la cultura o els valors que transmet la família a l'infant, afirmació a la qual Renom (2003) afegeix la importància que vincula la regulació emocional amb les estratègies i habilitats adquirides per regular les emocions.

Finalment, val a dir que no tots els infants inicien aquestes etapes en el mateix període evolutiu, ja que depèn del procés maduratiu de cadascú i també de l'inici del procés de regulació emocional, el qual, en funció de l'etapa de desenvolupament de les etapes és més o menys intens.

Després d'incidir en el significat de regulació emocional, cal destacar que Lazarus i Folkman van afirmar amb anterioritat a la seva definició (1984), que l'èxit de la regulació emocional ve determinat pel ventall d'estratègies i habilitats per gestionar les emocions.

4.4 El desenvolupament emocional dels fills i filles exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella (etapa 6 – 12 anys)

Després de realitzar un recull sobre el desenvolupament emocional dels infants d'entre 6 i 12 anys de forma genèrica, considero que serà més fàcil entendre i identificar les diferències entre el desenvolupament d'infants exposats a la violència de gènere amb els que no ho han estat. Així, a continuació presento algunes de les tipologies d'aquells infants que han estat exposats a aquesta tipologia de violència en la recerca.

4.4.1 Tipologies d'exposició dels infants a la violència masclista en l'àmbit de la parella

Seguint les teories de diversos autors, lemes d'organitzacions i tenint en compte també la legislació, tot seguit s'exposen les modalitats de violència en les quals els infants poden trobar-se en les situacions descrites.

Segons l'autor MacLeold (2004), podem diferenciar quatre tipologies de maltractament infantil: el físic, el psicològic, l'abús sexual i la negligència. Dins de la segona tipologia de maltractament, el mateix autor diferencia l'abús psicològic, la negligència emocional i l'exposició a la violència masclista en l'àmbit de la parella.

Si es té en consideració el concepte de violència masclista en l'àmbit de la parella, entès aquest com el maltractament que pateix una dona per part d'un home, Pâquet – Deehy (2004) considera que són exposats a situacions de violència en l'àmbit familiar tots els infants que viuen en un lloc on es produeix violència entre la parella. Una de les formes més comunes d'exposició a la violència és l'escolta de crits, insults, cops i la visibilització de marques que deixen les agressions, fet que obre les portes a l'infant per formar part del cicle de la violència. Així doncs, també ens podem trobar que quan la violència no es física, pot ser invisible pels fills però al tenir repercussions emocionals sobre la dona, pot revertir la criança/cura dels fills/es produint-se una maternitat danyada o dificultosa.

Tanmateix, l'Acadèmia Americana de Pediatria (AAP) reconeix que ser testimoni de la violència masclista en l'àmbit de la parella pot ser igual de traumàtic que ser víctima d'abusos físics o sexuals tenint en compte la referència a Jaffe (1986), Hughets (1989) i Salzinger (1992) sobre menors víctimes d'abusos sexuals.

Segons un estudi d'Unicef (2002) en relació al maltractament infantil i seguint la Convenció dels Drets dels Infants, es declara que “és necessària la protecció de l'infant davant de qualsevol forma de violència física i mental”, on Garcia de la Torre (2006) hi afegeix la necessitat de considerar maltractament infantil no només en situacions de violència directa sinó també quan aquesta és indirecta.

Segons Harris (2003), el maltractament directe i l'exposició a la violència de gènere són una forma de maltractament familiar que produeix efectes en el desenvolupament dels infants.

Segons Margolin i Gordis (2000) i Davies, Delillio i Martinez (2004), l'infant considera el maltractament rebut dels seus pares i cuidadors com a una tipologia de violència directa i ser testimoni de la violència de gènere respon a la violència indirecta familiar, que afecta al seu desenvolupament.

Seguint l'afirmació de Marshall i Stewart (2003) la correlació de la victimització directa i indirecta empitjora els efectes de la violència en els infants, afirmació a la qual Strenberg, Baradan, Abbott i Guterman (2006) afegeixen que els menors que es troben en una situació de contacte constant amb la violència indirecta familiar estan exposats a un major risc de desenvolupar problemàtiques relacionades amb la conducta a llarg termini.

Seguidament, l'OMS (2014), conclou que l'exposició dels infants a la violència masclista en l'àmbit de la parella es pot conceptualitzar com a forma de maltractament infantil. En el moment en el qual aquests són testimonis d'episodis de violència entre els seus progenitors, se'ls considera víctimes de maltractament emocional.

D'acord amb el segon apartat de la *Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*, assenyalava que els menors de l'entorn familiar poden ser víctimes directes o indirectes de la violència de gènere. Aquest fet es resumeix en el seu articulat; així en l'article 1.4 s'exposa que es considera violència de gènere les agressions als familiars de la dona, incloent-hi els infants/fills per tal de causar danys a les mateixes dones. Es contempla en el mateix article el treball en xarxa per la protecció i desenvolupament integral del menor.

Després d'haver exposat la tipologia de violència de gènere, vaig a traslladar les seves conseqüències i com aquestes afecten al desenvolupament de l'infant, de manera que es veu necessari fer un recull de les conseqüències.

4.4.2 Conseqüències de l'exposició a la violència masclista en l'àmbit de la parella

D'acord amb Baker i Cunningham (1994), els infants exposats a la violència masclista solen experimentar entrebancs en el seu desenvolupament. L'autor ens proporciona diversos indicadors (emocionals, físics, cognitius i socials) per visualitzar la problemàtica i les conseqüències que aquesta comporta en el desenvolupament de l'infant, que resumeixo en el següent quadre.

COMPETÈNCIES SOCIALS	DESENVOLUPAMENT EMOCIONAL
<ul style="list-style-type: none"> • Agressivitat / conductes desafiants • Problemàtiques la conducta • Manca d'habilitats de comunicació • Escasses habilitats socials • Dificultat de relació igualtat - confiança • Dificultat per establir vincles que perdurin en el temps • Problemàtiques de comprensió • Dificultats i manca d'habilitats de socialització • Dificultats d'expressió • Baix rendiment escolar • Manca d'atenció/concentració • Dificultats de memorització i retenció d'informació • Problemàtiques amb el llenguatge • Dificultats de treball en equip • Dèficit d'atenció • Baixa capacitat d'integració social • Relacions en les quals porta el control 	<ul style="list-style-type: none"> • Inseguretat • Baixa autoestima • Dificultats per relacions interpersonals • Problemàtiques psicològiques • Conductes agressives • Projecció de les emocions negatives • Culpabilitat • Agressivitat • Necessitat d'atenció per part de l'adult • Necessitat d'afecte • Estrès posttraumàtic • Frustració • Insensibilitat a l'afecte • Problemes per expressar i dominar les emocions • Desconfiança • Baixa empatia • Introspecció • Rebuig

Figura 3: Quadre sobre conseqüències de l'exposició a la violència / Font: Elaboració pròpia

Si ens centrem en les problemàtiques socioemocionals durant el període evolutiu dels 6-12 anys, podem evidenciar també les següents conseqüències dividides en dos moments evolutius:

Entre els 6-10 anys experimenten dificultats de comprensió i assimilació dels problemes, fet que expressen a través de l'ansietat. L'infant pot arribar a aliar-se amb un progenitor per culpar a l'altre i treure la ira, identificant els rols de cadascun. El menor pot experimentar ansietat, depressió i/o aïllament escolar i social.

Entre els 10-12 anys, poden adoptar dues postures diferents. La primera és la de frustració, que generaria comportament d'aïllament i auto-exclusió social, conductes negatives a l'escola, agressivitat, etc. La segona pot comportar desaferrament i bloqueig.

Segons Mrazek (1987) i Herrentohl (1994), únicament entre un 40% i un 50% dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella mostren símptomes de psicopatologia (físics, mentals, cognitius i conductuals). Així mateix, altres recerques demostren que els infants poden contraure problemàtiques físiques, trastorn psicològics, problemes de conducta i dificultats cognitives derivades de l'exposició a la violència (Jaffe, 1986 i Wolak, 1998).

Respecte els efectes i l'impacte de la violència de gènere sobre el desenvolupament emocional dels fills/es, la Federació d'Associacions de Dones Separades i Divorciades afirma que l'exposició a la violència masclista en la parella és una forma de maltractament infantil, i per tant, independentment de l'edat dels fills/es, poden desencadenar problemàtiques físiques que els afectarà en el seu desenvolupament.

Així, els infants poden experimentar retard en el creixement, alteracions en la son i l'alimentació, disminució d'habilitats motrius, entre d'altres, així com variacions en el desenvolupament emocional, incloent-hi l'ansietat, la baixa autoestima, l'estrès posttraumàtic i la depressió alhora que problemàtiques cognitives que afecten el rendiment escolar, i altres relacionades amb les habilitats socials. Aguilar Redorta (2004), així com MacLeold (2004), Mirat i Armendriz (2006) i anteriorment l'OMS (2003), indiquen que els infants que viuen la violència masclista a les seves llars presenten els mateixos efectes que els infants que pateixen abusos, per la qual cosa ambdues s'inclouen com a forma de maltractament infantil.

Barudy (2004), integra altres afectacions a les descrites per Baker i Cunningham anteriorment, com podrien ser: símptomes psicossomàtics (al·lèrgies, encopresi, dolor abdominal, asma, etc.), problemes emocionals (trastorns en l'aferrament), problemàtiques de conducta (desinhibicions o accions autodestructives).

Altres organitzacions com *Save the Children* i *UNICEF* (2006) en destaquen altres efectes: la por a perdre la mare i el pare, actuar conforme a edats inferiors a la seva edat cronològica, alteracions de l'humor, negació de la situació de violència o infravaloració de la seva importància, tendència a normalitzar el patiment i l'agressió com a formes de relació, aprenentatges de models d'educació violents, parentificació per haver d'assumir el rol de protector de la mare o dels germans i presència de trastorns fòbics o trastorns dissociatius.

Veltmen i Browne (2001), duen a terme una revisió exhaustiva d'estudis longitudinals empírics publicats entre 1966 i 1999 sobre les conseqüències de la violència de gènere en el desenvolupament dels infants. En aquesta, es conclou que un 75% de les investigacions sobre maltractament infantil es correlacionen amb diversos endarreriments en el desenvolupament cognitiu o intel·lectual, així com amb un retard en el llenguatge o un pobre rendiment acadèmic.

Tanmateix, es posa de manifest que les experiències de maltractament físic en la infància augmenten les possibilitats d'experimentar problemàtiques relacionades amb la conducta (baix autocontrol) durant l'etapa escolar. Tal com defensa Zolotor (1999) els menors que conviuen en un context de violència presenten un rendiment acadèmic més baix de l'esperat. Altrament, Brown, Lewinsohn, Seeley i Warner (1996) descriuen com a conseqüència les conductes de risc.

Tanmateix, Corbaltán i Patró (2005) conclouen que a Espanya, un 10% d'infants tenen problemes d'adaptació escolar, un 7,5% han fugit de la llar, un 53% projecten conductes violentes vers als iguals i un 22,5% vers la mare, un 25% tenen un baix rendiment escolar, un 32,5% experimenten episodis d'ansietat, un 30% presenten tristesa i aïllament i un 27,5% tenien por al maltractador.

4.4.3 Factors de risc per un fill/a exposat/da a la violència masclista en l'àmbit de la parella

Tenint en compte que en l'apartat anterior s'han traslladat les conseqüències que poden patir els fills i filles exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella, considero pertinent, poder identificar quins factors de risc poden presentar aquests infants amb l'objectiu d'actuar de manera preventiva i protegir-los.

Segons un estudi realitzat per l'Institut de la Dona (2006), els infants poden reaccionar de diverses maneres davant de l'exhibició reiterada a la violència.

Podem trobar infants asimptomàtics o amb múltiples graus d'afectació en algunes àrees del seu desenvolupament. Així, la presència de símptomes patològics varia en funció de l'edat, el gènere i l'etapa evolutiva en la qual es troba el menor.

A curt termini l'infant pot presentar seqüeles en l'àmbit emocional, conductual, de competències socials, acadèmiques o físiques, que molt probablement revertiran en conflictes interns i tensió psicològica amb ell/a mateix/a o amb els altres, essent per tant, un altre factor de risc pel seu desenvolupament.

Un altre factor de risc a considerar i que pot tenir efectes en el seu creixement i procés de socialització és quan l'infant pot transmetre conductes de violència ran de les seqüeles cognitives que impliquen la interiorització de sexisme i la normalització dels abusos i maltractaments.

La mateixa institució contempla com a factors de risc: la interiorització del sexisme, referint-se a les posicions de poder que socialment es diferencien entre home i dona, i que per tant, poden comportar una reproducció de rols, la normalització de la violència en l'àmbit quotidià, la coacció i l'abús com a forma de relació o la tolerància d'aquest comportament, així com també es considera un factor de risc, el control i la dominació en les relacions socials de l'infant. Tanmateix, davant de l'absència de factors de protecció com podria ser el vincle segur, els factors de risc descrits anteriorment, s'intensifiquen.

Després d'haver anunciat alguns dels indicadors de risc, es fa necessari esmentar les mesures de protecció vers un menor exposat a la violència masclista en l'àmbit de la parella.

4.4.4 Mesures de protecció per un menor exposat a la violència masclista en l'àmbit de la parella

Respecte a les mesures de protecció, he considerat dues perspectives. D'una banda, aquelles que són pròpies del marc legislatiu i d'altra banda, les que s'orienten en programes d'actuació, protocols i recursos.

En el **marc legislatiu**, cal parlar de dues lleis que posen de manifest diversos principis de protecció a la infància i adolescència: La primera és la *Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor*, la qual modifica parcialment el Codi Civil i la *Ley de Enjuiciamiento Civil*. Aquesta té en compte l'interès superior de l'infant.

Pel que fa als drets, es contempla la vetlla pel desenvolupament del menor en un entorn familiar lliure de violència incidint en la necessitat de protecció de les institucions de guarda dels menors (art. 172 del Codi Civil) i els drets del menor (honor, intimitat, imatge, llibertat ideològica, participació, associació i reunió, expressió i escolta).

Pel que fa als deures del menor en l'àmbit familiar (participació, responsabilitat en les tasques en funció de l'edat, autonomia i capacitat), àmbit social (respecte per les persones i lleis, integritat i intimitat i el bon ús dels recursos socials) i escolar (respecte per les normes dels centres educatius i mantenir una actitud positiva envers professionals i companys per evitar situacions de conflicte i assetjament).

Per altra banda, en l'art. 17 es posen de manifest les actuacions necessàries en situacions de risc del menor, on els òrgans de poder públic hauran de vetllar pels drets i disminuir els factors de risc als quals estan exposats promovent factors de protecció per aquests i la seva família. Tanmateix, cal destacar que la llei també incideix en el seu article 6 en la llibertat ideològica del menor per contribuir en el desenvolupament integral del mateix.

Pel que fa a la *Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y adolescencia frente a la violencia (inclusión parcial)*, que té com a objectiu garantir els drets fonamentals dels infants i adolescents referents a la integritat física, psicològica i moral davant de qualsevol forma de violència, assegurant el desenvolupament positiu i la seva protecció integral.

Així en el primer apartat de l'art 5. s'inclou la necessitat de formació de les administracions públiques per protegir la infància en risc. En l'art. 6 es parla sobre la importància del treball de les administracions (públiques i privades) per promoure la seguretat i el desenvolupament segur dels infants. També garanteix en els articles 9-14 els drets dels infants davant la violència (informació i assessorament jurídic, atenció integral, etc.) i fa referència als deures de comunicació de les institucions en situacions de violència: informar centres de protecció del menor i centres educatius, així com el deure de les autoritats de protegir els infants i adolescents (art. 15-20).

En el **marc de recursos no legislatius** és important destacar el següent:

Jouriles et al. (2009), Graham-Bermann, Howell, Lilly i DeVoe (2011), Anderson i Bang (2012) i Brodowsky i Fisxhmann (2012) exposen que el funcionament positiu de la mare, la cohesió familiar i els serveis de suport a la violència de gènere i al desenvolupament dels menors actuen com a indicadors de protecció per al menor.

Així, en el pla d'intervenció es comencen a desenvolupar programes per a menors, tant de caire individual (Groves, 1999; Silvern, Karl i Landis, 1995) com grupal, a través de programes educatius i els grups de suport (Marshall i Loosely, 2000).

També es fa referència a programes dirigits al treball amb menors testimonis de violència conjuntament amb les seves mares (Domestic Violence Group de The National Child Traumatic Stress Network, 2014).

En base a l'avaluació d'alguns d'aquests programes, Bermann (2001) conclouen que els infants que participen en intervencions grupals o en programes de treball per mares i fills/es redueixen les conductes agressives així com els nivells d'ansietat i depressió i milloren el vincle amb la figura materna i els iguals.

D'altra banda, es creen i donen a conèixer diversos recursos orientats a la capacitat de professionals per detectar i abordar problemàtiques respecte a la violència de gènere i el desenvolupament dels menors. Així, la Fundació la Caixa, la qual difon el programa de *Violencia tolerancia cero: Prevencion y apoyo psicosocial a niños y niñas expuestos a la violencia de genero*.

Finalment, es presenta el Protocol d'Atenció Especialitzada a Menors Exposats a la Violència de Gènere, actualitzat l'any 2014 que permet l'establiment dels convenis amb les diferents comunitats autònomes per tal de desenvolupar programes i serveis que vetllin pels drets a l'assistència social integral de les víctimes de violència de gènere, incloent en aquesta, els infants afectats.

4.5 Relació entre la violència masclista en l'àmbit de la parella i el desenvolupament emocional de l'infant (etapa 6 – 12 anys)

Un cop exposades les mesures de protecció es fa necessari la realització d'un apartat de relació entre les dues temàtiques. Aquest incideix sobretot en respondre a la pregunta de recerca, la qual pretén determinar si la convivència amb la violència masclista, que s'esdevé entre els progenitors, i per tant, afecta el desenvolupament de l'infant. D'aquesta manera, es fa referència a diversos autors que han dut a terme una anàlisi de la relació entre la violència de gènere i el desenvolupament emocional de l'infant dividit en funció dels seus estadiatges evolutius i es complementa amb teories sobre el desenvolupament emocional, cognitiu i el vincle o aferrament.

M. Ángeles Sepúlveda de la Torre (2006), assegura que l'exposició a la violència masclista en l'àmbit de la parella entre els 6-12 anys afecta principalment al desenvolupament psicoemocional, i indica que l'ansietat i la depressió causades per la situació familiar pot comportar una identificació de rols socials que es visibilitzaria en el seu desenvolupament i per tant en les seves relacions socials presents o futures.

Entre els 6-8 anys, el fet d'experimentar episodis de violència de gènere a la llar, comporta dificultats de comprensió i assimilació dels problemes que s'expressen amb episodis d'ansietat o depressió.

Pel que fa a l'etapa de 8-10 anys, l'infant augmenta la capacitat de comprensió i assimilació de la realitat i pot acabar desencadenant un vincle socioafectiu més persistent amb un progenitor que amb l'altre.

Finalment, en la franja dels 10-12 anys, els infants comencen a aïllar-se de l'entorn social per poder mantenir en secret la situació a casa, fet que dificulta la seva socialització i per tant afecta el seu desenvolupament emocional.

Tanmateix, en aquesta etapa els sentiments de frustració i desemparament poden desencadenar episodis de violència o traumatisme així com conductes agressives per adquirir sensacions de poder, fet que reproduïx els rols parentals amb els quals conviuen els infants dia a dia.

Per tal d'explicar la relació entre la violència de gènere i el desenvolupament emocional dels fills/es, podem basar-nos en diverses teories de caire cognitiu-emocional. Al respecte val a dir que en relació al desenvolupament cognitiu trobem la teoria cognitivo-contextual i pel que fa a l'àmbit emocional, faig referència a la teoria de la seguretat emocional i a la de l'aferrament.

La teoria cognitivo-contextual

Aquesta atribueix el desajust emocional dels fills/es a l'avaluació cognitiva que aquests fan sobre la violència masclista entre els progenitors (Grych i Finchman, 1990). Les repercussions de la situació familiar provoca que els fills/ees se sentin amenaçats i que no només considerin els actes violents com a part d'aquesta amenaça sinó també les explicacions dels progenitors sobre la violència. Grych i Cardoza (2001) han observat una relació recíproca entre la interpretació que fa el menor dels problemes parentals i la resposta afectiva que hi dóna. El nivell de comprensió dels fills/es entorn del conflicte familiar pot provocar desequilibri emocional i que augmenti la percepció de risc o perill.

La teoria de la seguretat emocional

Aquesta teoria exposa que els conflictes parentals produeixen inseguretat en els/les fills/es, transmetent-los estrès psicossocial de forma crònica. (Cummings i Davies, 1995). Uns anys més tard, els autors afirmen que els/les fills/es són capaços de percebre el conflicte parental des dels 6 mesos i responen a través de l'estrès. Aquesta resposta produeix dues reaccions en el menor: desregulació emocional dels sentiments, que es descontrolen, i també a possibilitat que l'infant vulgui intervenir en el conflicte, provocant que presti atenció a les conductes dels progenitors descuidant el seu benestar.

Algunes aportacions científiques posen de manifest la constant alerta dels menors exposats al conflicte parental, impactant així en el seu desenvolupament i benestar. Tal com diuen Troxel i Mathews (2004), aquesta teoria es relaciona amb la Teoria de l'Estrès, que defensa que els fills/es exposats a conflictes parentals continus i estils de cura/afecte/atenció inadequats poden presentar carències en el desenvolupament emocional així com en l'establiment de vincles socioafectius.

Segons Benneti (2006), la seguretat emocional dels infants es construeix a partir del vincle familiar (relacions d'afecte, comprensió i suport). En base a un estudi realitzat per Cummings i Merrilees (2010), la inseguretat emocional és capaç de deteriorar les relacions parentofilials.

La teoria de l'aferrament

Aquesta se centra en la relació que mantenen els fills/es amb els seus. Es basa en les interaccions i la influència en el seu desenvolupament emocional i social. (Bowlby, 1969, 1973, 1980).

Segons Levendosky, Lannert i Yalch (2012), el vincle maternofilial apareix en l'embaràs, però aquest es pot veure afectat en condicions de violència familiar o pot resultar contraproductiu. Bowlby (1973) expressa que una resposta sensible a les necessitats dels menors promou un desenvolupament emocional adequat, però en canvi una inestable o condicionada pel malestar psicològic dels progenitors produeix efectes negatius al seu desenvolupament emocional.

Ainsworth, Blehar, Waters i Wall (1978), Main i Hesse (1990) i Main i Solomon (1990), estableixen quatre tipologies de vincle d'aferrament:

- **El vincle segur:** es produeix quan els progenitors ofereixen seguretat i calma a l'infant davant de situacions que ell percep com a complicades o perilloses.
- **El vincle insegur:** es dona quan l'infant no mostra frustració davant de les persones desconegudes i per tant, manté contacte o rebutja al seu progenitor, fet que evidencia un vincle entre progenitor i infant poc sòlid i desenvolupat.
- **Vincle insegur-ambivalent:** aquest es caracteritza per la inseguretat extrema i les conductes contradictòries de cerca-rebuig de l'infant cap al progenitor/s.
- **Vincle desorganitzat:** es produeixen patrons de conducta contraposats, que poden generar des d'evitació fins a dependència extrema dels progenitors. Segons Main i Solomon (1990), aquesta tipologia de vincle és conseqüència de la por no resolta entre els progenitors, els quals la transmeten als fills/es, i acaben adoptant un rol protector per compensar la falta de cura en la seva infància.

Loise (2009) planteja la repercussió de tenir un vincle insegur, caòtic o desorganitzat en el desenvolupament emocional de l'infant, entenent que segons Levendosky (2012) el fet de viure en un context de violència la parella que afecta al vincle pot contribuir a reproduir models de conducta inadequats de forma conscient o inconscient, fruit de la relació familiar que l'infant ha mantingut durant el seu creixement.

L'autor adverteix que la violència de gènere no afecta només a la integritat de la dona, sinó també a la seva capacitat per desenvolupar les competències parentals per afavorir el desenvolupament de l'infant.

Seguint aquesta afirmació, Levendosky i Olaya (2009), asseguren que hi ha dues formes de relació entre la mare i el/la fill/a en una situació de violència masculista en la parella.

Així, d'una banda, l'actitud sobreprotectora de la mare perquè interpreta que el seu fill en perill i s'identifica amb la vulnerabilitat d'aquest atenent la seva situació de víctima de violència de gènere i d'altra banda, pot projectar una resposta agressiva vers els fills/es. En aquesta interpretació, els fills/es acaben creant vincles insegurs i desorganitzats i fins i tot poden alimentar el cicle de la violència a llarg termini amb els seus iguals, fet que condiciona les seves experiències futures i per tant, en el seu desenvolupament socio-emocional.

Segons Carracedo, Arce, Fariña i Miller (2010, 2013, 2015) la tipologia de vincle que estableixen els fills/es en un entorn on predomina la violència de gènere, s'associa a la inadaptació en l'àmbit familiar durant la infantesa, que té conseqüències en la vida adulta. En aquest sentit, Cyrulnik (2003), Almeida (2008) i Gunnlaugsson (2011), afirmen que es posa el desenvolupament emocional de l'infant i la seva socialització.

Miller (2015), posa de manifest el paper dels progenitors en les situacions conflictives o violentes, entenent que les relacions paternofiliales / maternofiliales són un factor clau en la repercussió de la violència en els infants. D'aquesta manera, s'aprecia que la situació de violència entre els progenitors pot provocar una pauta de reproducció de conductes en els fills/es, fet que perjudica el seu desenvolupament.

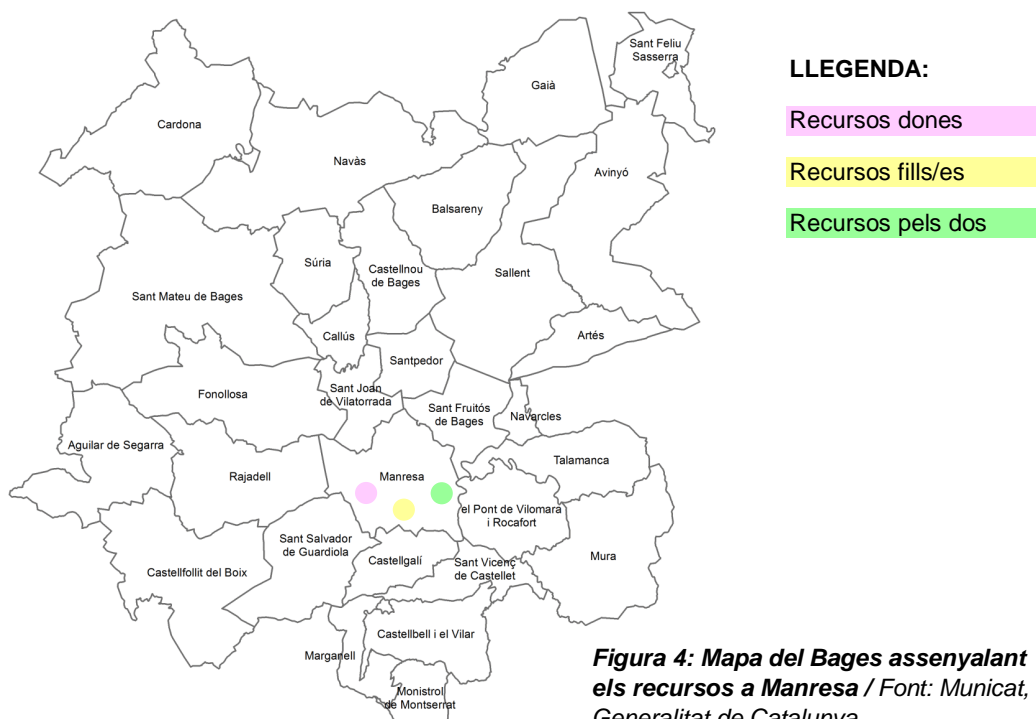
Després de realitzar una recerca sobre la temàtica cal fer referència als recursos que pretenen donar resposta a aquesta tipologia de violència així com a la infància en situació de risc i proporcionar un acompanyament a les víctimes.

4.6 Mapa de recursos del Bages

Tenint en compte, tal com deia en la part introductòria d'aquest treball, ubico la recerca en el context territorial del Bages, concretament, a la seva capital, i considero interessant poder fer un recull dels recursos existents en aquest àmbit.

D'aquesta manera, el fet de cercar els recursos per a víctimes de violència de gènere, incloent-hi dones i fills/es i el treball conjunt, potenciarà el coneixement d'eines de treball en xarxa per tal de dur a terme una tasca socioeducativa en un futur professional.

En aquest apartat, no només es farà referència als recursos de l'administració pública sinó que també es donaran a conèixer associacions i projectes del municipi amb relació a la temàtica.

Val a dir que diferencio la presentació dels recursos de la zona segons l'atenció als usuaris. En color morat, s'hi troben els que intervenen únicament amb dones, en color groc, aquells que van dirigits a la protecció dels infants en risc i en color verd, aquells altres que donen una resposta protectora a ambdós col·lectius.

4.6.1 Recursos de treball amb dones víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella

El **Servei d'Atenció i Informació a les Dones (SIAD)**, ofereix informació sobre recursos, actes i activitats relacionades amb la igualtat. Compta amb un servei d'atenció psicològica que ofereix suport i acompanyament en situacions de malestar. Atén a casos de violència masclista i ofereix atenció a la dona en situacions de discriminació. Compta també amb un servei d'assessorament legal d'atenció especialitzada en recursos judicials. Promou tallers de creixement personal i suport a professionals de diversos àmbits per abordar la problemàtica de la violència de gènere i les situacions de risc.

D'altra banda, s'ofereix un servei d'**Assistència Telefònica (016)** que presta informació, assessorament jurídic i atenció psicosocial immediata duta a terme per personal especialitzat en totes les formes de violència masclista.

Atenent a la importància de la problemàtica, la Generalitat de Catalunya ha creat l'**Institut Català de la Dona (ICD)**, que pretén tractar la situació a través del Departament d'Igualtat i Feminisme, on dissenya, impulsa, coordina i avalua polítiques per a l'equitat de gènere seguint les competències de l'Estatut Autòmic Català.

L'ICD ofereix informació, atenció i assessorament legal gratuït a les dones en situació de violència; dóna accés a un recurs telefònic i a recursos per abordar la violència masclista a Catalunya. Du a terme plans de sensibilització i formació sobre la problemàtica; tanmateix, l'ICD col·labora amb projectes d'entitats per a la igualtat.

Un dels altres recursos existents és el **Centre de Salut Mental per Adults (CSMA)** que pretén abordar les conseqüències de la violència masclista en la dona, considerant que patir episodis continuats de violència desencadena trastorns com ara l'estrès posttraumàtic o l'ansietat.

Un altre recurs que es posa a l'abast per treballar la problemàtica de la violència de gènere és l'**Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte (OAVD)** que fa treball en xarxa per fer una avaluació individual de la víctima i valorar les necessitats per proposar mesures de protecció. Ofereix informació, atenció i suport a través de plans individuals. L'**Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC)**, és un recurs d'atenció especialitzat que vetlla per l'atenció immediata de la víctima (obert 24 hores els 365 dies de l'any). Recull les denúncies d'àmbit penal presentades per la ciutadania i les dones víctimes de violència. Pren declaració, informa sobre els drets de la víctima i el funcionament de les ordres de protecció, i posteriorment es traslladen al recurs anterior, l'OAVD, per tal que faci un seguiment del cas.

Tanmateix, a Manresa s'hi troben diverses associacions de suport a la dona víctima de violència masclista: l'**Associació de Dones al Noor de Manresa** l'**Associació de Salut Mental de Bages per a suport psicològic**, i el **Nord de la Dona**.

4.6.2 Recursos de treball amb fills i filles víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella

El servei tècnic de **Punt de Trobada** és un recurs gratuït que pretén atendre i prevenir en un lloc neutral i supervisat per professionals especialitzats, la problemàtica que sorgeix en els casos de violència de gènere, en la qual els fills i filles de les víctimes volen mantenir relació amb el seu progenitor. El servei ofereix protecció als menors i es vincula amb els pares per evitar tant el trencament del vincle com la conflictivitat familiar.

Els **Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE)** són un servei temporal de tutela del menor, mentre els progenitors duen a terme un treball per a la cura de l'infant.

En diversos casos de violència de gènere es considera precís que el menor es desenvolupi en una llar mentre els progenitors es recuperen de la situació amb ajuda de professionals de l'àmbit social i sanitari, i puguin atendre a les necessitats i demandes del seu fill o filla.

L'**Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA)** és un servei professional que vetlla per la protecció del menor que es troba en situació de risc o desemparament. D'aquesta manera, realitzen un diagnòstic de la situació familiar i proposen mesures adequades per a cada cas.

En una situació de violència de gènere o familiar es valora el risc al qual està exposat el menor i se'n fa un seguiment per tal de determinar o no un possible desemparament. Finalment, cal destacar el **Centre de Salut Mental Infantojuvenil (CSMIJ)** que ofereix atenció sanitària i presta assistència psicològica i psiquiàtrica als menors de la comarca el Bages. Treballa coordinadament amb altres serveis d'atenció a la salut per a adults.

4.6.3 Recursos de treball amb ambdós col·lectius

El **Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE)**, és un servei que ofereix atenció integral i recursos en el procés de recuperació de les dones i fills/es que han patit violència de gènere. Incideixen en la prevenció, sensibilització i implicació comunitària. Compten amb psicòlegs, treballadors socials, educadors i personal titulat en dret i inserció laboral. Duen a terme programes específics per la inserció social, prevenció i reparació de les víctimes.

L'**Alberg Municipal** és un recurs immediat que ofereix un sostre a les dones i fills/es que no poden tornar a casa de l'agressor i no tenen un lloc on anar. S'ofereix protecció i supervisió portada a terme per a professionals.

Tanmateix, trobem els **Serveis d'Acolliment i Recuperació per a Dones Maltractades (SARV)**, un recurs residencial i temporal, especialitzat i gratuït que proporciona la Generalitat de Catalunya per tal d'acollir i atendre de forma integral a les dones i fills/es que es troben en una situació de risc, conseqüència de la violència masclista. Aquest servei té com a objectiu la vetlla per l'autonomia, protecció i recuperació de la dona i els fills/es. El recurs compta amb un equip professional multidisciplinari d'educadores socials, treballadores socials, psicòlogues i en alguns casos la figura de l'advocada.

El **Servei d'Atenció a la Víctima (SAV)** ofereix atenció personalitzada i coordinada per atendre a totes les problemàtiques sobre violència de gènere o violència discriminatòria.

Treballa en xarxa amb els altres serveis del municipi per tal de donar resposta a les situacions de violència de gènere i atendre a les víctimes. Ofereix els recursos i serveis amb els quals compta l'ajuntament i també acompanyament per a posar una denúncia, suport emocional i atenció psicològica. Realitza un seguiment del cas per tal d'oferir protecció en cas necessari.

El **Servei d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de Famílies (SATAF)** és un servei que pretén assessorar amb imparcialitat per tal de donar resposta a les demandes judicials de la família per facilitar la presa de decisions judicials que garanteixin l'interès superior del menor, promovent la reflexió de l'entorn familiar.

Després de posar sobre la taula els recursos existents per a la intervenció amb dones i fills/es víctimes de violència de gènere he cregut oportú finalitzar el marc teòric amb una contextualització sobre les intervencions amb dones i fills/filles víctimes de violència de gènere/familiar, que s'exposarà a continuació.

4.7 Intervencions amb dones i fills/filles víctimes de violència familiar

En aquest apartat s'exposen els motius pels quals és necessari dur a terme programes d'intervenció amb dones i fills/es víctimes de violència de gènere per tal de finalitzar el marc teòric remarcant la importància que pren el fet de realitzar intervencions respecte a la temàtica tractada en el treball de final de grau.

Segons Edleson, Mbilinyi i Shetty (2003), les greus repercussions que experimenten els infants exposats a la violència de gènere per part dels progenitors han potenciat el desenvolupament així com la implementació de diversos programes d'intervenció duts a terme per organismes que vetllen per la seguretat d'aquests menors, com són per exemple, Serveis Socials i diversos serveis de l'àmbit de la salut.

Aquestes intervencions poden ser individuals (programes psicoeducatius i de suport al menor) o grupals (programes d'intervenció conjunta amb infants i mares víctimes de violència de gènere)

Peled i Davis (1995) descriuen els quatre objectius generals de programes d'intervenció grupal:

1. Trencar el tabú i el secret de la violència familiar definint de forma clara el concepte de comportaments violents, compartint experiències personals i treballant les emocions experimentades en els episodis de violència.
2. Facilitar l'aprenentatge de mètodes d'autoprotecció a través de plans de seguretat personal i familiar així com a través d'estratègies no violentes de resolució de conflictes.
3. Augmentar l'autoestima a través del reforç de les emocions pròpies i les generades durant la intervenció grupal.
4. Afavorir una experiència positiva de desenvolupament en un ambient de seguretat.

Segons el mateix autor, a nivell general existeixen tres aspectes a tractar en els programes d'intervenció amb els infants víctimes de violència familiar: l'àmbit emocional, l'àmbit cognitiu i l'àmbit conductual.

1. L'àmbit emocional:

S'ofereix a l'infant la possibilitat de ser escoltat i parlar de les emocions que li genera la situació familiar per així poder alliberar l'angoixa i normalitzar les emocions.

Possiblement, a alguns infants els resulta complicat exterioritzar els sentiments, ran del dolor de la mare, tot i que aquestes solen confiar en la possibilitat que el fill/a no sàpiga que passa.

Tanmateix, és important exercitar l'escolta activa i donar una resposta als fills/es sobre els episodis de violència que en funció de la seva edat, dubtes o preguntes que tingui es desenvoluparà d'una manera o altra..

Una activitat molt simple és el fet de treballar l'educació emocional: posar noms a les emocions, saber-les identificar i saber què senten davant de la situació de violència i donar eines per exterioritzar-les.

2. L'àmbit cognitiu

Abordar la reestructuració de valors i creences associats amb la violència per tal de prevenir i eliminar comportaments violents o de victimització.

Per tal de treballar aquesta àrea, es poden realitzar activitats on els infants puguin expressar què és per ells una família, quins rols exerceix el nucli familiar, com és un nucli familiar sense violència i quins comportaments són violents.

3. L'àmbit conductual

En l'àmbit conductual es treballa la creació de rutines i ambients estables. En alguns casos s'elaboren plans de treball individuals amb el menor i plans d'actuació per a la protecció d'aquest davant de situacions de risc. S'especifiquen les conductes a posar en pràctica en casos de violència per tal de mantenir-se fora de perill. Es donen recursos i estratègies concretes per afrontar situacions amb major control i seguretat, com ara estratègies de resolució de conflictes i d'autoprotecció.

5. Marc pràctic

5.1 Metodologia de recerca

5.1.1 Disseny de la recerca

El disseny de la recerca fa referència al conjunt d'accions que es duen a terme per tal d'obtenir informació sobre l'objecte d'estudi (Bunge, 1996). Per tal de donar resposta a la pregunta de recerca exposada anteriorment, he optat per un disseny qualitatiu.

La perspectiva qualitativa gira entorn a les vivències dels participants per tal d'entendre les seves experiències i el significat que aporten, tenint en compte que les persones tenen diverses formes d'interpretar la realitat, i que per tant, actuen en funció d'aquesta interpretació personal (Santamaria i Marinas, 1994).

En la meua recerca els participants esdevenen els professionals dels diversos àmbits relacionats amb la temàtica. A través de la mostra que tot seguit es descriu, he recollit els seus relats i la seva experiència professional i per tant, els resultats que s'obtinguin de les entrevistes realitzades esdevenen una mirada subjectiva dels participants que treballen en aquests àmbits des de diverses perspectives.

Dit això, es pot apreciar que la recerca està orientada a la descripció, comprensió i interpretació que sorgeix de la interrelació entre el marc teòric i el marc pràctic.

5.2 Mostra

La mostra s'ha dut a terme a 8 professionals de diversos àmbits, tenint en compte però, que tots ells intervenen en la problemàtica específica de l'objecte d'estudi. Alguns d'aquests professionals que configuren la mostra treballen directament amb el col·lectiu de dones (2), que han experimentat aquesta violència de parella, altres treballen únicament amb els fills i filles d'aquestes (5) i un tercer grup de professionals aborden la problemàtica amb els dos col·lectius conjuntament (1)

A continuació, he realitzat un petit quadre recordatori en el qual hi consten els recursos que formen part del mapa abans esmentat. No obstant i, amb l'objecte de reconèixer aquests recursos del territori he utilitzat les sigles i el nom específic dels mateixos.

SIAD: Servei d'Atenció i Informació la Dona	CSMIJ: Centre de Salut Mental InfantoJuvenil
EAIA: Equip d'Atenció a la Infància l'Adolescència	CO: Centre Obert
CRAE: Centre Residencial d'Acció Educativa	SIE: Servei d'Intervenció Especialitzada
CSAM: Centre de Salut Mental per Adults	STPT: Servei Tècnic Punt de Trobada

Figura 5: Significat de les sigles dels recursos on s'ha dut a terme la part pràctica / Font: Elaboració pròpia.

Posteriorment, he confeccionat els altres tres quadres que fan referència a les dades de les persones entrevistades per mantenir l'anonimat: Q1 – treball amb dones, Q2 – treball amb infants i Q3 – treball amb ambdós col·lectius conjuntament.

Q1 - DONES				
Recurs/lloc de treball	Professió	Gènere	Edat	Temps d'experiència en l'àmbit
SIAD	Psicòloga	Dona	43	17
CSAM	Educadora social	Dona	40	16

Figura 6: Quadre professionals entrevistades de l'àmbit de dones / Font: Elaboració pròpia.

Q2 – FILLS I FILLES				
Recurs/lloc de treball	Professió	Gènere	Edat	Temps d'experiència en l'àmbit
EAIA	Educadora social	Dona	40	13
CRAE	Educador social	Home	33	6
STPT	Educadora social	Dona		21
CSMIJ	Educadora social	Dona	39	17
CO	Educadora social	Dona	45	20

Figura 7: Quadre professionals entrevistades de l'àmbit d'infants / Font: Elaboració pròpia.

Q3 – CONJUNT				
Recurs/lloc de treball	Professió	Gènere	Edat	Temps d'experiència en l'àmbit
SIE	Psicòloga	Dona	43	18

Figura 8: Quadre professionals entrevistades de l'àmbit de dones i infants / Font: Elaboració pròpia.

5.3 Recollida de dades

5.3.1 Eina de recollida de dades

L'eina que he utilitzat per configurar la recerca ha estat l'entrevista. Les preguntes que componen l'entrevista són de caràcter semiobert, tenint en compte que em baso en un guió específic respecte les temàtiques que pretenc treballar però mantinc una actitud oberta i receptiva en el cas que en el transcurs de l'entrevista puguin aparèixer altres aspectes que també són importants recollir o considerar.

Aquesta entrevista és d'elaboració pròpia i consta de 22 preguntes, les quals s'han creat en funció del marc teòric i de l'interès personal que tenia per abordar la problemàtica.

Tanmateix, l'estructura de l'entrevista consta de dos blocs diferenciats: el primer fa referència a la violència masclista en l'àmbit de la parella i es relaciona amb el segon bloc referent al desenvolupament de l'infant, i per altra banda, les preguntes estan vinculades amb la relació establerta entre la violència de gènere i el desenvolupament emocional dels fills/es.

Finalment, cal destacar que les entrevistes queden recollides als annexes de forma cronològica.⁴

5.4 Cronologia de l'entrevista

Aquest apartat fa referència a la temporització de la proposta d'intervenció que va des de la preparació de les entrevistes fins a la realització de cada una d'aquestes. Per tal d'elaborar aquest punt, he confeccionat dos quadres. En el primer hi consten les dates d'elaboració de les plantilles de les entrevistes així com la setmana i el mes en el qual vaig contactar amb els recursos.

En el segon, s'hi recull la realització de les entrevistes de forma cronològica incloent-hi la durada, el recurs entrevistat, el dia i la setmana del mes en què van ser realitzades, per tal de veure de forma visual la respectiva evolució del treball.

⁴ Transcripció de les entrevistes a l'Annex 3

Sessió	Durada	Tasca	Dia	Febrer 2022					Març 2022
				1a set.	2a set.	3a set.	4a set.	5a set.	1a set.
1	5 dies	Primer esborrany entrevista	01/02						
2	5 dies	Segon esborrany entrevista	07/02						
3	4 dies	Plantilles definitives entrevistes	11/02						
4	21 dies	Contacte amb els recursos	4/03						

Figura 9: primera fase de la part pràctica. Elaboració de les entrevistes i contacte amb els recursos / Font: Elaboració pròpia

Sessió	Durada	Recurs	Dia	Març 2022				
				1a set.	2a set.	3a set.	4a set.	5a set.
1	58':40"	Centre Obert	10/03					
2	1h	EAIA	18/03					
3	55':57"	SIAD	22/03					
4	35':19"	CSMIJ	24/03					
5	41'	SIE	25/03					
6	-	STPT	26/03					
7	41'	CSAM	28/03					
8	45'	CRAE	31/03					

Figura 10: segona fase de la part pràctica. Realització de les entrevistes / Font: Elaboració pròpia

5.5 Categorització

Després de transcriure les entrevistes he establert 5 àmbits que diferencio amb colors l'objectiu de sintetitzar la informació a partir de la taula de categorització⁵ per dur-ne terme una anàlisi de dades que es relacioni de forma directa amb els objectius del treball. Val a dir que he escollit les categories en funció dels conceptes claus esmentats a l'inici del treball, i per tant, giren entorn a la temàtica del treball.

⁵ Veure taula de categorització a l'Annex 4

Així mateix i amb la finalitat de fer més amena la seva lectura, també he codificat les entrevistes segons l'ordre amb les que les he realitzat, així per exemple l'entrevista 1 està codificada com a (E1), l'entrevista 2 com a (E2) i així successivament amb totes les entrevistes, afegint també les pàgines dels annexes on es poden trobar les cites textuais.

- **Àmbit 1: violència masclista en l'àmbit de la parella**

Aquest àmbit fa esment a la informació que fa referència exclusivament a la dona dins d'aquest tipus de conflicte (tipologia de violència, causes de la mateixa, emocions que poden sentir les mares, etc.)

- **Àmbit 2: Violència familiar**

Aquest es refereix a la violència, física, psicològica, sexual o econòmica que poden experimentar tant la mare com els fills/es en aquesta tipologia de violència masclista en l'àmbit de la parella.

- **Àmbit 3: desenvolupament dels fills/filles exposats a la violència**

Aquest punt fa referència als fills i filles de l'entorn on es produeix la violència de gènere, i per tant, engloba tots aquells temes que s'han treballat al marc teòric en relació al desenvolupament: intervencions exclusives amb els infants, protocols, conseqüències de créixer en aquesta tipologia d'entorn, tots els aspectes relacionats amb les emocions, factors de risc i de protecció, simptomatologia, etc.

- **Àmbit 4: vincle**

Aquest apartat fa referència a tots els temes relacionats amb el vincle que estableix l'infant amb els progenitors, així com les dificultats d'establir vincles, tipologies, entre d'altres.

- **Àmbit 5: relació entre els àmbits**

Aquest àmbit fa referència a la relació que s'estableix entre els anteriors i també amb altres conceptes treballats al marc teòric: violència familiar, rols socials, intervencions que es duen a terme per tractar la problemàtica amb ambdós col·lectius, etc.

5.6 Aspectes ètics

Per tal de protegir les dades personals de les persones que han participat en la mostra, és necessari considerar diversos aspectes ètics que també han estat presents en l'elaboració del marc teòric.

Durant la confecció del treball s'han tingut en compte els criteris ètics professionals que es recullen en el codi deontològic del Col·legi Oficial d'Educació Social de Catalunya (CEESC).

Tanmateix, l'abordatge teòric ha estat referenciat d'acord amb la normativa APA (7a edició), mentre que respecte el marc pràctic, s'ha pactat verbalment el consentiment per tal d'enregistrar l'entrevista⁶, respectant la privacitat de les dades, assegurant que aquestes s'han emprat amb finalitats científiques i acadèmiques, donant l'oportunitat a tots els participants d'accedir als resultats en cas que ho sol·licitin. De la mateixa manera, s'ha proporcionat un document de consentiment informat per utilitzar les dades proporcionades per al seu anàlisi, donant al treball l'oportunitat de contrastar la informació i poder concloure amb el TFG de forma idònia.

Per mantenir la confidencialitat dels professionals es van realitzar els quadres de l'apartat 5.2, per tal de deixar constància exclusivament de les dades més rellevants per l'elaboració del marc pràctic: recurs, gènere, edat i temps d'experiència, dades que respecten el principi de confidencialitat i de privacitat de les dades.

Finalment, he pactat amb cadascun dels professionals entrevistats, el retorn del treball d'investigació un cop finalitzat, per tal que el puguin llegir i veure'n els resultats, ja que ells mateixos/es han estat una part molt important per l'elaboració de la recerca.

⁶ Veure model de consentiment a l'*Annex 2*

5.7 Anàlisi de dades

Després de recollir les dades a través de les entrevistes i seguidament dur a terme la categorització en àmbits específics en format taula, que queda recollida a l'annex 4 procedeix a la realització de l'anàlisi de la informació obtinguda durant l'elaboració del marc teòric i la part pràctica, el qual duc a terme a partir dels àmbits de categorització, incloent-hi també l'últim bloc el qual serveix com a eix de relació entre les temàtiques específiques, donant uniformitat a l'anàlisi de dades.

Àmbit 1: Violència masclista en l'àmbit de la parella

Per iniciar l'anàlisi d'aquest àmbit considero pertinent destacar en primer lloc que el fet de viure en una societat patriarcal ja dona peu a exercir la violència contra la dona, aspecte que els professionals han destacat, incidint en què els homes tenen poder sobre les dones en els diversos àmbits de la vida diària, fet que implica que les dones tenen menys drets que els homes i els han de complaure (plaer sexual, cura de la llar i els fills/es, atendre les necessitats de l'home per sobre de les seves, etc.) fet que porta a la dona a privar-se de pensament crític i presa de decisions amb llibertat.

Així doncs, és important tenir present que aquesta societat accepta i normalitza actes violents contra la dona, considerats insignificants a ulls socials: judici per la manera de vestir, afalagar a la dona amb paraules masclistes, minimitzar el seu treball, etc. D'aquesta manera, es reproduïxen no només rols de gènere sinó també conductes que poden comportar l'aparició de la violència masclista en la parella.

Seguint amb els rols de gènere que incentiven la violència entre la parella, apareix el pensament dual que determina què s'associa a ser dona o home. Socialment, s'atorga a l'home com a figura de poder social, polític, econòmic i cultural i se l'empodera, mentre que la dona es veu com a la figura vulnerable, de cura i vetlla pel seu entorn, obedient, i amb poc empoderament, aspecte que clarament reproduïx rols de gènere i actes d'abús de poder per part de l'home, reproduïnt així la violència de gènere.

Un altre aspecte rellevant relacionat amb els rols és que les dones constantment escolten què els diu la parella, els fills/es, la família, etc. fet que les porta a haver de complaure al marit i vetllar pels fills, deixant de banda les seves necessitats personals, aspecte que posa de manifest Rebeca J Cook (2010), assenyalant que les dones/mares han d'estar constantment pendents de la vida familiar i la protecció dels seus membres.

Tanmateix, des del SIAD i el CSAM es constata que hi ha moltes dones que no són capaces de reconèixer-se com a víctimes per por a la reacció social, la pèrdua del prestigi o simplement pel què implica socialment ser una víctima de violència masclista (estereotips racials, estatus econòmic: dona negra i pobre) i que veuen molt lluny de la seva vida, fet que no les permet acceptar la seva realitat, fet que per tant es pot relacionar amb la influència cultural en la parella així com amb els estereotips de gènere en la vida quotidiana: la dona no pot treballar fora de casa, no pot formar-se en determinades professions perquè l'home no ho considera oportú, entre d'altres.

Segons els articles 33 i 34 de *la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva entre hombres y mujeres*, els contractes poden establir condicions per promoure la igualtat de gènere en l'àmbit laboral. Inclou que els contractes s'han de revisar per l'Administració per assegurar la igualtat efectiva entre homes i dones, fet que ens porta a entendre que a Espanya homes i dones poden accedir al mateix prestigi, tot i que hi ha professions que socialment s'associen a l'home (advocat, metge, dentista, etc.) i d'altres que fan referència a la dona (professora, educadora, personal de neteja, etc.)

Cal afegir que tots els recursos que treballen tant amb dones com amb infància, coincideixen a destacar la violència psicològica com a la més freqüent tot i remarcar el creixement de la violència econòmica com a forma de retenció de la dona a la llar.

Així doncs, per una banda es remarca la necessitat de dur a terme un canvi de mirada social envers la violència masclista en la parella (a nivell institucional i social) per promoure la igualtat de gènere. Finalment, la importància del treball amb les dones víctimes de violència de gènere és essencial per l'empoderament i l'acompanyament en el procés de superació amb l'ajuda de professionals de l'àmbit social i psicològic.

Àmbit 2: Violència familiar

El fet de viure en una societat patriarcal en la qual, com hem dit abans provoca que el fet de tenir fills sigui vist com una amenaça al control de l'home o com una càrrega en la relació de parella, demostra que la violència familiar és conseqüència de la violència masclista en l'àmbit de la parella, incidint en la família com a unitat de relació en la qual tot el que succeeix afecta als seus membres.

Així doncs, incloure els fills/es que es veuen afectats per la violència entre la parella en el seu dia a dia els converteix en víctimes de violència familiar, fet que Lianza (2012), afirma referenciant el concepte d'infants víctimes de violència de gènere per anomenar aquesta realitat social que reconeix el patiment dels infants en aquest context.

Tanmateix, molts homes utilitzen als infants per justificar la violència familiar, per l'atenció que reben per part de la dona, desencadenant situacions de violència que tot i no ser físiques, afecten a l'estabilitat del nucli familiar. Així doncs, veure la violència familiar de forma sistèmica és el primer pas per reconèixer l'afectació d'aquesta en dones i fills/es i amb l'ajuda de professionals de l'àmbit d'atenció a la dona com el SIAD o el CSAM, i d'atenció a la infància en risc (EAIA, CSMIJ, CO) poder dur a terme un treball per abordar la problemàtica i contribuir al seu desenvolupament.

Pel que fa a la convivència, val a dir que els infants pateixen per la inestabilitat en la relació familiar, així com els progenitors tenen por a perdre els fills/es, fet que dificulta la seva comprensió de la situació de violència familiar, ja que no reconeixen l'afectació d'aquesta en les competències parentals i el desenvolupament i protecció dels fills/es. Així, Levendosky (2012), esmenta que els progenitors que no han tingut uns models familiars adequats poden tenir relacions de parella violentes i models de conductes inadequats pel desenvolupament dels fills/es.

A través de les entrevistes, he pogut identificar dues formes d'exercir la violència familiar amb els fills/es. Des de l'EAIA s'esmenta que molts progenitors no donen l'oportunitat als infants d'expressar com se senten, i aquests cauen en el silenci per por a les conseqüències que el pare pugui fer si comenta la situació a la llar, fet que mostra als infants com a víctimes de violència familiar. Un altre exemple d'aquesta violència és la privació de tractament psicològic en la situació de violència, fet que dificulta el treball emocional i repercuteix en el desenvolupament de l'infant.

Tal com Leonor Walker (1978) estableix el cicle de la violència de gènere, la violència familiar també n'experimenta un que s'intensifica al llarg del temps alhora que els intervals entre fases també disminueix i apareixen amb més freqüència i intensitat, mostrant que els infants es troben exposats a la violència durant molt més temps.

Incloure els infants com a víctimes de violència de gènere és un mètode per treballar la violència familiar de forma protectora vers la mare i als fills/es. Així, Barudy (2004) afirma que el procés de violència no treballat/superat pot comportar problemàtiques de conducta dels infants que repercutiran a la convivència en l'entorn familiar.

Aquest fet es pot revertir en una mesura de protecció de retirada de l'infant, que és recurrent en casos de violència masclista que es transformen en violència familiar.

Així doncs, el treball en xarxa és necessari per vetllar per la situació familiar i per promoure un vincle favorable pel desenvolupament i protecció de l'infant, abans de recórrer al desemparament. Finalment, des del SIAD, així com des de l'EAIA, l'STPT i el SIE, s'esmenta que la mare no es contempla com a figura parental negligent, i que per tant l'acompanyament d'aquesta en el procés de reestructurar i adquirir competències parentals és necessari per abordar la situació familiar.

Àmbit 3: Desenvolupament dels fills i filles exposats a la violència

Formar part d'una família és un aspecte bàsic en el desenvolupament i socialització de l'infant, ja que és el primer escenari on s'adquireixen competències i formes de relació amb els altres. Així mateix, s'entén que els progenitors han de disposar d'habilitats parentals per donar resposta a les diferents necessitats (emocionals, educatives, socials, cognitives, relacionals, etc.) de l'infant, fet que resulta difícil en el moment que, entre els progenitors es produeix una dinàmica relacional basada en la violència.

Així, quan s'esdevenen circumstàncies de violència masclista entre els progenitors, les dones-mares, prenen consciència que estan sent víctimes d'aquesta relació i que els seus fills/es es troben exposats en un clima familiar violent que dificulta el seu desenvolupament. Tanmateix però, a algunes mares els costa identificar que els/les fills/es també són víctimes d'aquesta violència, aspecte que repercuteix negativament en el desenvolupament dels infants. En aquest sentit, els professionals que treballen amb les dones-mares, constaten que aquestes no sempre disposen d'eines suficients per gestionar aquestes situacions i que per tant, tendeixen a minimitzar els efectes de la violència sobre els fills/es, possiblement, per disminuir i controlar el sentiment de responsabilitat/culpabilitat.

Així des del SIAD valoren la situació de risc en la que es troba la dona però també, la dels infants per tal de derivar-lo a l'EAIA i vetllar per les mesures de protecció necessàries per afavorir el desenvolupament i mitigar els seus efectes negatius. Aquest fet sol angoixar a les mares, ja que en diverses ocasions veuen que l'únic aspecte que les manté en peu per seguir lluitant en aquests contextos de violència, és la protecció dels seus fills/es.

Seguint amb aquesta idea, des de l'EAlA s'afirma que és important abordar el conflicte de forma sistèmica, per tal de treballar la situació familiar i així poder detectar l'origen de les conductes de l'infant, per vetllar pel seu desenvolupament positiu. Els mateixos professionals manifesten que el nombre de casos que entra a l'EAlA per violència familiar és molt elevat, però la pregunta que rau és: quants casos no s'arriben a denunciar i per tant a poder-hi intervenir? Aquest fet porta a pensar que encara existeixen dones-mares que no es reconeixen a si mateixes com a víctimes de violència, fet que repercuteix en la convivència familiar i també en el desenvolupament de l'infant.

Per altra banda, existeix el risc que els infants que conviuen en aquest context, normalitzin la violència com a forma d'interacció amb els altres, un factor de risc evident que pot marcar la seva socialització si no es fa un treball amb recursos especialitzats. Tanmateix, conviure amb la violència pot generar la interiorització de rols i estereotips conductuals que els infants veuen diàriament en els seus progenitors i que tenen a veure amb patrons diferenciats de l'home i la dona, on el primer esdevé la figura de poder i la segona la figura d'obediència i, des d'aquest pensament dual, arribar a reproduir aquests patrons en les seves relacions, tal com constata Rocha (2009) quan afirma que la dinàmica familiar pot ser objecte de reproducció en la forma de relació dels infants.

Val a dir que els professionals també han destacat com a factor de risc el fet que els progenitors descuidin les necessitats bàsiques dels fills/es, ran la situació de violència masclista, aspecte que pot desencadenar la despreocupació per les necessitats emocionals i l'acompanyament en el creixement i socialització dels infants. Així, atenent a aquesta circumstància, és essencial que els recursos que vetllen per la protecció identifiquin aquests indicadors de risc i considerin les possibles mesures de protecció existents a l'administració.

Tanmateix, els diferents professionals des dels seus respectius àmbits d'intervenció han fet esment dels diversos símptomes que pot experimentar l'infant en relació a la situació familiar. Així, per exemple, la Federació de Dones Separades afirma que els infants en una situació de violència masclista entre els progenitors poden experimentar baixa autoestima, nivells elevats d'ansietat, estrès posttraumàtic, dèficit en les habilitats socials, entre d'altres. Altres autors indiquen que aquests contextos violents intrafamiliars afecten a diferents àmbits de la vida quotidiana. Així mateix, Baker i Cunningham (1994) destaquen l'agressivitat com a conseqüència de la violència entre els progenitors i Barudy (2004) fa èmfasi en els problemes conductuals vers els altres i vers a si mateix dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella.

Tanmateix i en la mateixa línia, l'associació Save the Children (2006) identifiquen un ventall d'alteracions emocionals que afecten el seu desenvolupament emocional, com ara: la inseguretat, la por, la necessitat d'afecte, la normalització de la violència o la seva infravaloració i les accions autodestructives que afecten al desenvolupament emocional de l'infant. De fet, alguns dels professionals de l'àmbit de salut ratifiquen la presència d'accions autolítiques en aquests infants, com a resposta per fer front a la gestió de la violència entre els pares.

Considero que aquesta última afirmació és essencial per reflexionar sobre la importància del treball sistèmic, ja que afirma que la violència familiar i en l'àmbit de la parella no només afecta als progenitors sinó a totes les persones que conviuen a la mateixa unitat familiar.

Tanmateix, els mateixos professionals incideixen en la importància de treballar les seqüeles que pot deixar una situació de violència per promoure la detecció de les necessitats de l'infant envers l'àmbit familiar, emocional, social i relacional així com curar les ferides emocionals de la violència familiar.

Altres professionals exposen que aquests infants presenten una capacitat empàtica danyada, probablement perquè en el seu entorn immediat ningú s'ha mostrat suficientment empàtics amb ells, idea que, Baker i Cunningham (1994) destaquen en la seva recerca.

Per poder abordar aquesta problemàtica en els infants, tots els recursos consideren essencial el treball de les emocions (identificació, diferenciació, expressió i regulació), el qual permet analitzar d'on prové l'estat de malestar de l'infant i treballar la violència. Aquest fet es relaciona amb Piaget (1970) que considera els comportaments simbòlics dels infants com a base de la interrelació entre les accions que duen a terme i allò que els envolta, aspecte que tots els professionals tenen en compte a l'hora de detectar situacions de risc en els infants com a conseqüència de violència masclista en l'àmbit de la parella.

Durant la realització de l'anàlisi he fet menció a diverses conseqüències que poden experimentar els infants exposats a la violència de gènere. No obstant, els professionals n'afegeixen una altra de significativa: la desconfiança de l'infant cap als adults, aspecte que també pot ser un entrebanc en el desenvolupament dels fills i filles, probablement, per por a patir per culpa d'un adult; tanmateix, també es fa referència a la hiperactivitat com a resultat de la gestió inadequada de la situació de violència.

També es posen de manifest els trastorns en el vincle afectiu, donada la manca d'estratègies de resolució de conflictes que afecten al desenvolupament i socialització de l'infant.

Així doncs, els professionals han coincidit en la necessitat d'empoderar a l'infant com a eina de treball bàsica quan hi ha una dinàmica relacional violenta en la família. Per assolir aquest empoderament, es fa necessari l'acompanyament individual en l'àmbit psicològic i emocional que disminueixi les possibilitats de reproduir patrons de relació violents i trastorns psicològics en el creixement de l'infant. Ortiz (2001), ratifica que dotar de capacitats a l'infant per afrontar les situacions de la vida és essencial pel seu benestar, autoprotecció i la protecció vers els altres.

Tanmateix, des del CO, l'EAIA i el CRAE es destaca el treball de les competències parentals en relació a l'acompanyament dels fills/es, amb l'objecte d'evitar l'adultització dels fills/es, en el sentit d'adjudicar-los rols que no els corresponen per la seva edat evolutiva. Aquest fet, de ben segur, contribueix a la detecció de factors de risc en el desenvolupament dels infants en situació de violència familiar.

Així doncs, és essencial incidir en el treball en xarxa amb tota la família, que dona una mirada holística per tal de prendre decisions que puguin incidir favorablement en el creixement de l'infant en totes seves àrees, però també, des d'un model d'intervenció sistèmic, com ja s'ha apuntat anteriorment, ja que cal reconèixer el sistema familiar com a part del problema. Per tant, cal realitzar un treball conjunt amb tots els membres de la família, des dels diferents recursos per oferir les eines necessàries als progenitors amb l'objecte de traslladar les mateixes als infants, però també donar eines als propis infants, sempre amb la idea d'incidir positivament en el seu desenvolupament emocional.

Àmbit 4: Vincle

En relació a aquest àmbit, en primer lloc vull recordar alguns dels autors més significatius entorn al concepte de vincle, com ara: Ainsworth, Blehar, Waters i Wall (1978), Main i Hesse (1990) i Main i Solomon (1990) que descriuen una classificació entorn al vincle, tal com: el vincle segur, l'insegur, l'insegur-ambivalent i el desorganitzat.⁷

⁷ Consultar definicions sobre tipologies de vincle d'aferrament a *teoria sobre l'aferrament* de l'apartat 4.5 del marc teòric (pàg. 33-36).

D'aquesta manera, els professionals han fet èmfasi en el fet que pels infants, la situació de violència familiar perd importància o en guanya segons la tipologia de vincle que aquests tenen amb els progenitors.

Des d'aquesta perspectiva, els professionals coincideixen en la importància d'identificar la tipologia de vincle de l'infant amb els progenitors abans de prendre qualsevol decisió per l'infant, realitzant el pla de treball més adient per afavorir el vincle en cas que hi sigui o la construcció d'un que vetlli per la protecció i el desenvolupament de l'infant.

Tanmateix, la cura i el control són els mètodes de relació més freqüents en un entorn de violència entre els progenitors. Val a dir però, que cada família respon a la violència segons l'estructura de la seva personalitat, els patrons educatius, els prejudicis adquirits, etc., encara que els professionals que treballen en aquest àmbit, evidencien que en context de violència, el vincle sobreprotector entre la mare i el fill és un indicador de risc que pot afectar al seu desenvolupament i a la socialització. Així, Main i Salomon (1990), afirmen que la sobreprotecció vers l'infant és una estratègia de les mares per compensar el patiment dels fills/es davant la violència familiar i aquesta actitud pot acabar perjudicant el desenvolupament dels fills/es.

En un altre extrem, els professionals també constaten que una de les preocupacions d'aquestes dones-mares és el trencament dels vincle que es pot produir a la llar, en base a que aquestes consideren que ja han perdut a una persona del nucli familiar, l'home/pare i aquest fet fa que puguin anticipar que es reproduïxi el mateix amb els propis fills/es. Aquesta interpretació, probablement reforça el paradigma del perquè algunes mares tendeixen a la sobreprotecció amb els fills/es i, de forma implícita pot passar que aquestes mares, prioritzin les necessitats dels fills/es abans que les pròpies, fet que no contribueix al desenvolupament de cap d'ambdós.

Val a dir que els infants exposats a la violència de gènere presenten unes necessitats afectives i al no trobar la seguretat en la pròpia llar, els hi costa desenvolupar aferraments afectius sòlids. En aquest cas, Levendosky i Olaya (2009), incideixen en que aquells fills/es exposats/des a situacions de violència masculista en l'àmbit de la parella, tendeixen a crear vincles insegurs i desorganitzats, la qual cosa pot alimentar la violència amb els iguals, ja que no han tingut uns referents familiars amb els quals hagin pogut desenvolupar vincles afectius sòlids.

Des d'aquesta perspectiva, és obvi pensar en la importància que té el fet de tenir uns models familiars referents amb uns vincles segurs, que impliquin seguretat i afecte.

Així, des del SIE, l'STPT i l'EAIA, es remarca sobretot com molts pares intenten utilitzar el vincle de les mares amb els fills/es com a eina per danyar a la dona, sent conscients que aquesta vol protegir a l'infant. Així doncs, l'home intenta incidir en aquesta relació mare-fill/a per tal d'exercir el poder sobre la dona.

Finalment, si el vincle maternofamiliar es veu afectat, és necessari fer un acompanyament i reestructuració del lligam. No obstant, tots els professionals coincideixen en la complexitat de restablir un vincle conduint-lo al punt de partida, abans de la violència familiar.

Cal fer esment que, molts infants utilitzen el vincle amb el pare com a forma de protesta cap a la violència. Ells mateixos/es, són conscients que el pare està danyant a la mare i poden allunyar-se de forma involuntària del pare com a eina de protecció a la mare, o pel contrari poden apropar-se al pare com a eina de supervivència i d'autoprotecció, per disminuir les possibilitats de sortir malmesos. Les dues perspectives resulten un fet molt complicat pels infants, perquè tot i ser conscients de la situació, els seus pares són i seran sempre els seus pares, abans, durant i després de la violència familiar.

Ran de la violència familiar, els infants experimenten models educatius diversos. Així, tots els professionals observen el càstig o la sobreprotecció per part dels progenitors, com a eines que evidentment afecten als fills/es. Olaya (2009) ratifica la sobreprotecció com a eina de vulnerabilitzar el fill/a i el càstig com a projecció de la violència.

D'altra banda, diversos professionals també han identificat que els fills/es poden presentar un rebuig vers els progenitors. Així aquest pot ser cap a la mare, quan aquesta pren la decisió d'allunyar-se del pare o bé, rebuig vers el pare, per maltractar a la mare. Ambdues formes de rebuig afecten al vincle i per tant al desenvolupament de l'infant, que es veurà afectat per la inestabilitat en l'entorn familiar, fet que Miller (2015), afirma fent especial ressò de la importància del vincle segur d'aferrament com a eina clau pel desenvolupament dels infants. Així, si es manté aquest rebuig i no s'efectua una intervenció a temps amb els infants, aquests poden acabar perdent el vincle amb un o ambdós progenitors, com a resposta a l'angoixa que els provoca la situació de violència.

Així doncs, l'experiència professional indica la importància d'abordar el vincle tant amb els progenitors com amb els fills/es. En els primers, l'abordatge els pot servir per adquirir competències parentals i per prendre les decisions més favorables pel desenvolupament de l'infant i a aquests, per elaborar i reconstruir els vincles.

Tanmateix, m'agradaria destacar que el Servei Tècnic Punt de Trobada no treballa des del vincle, sinó que deriva a un servei especialitzat perquè ho faci, en canvi al CRAE, consideren el vincle l'aspecte més important per realitzar una tasca educativa d'acompanyament als infants als quals se'ls ha desemparat del nucli familiar i es troben tutelats per la DGAIA, ja que en moltes ocasions, des d'aquest recurs, s'ha constatat que aquests infants els hi manquen límits.

Així, el vincle es considera una eina essencial per restablir aquests límits i afavorir el seu creixement. Finalment, cal dir que quan els progenitors no realitzen un treball proactiu i quan la prioritat no resideix en l'infant, hi ha el risc de produir-se un trencament del vincle i, en aquest sentit, pot suposar que els progenitors no tinguin visites amb els fills/es i que per tant, no es pugui reconduir ni reconstruir el vincle.

Àmbit 5: Relació entre els àmbits

Segons Barudy (1998), la història de vida familiar i personal, així com el model familiar en el qual s'ha crescut, pot generar una normalització de conductes. Aquesta afirmació ha estat ratificada pels diversos professionals, expressant que les històries de vida dels progenitors són una eina essencial pel treball de la problemàtica, incidint en el treball de les habilitats parentals, sobretot en l'empatia, considerada la més danyada, tenint en compte que els progenitors consideren que una educació sense càstig físic és una educació favorable per la protecció de l'infant i la vetlla pel seu desenvolupament.

Seguint amb les capacitats parentals, cal tenir present que la mare, la qual rep una violència directa, no és capaç de desenvolupar aquestes habilitats per protegir al/la fill/a, ja que tampoc ha tingut l'oportunitat de treballar la situació de violència masclista, fet que posa de manifest la importància d'abordar la problemàtica per poder millorar el benestar de la dona i dels fills/es.

Pel que fa a les intervencions familiars, des de l'EAIA, el STPT i el CRAE s'afirma que el més important és garantir la protecció del menor i la dona, fet al qual el SIE afegeix que és per aquest motiu que radica la importància de fer intervencions conjuntes per contribuir al benestar familiar. Tanmateix, des de l'EAIA, donen a conèixer que alguns homes no volen ser atesos ni acompanyats per una dona, fet que s'ha de treballar amb els infants per tal de no reproduir aquestes conductes i rols i promoure el desenvolupament d'aquest en un context d'igualtat de gènere. Per altra banda, des del STPT, es manifesta que molts infants tornen alterats de les visites familiars per la manca de millora de la situació, un fet que afecta al vincle entre progenitors i fills/es.

Així doncs, l'infant és conscient de la situació de violència i el fet de mantenir un vincle amb ambdós progenitors provoca una manca d'habilitats per reaccionar a la situació, fet que des del CO i CRAE sobretot, intenten treballar per tal que els infants adquireixin habilitats de gestió emocional i resolució de conflictes per superar la situació de violència familiar i contribuir al seu desenvolupament.

Aquest fet posa de manifest la necessitat de protecció de l'infant i per tant, en el moment en què es considera que els progenitors no realitzen un treball positiu es pot adoptar una mesura de desemparament per protegir a l'infant i la derivació de la dona a recursos específics com el SIAD i associacions per a la dona que l'ajudin a abordar la problemàtica i fer un procés de recuperació i afavoriment en les seves competències maternals. Per tant, escollir l'eina de protecció adequada és essencial per contribuir en un pronòstic adequat per abordar la violència familiar i la protecció de la mare i el fill/a.

D'altra banda, els professionals han destacat que el fet de treballar en recursos concrets que atenen una part de la problemàtica, dificulta el fet de veure el col·lectiu amb globalitat, fet que mostra que el treball especialitzat és positiu però dificulta la perspectiva global per donar resposta a la situació familiar.

Tanmateix, sobretot des del CO, el CSMIJ, l'EAlA i el CRAE, destaquen la importància que tots els recursos que atenen a la infància (escola, extraescolars, menjadors, etc.) haurien de conèixer les mesures de protecció al menor i fer formacions per determinar factors de risc i actuar davant les situacions desfavorables de forma immediata. Per altra banda, aquest fet implica la necessitat de coordinació amb altres serveis de salut, educació informal/no formal per garantir la resolució de conflictes de forma global per enriquir el desenvolupament i protecció de l'infant i la dona.

Finalment, és important fer referència a la no revictimització de les dones i els fills/es, promovent una mirada capacitadora que els ajudi a connectar amb els recursos dels quals disposen i se'ls proporcionin eines i acompanyament necessari per superar la situació de violència i adaptar-se de nou a la realitat.

6. Conclusions

Un cop finalitzat l'anàlisi de les dades recollides, es fa necessari realitzar unes conclusions que responguin a la pregunta de recerca plantejada a l'inici de la investigació, així com als objectius del treball de final de grau.

En primer lloc cal fer referència a la pregunta de recerca: *Com afecta la violència masclista en l'àmbit de la parella en el desenvolupament emocional dels infants convivents en el mateix nucli familiar?*

Els infants adquireixen en bona mesura aquelles conductes relacionals que viuen en el seu entorn més proper i, des d'aquesta tessitura, poden arribar a normalitzar la violència com a forma d'interacció amb els altres. Aquesta variable cal abordar-la des de diferents àmbits professionals amb l'objecte de mitigar aquests efectes que incideixen òbviament en el desenvolupament d'aquests infants i preadolescents.

És evident que aquesta experiència de l'infant deixa empremtes i cal identificar les seves necessitats i les seves prioritats.

Una de les tasques a considerar amb aquests infants és probablement que aquests considerin els rols parentals i la forma de relacionar-se aquests, amb l'objecte de poder comprendre la necessitat d'aprendre altres patrons relacionals i no reproduir els parentals en les seves futures interaccions socials.

Altrament, també és rellevant que en aquest treball professional es contempli la identificació, l'expressió, la diferenciació i la regulació de les emocions, ja que arran les vivències de violència a les quals hagin pogut estar exposats directament o indirectament, hi ha el risc que els infants no diferenciïn les seves emocions ni sàpiguen com gestionar-les de manera adaptativa.

Així mateix, també és important el vincle en aquests infants; en aquest sentit i de forma genèrica, és essencial que un infant compti amb uns models familiars vàlids, amb competències parentals òptimes que permetin a aquest, desenvolupar vincles sòlids amb els altres que contribueixin al seu desenvolupament i benestar.

Tanmateix, pel que fa a l'OE1 que fa referència a *les repercussions de com aquesta conflictiva afecta al context familiar*, queda palès que els episodis de violència entre els progenitors repercuteixen al context familiar, a les relacions entre els progenitors i als fills/es de diverses maneres.

Així, alguns dels infants exhibeixen un silenci davant el conflicte parental com a mètode de protecció, per la por a sortir-ne perjudicats i, evidentment, aquesta por no afecta únicament al seu propi desenvolupament emocional, sinó també a la percepció que pot tenir vers els adults en el seu dia a dia.

Altrament, en aquest context, també cal considerar com a una forma de maltractament familiar, la privació dels progenitors a l'infant d'accedir a un tractament psicològic, fet que, entre altres qüestions, evidencia la manca de competències parentals.

En aquest sentit, es pot concloure que els progenitors, sempre han de vetllar pel benestar i el desenvolupament òptim de l'infant, tenint sempre present, les diferents necessitats i les diferents àrees del seu desenvolupament amb l'objecte de revertir els efectes que es deriven d'una relació de violència.

Pel que fa a l'OE2 *d'identificar algunes de les conseqüències que envolten el desenvolupament emocional dels infants que conviuen en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella*, objectiu que també es pot relacionar amb els efectes que s'han de tenir en compte per detectar situacions de risc, es conclou que la baixa autoestima, l'ansietat, l'estrès posttraumàtic i la manca d'habilitats de socialització malmeten sobretot la capacitat empàtica de l'infant, fet que dificulta la creació de vincles socioafectius sans amb els altres. Per tant, queda palès que, el fet de conviure en escenaris de violència masclista entre els progenitors, afecta les àrees socials, emocionals, educatives, etc. de l'infant.

Quant a l'OE3 en relació a conèixer les tipologies de vincle que pot establir l'infant amb els progenitors en aquest tipus de context de violència masclista, és perceput com a necessari, incidir en l'establiment d'un vincle sobreprotector que pot emergir entre les mares vers els fills/es com a estratègia de protecció de les primeres. Al respecte, es conclou que els professionals han d'oferir suport a les mares i als fills/es per tal d'establir vincles sans que contribueixin al desenvolupament dels infants.

Per altra banda, les necessitats afectives que presenten els fills i filles no contribueixen a generar vincles afectius sans amb els altres, aspecte que repercuteix en el seu desenvolupament i socialització.

Altrament i, des d'una altra premissa, també es pot evidenciar que els fills/es poden rebutjar el vincle familiar com a conseqüència de la violència masclista entre els progenitors, aspecte amb el qual cal intervenir amb les figures parentals amb l'objecte que aquestes adquireixin les competències necessàries per construir vincles afectius sòlids amb els fills/es en pro del seu desenvolupament.

En aquest cas es pot concloure que, si els pares no permeten i integren un abordatge positiu en relació a la violència masclista en l'àmbit de la parella i en el familiar, així com l'adquisició d'habilitats parentals constructives, hi ha el risc que es trenqui el vincle del fill amb els progenitors i es decreti administrativament la tutela i desemparament d'aquest.

Pel que fa a l'OE4 en relació a *descobrir eines i estratègies de treball per a dones i fills/es que pateixen aquest tipus de violència*, es conclou que és essencial el treball d'identificació i regulació de les emocions generades per la situació de violència per poder abordar la situació familiar i contribuir al benestar de la dona i al desenvolupament dels fills/es.

Per aquest motiu, queda palesa la necessitat de realitzar intervencions conjuntes entre progenitors i fills/es per treballar la violència familiar i les competències parentals afavorint l'autoconeixement de les capacitats, habilitats i necessitats, adquirint estils de resolució de conflictes que s'adeqüin a la relació amb els fills/es per afavorir l'acompanyament en el desenvolupament dels infants i a la convivència familiar i en cas que la intervenció no doni resultats o que la situació de violència familiar sigui extrema, es conclou que s'ha de vetllar en primer lloc per la protecció del menor, la qual cosa es pot transformar, tal com es feia esment anteriorment, en una mesura de desemparament per part de la DGAIA.

Així mateix, també es conclou que conèixer mesures de protecció per a la dona i els fills/es pot ajudar a garantir un espai sense violència on prevalgui el benestar afectiu.

Pel que fa al treball dels professionals, és significatiu el pes que té el model sistèmic com a intervenció en aquests escenaris, tant per les mares/dones com pels fills/es. D'aquí que es consideri que el treball en xarxa des de diferents àmbits, com ara: salut, educació, lleure, social, etc., són bàsics per a la prevenció i la intervenció holística a l'hora de treballar les situacions de violència familiar. Tanmateix, es conclou que tots els recursos que treballen per a l'atenció a la dona i a l'infant, han de conèixer els protocols de detecció de situacions de risc per poder abordar-les de forma immediata i efectiva. Continuant amb la idea d'una intervenció professional en xarxa, es considera que cada tècnic/professional des de l'especificitat del propi recurs i saber es pugui realitzar un pla de treball en el qual es contempli totes les necessitats i els diferents aspectes que s'han esmentat en el decurs de la memòria i que també s'ha evidenciat en els resultats obtinguts, amb el màxim de garanties d'èxit.

7. Limitacions

No obstant l'apartat anterior i després de fer una reflexió constructiva, una s'adona que pel tipus de recerca, hi ha una sèrie de limitacions que considero importants exposar.

Així, el fet d'abordar una problemàtica que implica dos col·lectius (dona víctima de violència masclista i fills/es de la parella) m'ha permès explorar únicament un model de família, el model tradicional, amb l'objecte de poder incidir en la primera part de la investigació sobre la violència de gènere.

Tanmateix, cal fer referència al fet que ajustar les edats dels infants m'ha aportat una concreció a l'hora de realitzar la investigació, però a la vegada, m'ha delimitat, ja que no m'ha permès abordar o considerar altres franges d'edat i per tant, no poder fer una comparativa dels possibles efectes que es poden derivar de l'exposició d'un infant i adolescent a aquest tipus de dinàmiques relacionals violentes del pare sobre la mare.

Altrament, la part pràctica es nodreix d'una mostra de professionals amb bagatge i perícia sobre aquest tema i, en aquest sentit, és cert que m'ha permès adquirir un ventall d'estratègies a considerar arran del treball que efectuen aquells amb ambdós col·lectius (mares i fills/es) però de forma inherent, m'ha impedit explorar en primera persona les experiències de les dones/mares i infants/fills que pateixen la violència familiar diàriament.

No obstant això, el fet de contemplar la mirada dels professionals per dur a terme la part pràctica, era un requisit amb mi mateixa, ja que per la falta d'experiència personal en aquesta àrea laboral i, amb l'objecte d'obtenir coneixements, eines i estratègies de treball com a educadora social, vaig considerar formava part d'un contacte inicial amb aquest sector.

8. Altres recerques complementàries que es podrien realitzar

Atenent el contingut de la recerca i després d'una reflexió personal, de la mateixa manera que vaig poder connectar amb una sèrie de delimitacions, també m'he permès pensar en la possibilitat de realitzar futures recerques que, en realitat podrien complementar el meu treball de final de grau.

En primer lloc, crec que seria interessant recollir informació entorn a les vivències dels infants un cop els pares s'han separat o han posat una distància física entre ells i, amb aquest principi de realitat, estudiar com els infants accepten i s'ajusten a aquesta nova circumstància personal i familiar i quines possibles afectacions es poden derivar d'aquest canvi organitzacional a nivell familiar.

Per altra banda, tal com esmento en la introducció, avui en dia existeixen moltes tipologies de famílies (parelles homosexuals, famílies reconstituïdes, entre d'altres). En aquest cas, seria ric constatar com es desenvolupa la violència de parella en parelles homosexuals i si les conseqüències emocionals en els fills/es són diferents o no a les d'una família tradicional i entendre els possibles per què.

Així mateix i tenint en compte que en la meva recerca, el vincle ha estat un concepte clau, considero que seria interessant dur a terme un estudi longitudinal del vincle entre els fills/es i els progenitors i com aquest lligam evoluciona abans, durant i després dels episodis de la violència masclista en l'àmbit de la parella i poder incidir en les estratègies professionals per treballar aquest aspecte.

Tanmateix, entenc que podria ser interessant realitzar un estudi exhaustiu sobre les diverses mesures de protecció vers la dona i vers la infància, per poder dur a terme una anàlisi que reflexioni sobre la seva eficàcia i si s'escau, fer propostes de millora en aquesta línia.

Finalment, considero oportú destacar que es podria dur a terme un taller amb mares i fills/es que pateixen violència familiar enfocat a la comprensió i gestió de la situació. També es podria fer un taller preventiu a les escoles en el que s'exposi i es treballin diversos aspectes relacionats amb la violència familiar per tal d'abordar la temàtica exposada en aquest treball de final de grau.

9. Bibliografía / Webgrafía

BIBLIOGRAFIA

Adam, A. (2013). Una revisión sobre violencia de género: Todo un género en duda. *Gaceta internacional de Ciencias Forenses*, 21(9), 23-31. RODERIC, Repositori de contigut lliure. https://www.uv.es/gicf/4A1_Adam_GICF_09.pdf

Aguirre Dávila, E. (2009). Aproximación pragmática a la teoría del juicio moral, desde la crítica a Kohlberg. *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales, Niñez y Juventud*. 7(2), 1273-1299. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3236025>

Alonso Varea, J.M. i Castellanos Delgado, J.L. (2006). Por un enfoque integral de la violencia familiar. *Intervención Psicosocial*, 13(3), 253-274. Scielo. https://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1132-05592006000300002

Barudy, J. (1998). *El Dolor Invisible de la Infancia*. Editorial Paidós.

Bisquerra, R (2012). *Como educar las emociones. La inteligencia emocional en la infancia y la adolescencia*. (2a ed.). Faros Sant Joan de Déu.

Cardeñoso, O. (2006). *Aolescentes víctimas de maltrato: Programa de intervención en autocontrol emocional*. Ediciones Mensajero.

Carvajal Game, M. (2011). *Revista chilena de psiquiatria y neurologia de la infancia y adolescencia*. 22(3), 183 – 282. Sopnia.

https://www.sopnia.com/wp-content/uploads/2021/06/Revista%20SOPNIA_201112.pdf

Contreras García, J. , Busquets Font, M. , Martínez Sierra, C. , Molinet Bret, J. i Torrentó López, C. (2015). Percepción del vinculo parental y la violencia de género: Estudio sobre la percepción del vinculo materno-filial en familias que han sufrido situaciones de violencia de género, 13(55), 118-143. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5610938>

Frías, M i Gaxiola, J.C. (2008). Consecuencias de la violencia familiar experimentada directa e indirectamente en niños: depresión, ansiedad, conducta antisocial y ejecución académica. 25(2), 237-248. <https://www.redalyc.org/pdf/2430/243016308004.pdf>

Mayor Walton, S. i Salazar Pérez, C.A. (2019). La violencia intrafamiliar: Un problema de salud actual. *Galeta Médica Espirituana*: Universidad de Ciências Médicas de Sancti Spíritus, 21(1), 96-105. Scielo.

<http://scielo.sld.cu/pdf/gme/v21n1/1608-8921-gme-21-01-96.pdf>

Minder, R. (17 de gener de 2020). Ana Orantes, la mujer cuyo asesinato atroc hizo que Espanya cambiara sus leyes. *The New York Times*.

<https://www.nytimes.com/es/2020/01/17/espanol/ana-orantes-times.html>

Osborne, R. (2008). De la "violencia" (de género) a las "cifras de violencia": una cuestión política, 15(7), 99-124. Uned: revistas científicas.

<http://revistas.uned.es/index.php/empiria/article/view/1201/1104>

Palomo González, A.M. (1989). Laurence Kohlberg: teoría y práctica del desarrollo moral en la escuela. *Revista interuniversitària de formació el profesorado*. 4(1), 79-90.

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=117615>

Pareda Beltrán, N. I Tamarit Sumalla, J.M. (2013). *Victimología Teórica y Aplicada*. Huygens Editorial.

Patró Hernández, R. Limiñana Gras, R.M. (2005). Víctimas de violencia familiar: Consecuencias psicológicas en hijos de mujeres maltratadas, 21(1), 11-17.

https://www.um.es/analesps/v21/v21_1/02-21_1.pdf

Poggi, F. (2018). *Sobre el concepto de violencia de género y su relevancia para el derecho*. Università degli Studi di Milano. *Cuadernos de Filosofía de Derecho*, 42(9), 285-307.

<https://www.corteidh.or.cr/tablas/r6522.pdf>

Rodríguez Otero, L.M. (2013). Definición, fundamentación y clasificación de la violencia. *Trasos Digital*, 12(2), 1-9.

<https://trasosdigital.files.wordpress.com/2013/07/articulo-violencia.pdf>

Seijo, M. I Novo, M. (2009). Aproximación psicosocial a la violencia de género: Aspectos introductorios, 17(2), 63-74. Biblioteca Nueva.

<https://www.usc.gal/export9/sites/webinstitucional/gi/servizos/uforense/descargas/2009>

[_Aproximacion psicosocial a la VG xSeijo y Novox 2009x.pdf](https://www.usc.gal/export9/sites/webinstitucional/gi/servizos/uforense/descargas/2009_Aproximacion_psicosocial_a_la_VG_xSeijo_y_Novox_2009x.pdf)

WEBGRAFIA

Abarca Castillo, M. (2003). *La educación emocional en la Educación Primaria: Currículo y Práctica*. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona).
http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/42457/2/01.MMAC_PRIMERA_PARTE.pdf

Althaia: Xarxa assistencial Universitària Manresa. (26 d'abril del 2022). *Infantojuvenil*.
<https://www.althaia.cat/althaia/ca/assistencial/salut-mental/infanto-juvenil>

Dades Obertes Catalunya (29 d'abril del 2022). *Societat i Benestar: Guia d'entitats de dones de Catalunya*. <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Societat-benestar/Guia-d-entitats-de-dones-de-Catalunya/amca-cgrp>

DECRETO 80/2015, de 26 de mayo, de las indemnizaciones y ayudas para las mujeres víctimas de violencia machista que establecen el artículo 47 de la Ley 5/2008, de 24 de abril, del derecho de las mujeres a erradicar la violencia machista, y el artículo 27 de la Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género. D.O. No. 6881.
<http://laadministraciondiala.inap.es/noticia.asp?id=1141156>

Decret Llei 25/2020, de 16 de juny, de mesures extraordinàries en matèria social i de caràcter fiscal i administratiu. Generalitat de Catalunya. (2020). D.O. No. 8157.
<https://www.boe.es/eli/es-ct/dl/2020/06/16/25/dof/spa/pdf>

Decret Llei 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi Civil de Catalunya en relació amb la violència vicària. Generalitat de Catalunya. (2021). D.O. No. 8556. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8556/1881046.pdf>

DECRET 234/2019, de 12 de novembre, de reestructuració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya. 2019. D.O. No. 8002.
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8002/1770150.pdf>

Dirección General de la Violencia de Género, Igualdad de Trato y Diversidad. (8 de noviembre de 2021). *La violencia de género y la agenda 2030 para el desarrollo sostenible*. <https://www.congresoestudioviolenciagenero.es/>

Diputació de Barcelona. (abril 2022). *Recull de recursos de violències masclistes*.
<https://www.diba.cat/es/web/politiques-igualtat/recull-de-recursos1>

Escalona Brianda, N. I Cau Rodríguez, M.G. (2017). *La violencia contra la mujer como resultado de roles de género*. (Tesi Doctoral). Universidad de Quintana Roo.

Gallardo Vázquez, P. (2007). El desarrollo emocional en la edad primaria (6-12 años). [Archivo PDF].

https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/12857/file_1.pdf?sequence=1

La administración al día. (1 de diciembre 2021). *Indemnizaciones y ayudas para mujeres víctimas de violencia machista*.

<http://laadministracionaldia.inap.es/noticia.asp?id=1141156>

Lastra Sierra, C. (2011). *Hijas e hijos como víctimas directas de la violencia de género*. (Trabajo de Final de Máster, Universidad de Salamanca).

https://gedos.usal.es/bitstream/handle/10366/100296/TFM_EstudiosInterdisciplinarios_Genero_LastraSierra_C.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ley 13/2007, de 26 de noviembre, de medidas de prevención y protección integral contra la violencia de género. BOE. (2008).

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2008/BOE-A-2008-2493-consolidado.pdf>

Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género. (2005). D.O. No. 313.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2004/BOE-A-2004-21760-consolidado.pdf>

Ley Orgánica 11/2003, de 29 de septiembre, de medidas concretas en materia de seguridad ciudadana, violencia doméstica e integración social de los extranjeros.

<https://violenciagenero.org/sites/default/files/lo112003.pdf>

Manresa, Cor de Catalunya. (20 d'abril del 2022). *Serveis a les dones*.

<https://www.manresa.cat/web/directori/entitats/Associacions%20de%20Dones>

Manresa, Cor de Catalunya (20 d'abril del 2022). *Serveis de protecció a la infància*.

<http://www.manresa.cat/web/article/5409-infancia>

Mossos Gencat. (20 d'abril del 2022). *Atenció personalitzada i denúncia*.

<https://mossos.gencat.cat/ca/temes/dones/Atencio-personalitzada-i-com-denunciar/#bloc2>

Murcia Ferrández, Mª C. (2016). *Educación emocional en tercero de primaria* (Trabajo de Fin de Grau, Universidad Internacional de La Rioja).

<https://reunir.unir.net/bitstream/handle/123456789/3587/MURCIA%20FERRANDEZ%20C%20CARMEN%20MARIA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Naciones Unidas. (1 de maig de 2022). *OMS afirma que la violencia de género es un problema de salud pública*. <https://news.un.org/es/story/2013/06/1275001>

ONU Mujeres. (30 de noviembre de 2021). *Preguntas frecuentes: Tipos de violencia contra las mujeres y las niñas*. ONU Mujeres. <https://www.unwomen.org/es/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence>

Real Decreto 1452/2005, de 2 de diciembre, por el que se regula la ayuda económica establecida en el artículo 27 de la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género. D.O. No. 20788. <https://www.boe.es/boe/dias/2005/12/17/pdfs/A41341-41344.pdf>

Rico, N. (juliol 1996). *Violencia de género: un problema de derechos humanos*. https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/5855/S9600674_es.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Secretaría de Estado de Igualdad y Contra la Violencia de Género (2021). *Boletín estadístico mensual sobre víctimas Morales*. [Archivo PDF].

https://observatorioviolencia.org/wp-content/uploads/BE_Julio_2021-1.pdf

Soriano Faura, F.J. (diciembre 2015). Promoción del Buen Trato y Prevención del Maltrato en la Infancia en el Ámbito de la Atención Primaria de la Salud. En recomendaciones prevInfad. <http://www.aepap.org/previnfad/Maltrato.htm>

SUMAR: Serveis Públics d'Acció Social de Catalunya (2022). *Servei d'acolliment i recuperació per a dones maltractades (SARV)*. <http://www.sumaracciosocial.cat/ca/sarv.html>

Zarxa, B. (2011). *Los menores ante la violencia doméstica*. (Treball de Final de Màster). Universidad de Salamanca.

FACULTAT
D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ
I CIÈNCIES HUMANES

UVIC | UVIC·UCC

ANNEXES

Clàudia Perostes Cabanes

4t. Treball de Final de Grau

Tutor: Ramon Casany Mora

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Vic, Juny 2022

ÍNDIX

ANNEX 1 – TAULA DE CONTINGUT DE LA MEMÒRIA.....	3
ANNEX 2 – MODEL DE CONSENTIMENT INFORMAT.....	4
ANNEX 3 – CATEGORITZACIÓ.....	5
- ENTREVISTA 1: EDUCADORA CENTRE OBERT.....,	5
- ENTREVISTA 2: EDUCADORA EAIA.....	14
- ENTREVISTA 3: PSICÒLOGA DEL SIAD.....	24
- ENTREVISTA 4: TREBALLADORA SOCIAL CSMIJ.....	32
- ENTREVISTA 5: PSICÒLOGA DEL SIE.....	39
- ENTREVISTA 6: COORDINADORA DEL PUNT DE TROBADA (STPT).....	45
- ENTREVISTA 7: EDUCADORA SOCIAL DEL CSAM.....	51
- ENTREVISTA 8: EDUCADOR SOCIAL CRAE.....,	56
ANNEX 4 – TAULA DE CATEGORITZACIÓ.....	61

ANNEX 1: TAULA DE CONTINGUT DE LA MEMÒRIA

Figura 1: Gràfic de dones víctimes mortals de violència de gènere (2003-2021).....	14
Figura 2: Imatge del cicle de la violència per fases.....	17
Figura 3: Quadre sobre conseqüències de l'exposició a la violència.....	27
Figura 4: Mapa del Bages assenyalant els recursos de Manresa.....	37
Figura 5: Quadre del significat de les sigles dels recursos entrevistats.....	44
Figura 6: Quadre professionals entrevistats (àmbit dones).....	44
Figura 7: Quadre professionals entrevistats (àmbit infància).....	44
Figura 8: Quadre professionals entrevistats (recurs conjunt).....	44
Figura 9: Primera fase de la part pràctica: elaboració entrevista i contacte amb els recursos.....	46
Figura 10: Segona fase de la part pràctica: realització de les entrevistes.....	46

ANNEX 2: MODEL DE CONSENTIMENT INFORMAT

El/La Sr./Sra _____

amb DNI número _____

cedeix els drets de difusió de l'entrevista que li ha realitzat l'alumna Clàudia Perostes Cabanes el curs 2021-2022, per a la realització del Treball de Final de Grau de la Facultat d'Educació Traducció i Ciències Humanes de la Universitat de Vic perquè pugui ser explotada i consultada de forma lliure i pública.

Lloc i data:

Signatura:

ANNEX 3 – CATEGORITZACIÓ

Llegenda:

Àmbit 1: Violència masclista en l'àmbit de la parella

Àmbit 2: Violència familiar

Àmbit 3: Desenvolupament dels fills/filles exposats a la violència

Àmbit 4: Vincle

Àmbit 5: Relació entre els àmbits

ENTREVISTA 1 – EDUCADORA DEL CENTRE OBERT CASAL OT

Dia: 10/03/22

Hora: 10.00

Duració: 58:40 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Jo crec que la psicològica és la gran desconeguda, és a dir normalment nosaltres quan rebem un infant ve per una sèrie de característiques que des de Serveis Socials, l'educadora de serveis socials és la que fa un barem de quin risc té aquell infant, i nosaltres rebem un infant sense cap coneixement d'aquella família ni d'aquell infant. Llavors si que és veritat que és l'educadora la que ens fa la derivació, ens explica el cas, podem saber coses... no? Moltes d'aquestes famílies sí que és veritat que passen per algun tipus de maltractament o altre. Però què és el què passa? Que quan hi ha un maltractament a nivell sexual o a nivell físic és molt visible... i és molt fàcil, tu escrius, ha patit la mare maltractament físic en diverses ocasions i la policia ha hagut d'anar a la llar

familiar en més d'una ocasió, val... i queda molt clar... Però penso que el maltractament psicològic és el gran oblidat (ah), mmm... perquè és el que no es veuen morats, és el que no es veuen blaus... mmm.. no es veu. Llavors això fa que moltes famílies el tapin, o potser perquè no ho saben que l'estan patint o potser perquè els hi fa vergonya expressar que l'estan patint; un blau es veu, la violència psicològica no es veu... i llavors aquesta per mi és la que és més oblidada i que crec que deu patir més tothom... perquè vas coneixent a les famílies i te n'adones que per una part o per una altra aquesta violència existeix.

2. Quines són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que la presència de fills en el nucli familiar pot tenir alguna incidència en la dinàmica relacional violenta de parella? O bé, aquesta dinàmica és independent de la presència dels fills?

Bueno, jo diria que per experiència... jo trobaria dos tipus de famílies en aquest sentit: N'hi ha que apareixen els maltractaments quan tenen els fills perquè potser l'home es veu desplaçat com a focalització de la dona i la dona tendeix a mirar més els fills, sent desplaçat pel motiu que sigui i llavors... és la mare qui rep la violència, però és conseqüència de què aquests fills hagin nascut per dir-ho d'una forma.... i en un altre cas no, és possible que ja la relació hagi començat amb violència, apareixen uns fills dins d'aquesta parella i continua amb la violència que ja s'havia establert abans... Jo trobaria que existeixen aquests dos tipus de casos, però pel meu pensar és que ja hi havia una parella amb aquest tipus de relació.... d'acord? Llavors, la primera pregunta segons els estudis, per tot el què he pogut llegir, bàsicament les persones que són maltractadores és perquè han tingut una infància molt complicada... llavors és possible que aquests homes l'hagin patit o viscut a la llar familiar... Sempre diem que a la vida hi ha la primera socialització.... quan un infant neix en el si d'una família... aquesta família on neix i creix és allà on aprèn (mmm...) les seves coses del llarg de la vida... a nivell de relació dels altres, a nivell de cultura, valors,... si aquest home d'avui en dia ha patit una mala infància, ha tingut una infància que potser ja era en risc social... ah... el què ell ha viscut, totes les agressions, les baralles, tot el què li ha pogut passar ho està transmetent als seus fills, i a la seva dona, perquè és el què ell ha viscut a casa seva... No vol dir que tothom que li hagi passat això acabi sent... però els estudis demostren que moltes vegades es així... el mateix patró, es torna a fer amb la seva nova família no? I potser ell quan ho vivia pensava "no ho faré mai" però... la seva educació, tota la seva història

va encaminada cap aquí... per això moltes vegades des de l'educació social el què s'intenta és veure què hi ha dins les motxilles.... Clar, ell ha normalitzat aquest maltractament a casa seva... i es normalitza una situació que no hauria d'estar normalitzada... però per sort hi ha professionals que fem pensar en aquest home i en aquesta dona que potser aquests comportaments venen donats per una història de vida però que no son els que haurien de ser... i clar, les històries de vida són molt dures... i pots dir, home, puc entendre que aquesta persona hagi arribat aquí així,... perquè no s'ha treballat a nivell psicològic ell o ella mateixa...

3. T'has trobat en algun ocasió en què la mare expliqui una situació de violència de gènere. Quina intervenció heu pogut fer? L'infant ha verbalitzat algun cop maltractament del pare cap a la mare?

Jo fa 20 anys que treballo.. i directament diria que mai m'ho han dit... perquè és una cosa que fa molta vergonya... el què sí que nosaltres... els hi hem fet explicar... els nens ho poden verbalitzar...

A vegades hem de fer el pas nosaltres de demanar... si veiem alguna marca... hem de fer la pregunta... i després elles ho expliquen. Quan sabem això li hem de fer costat... però no podem fer res més amb la mare en aquest cas.. Lo únic que podem fer és explicar a Serveis socials l'episodi de violència i és l'educador de referència de serveis socials en aquest cas qui fa el treball... val? Aquí nosaltres podem ser-hi... però és l'educador de serveis socials és qui fa el treball amb la família...

És una cosa molt complicada de treballar, i a l'escola és possible que no ho sàpiguen, perquè passa desapercebut... i nosaltres intentem treballar amb els infants com se senten... en altres casos és possible que l'infant ho hagi dit i ens expliqui que el pare pega a la mare i l'infant s'amaga i protegeix als nens... perquè prefereix que se les pegui a elles que als nens... Treballem de manera molt individualitzada... cada infant té la seva història... és molt íntim... i quan ve un infant que diu això posem en alerta a serveis socials o podem anar a parlar amb la família....

4. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?

Quan jo treballo amb els nens, totalment els incloc dins de la violència de gènere... perquè encara que no hagin patit violència física... estan patint violència psicològica....

totalment perquè vegades han rebut violència... si ho estan veient... ho estan patint... és a dir, és un nucli familiar i no ho podem veure com una cosa separada.. Bé és cert que jo treballo amb els infants però de tota manera per molt que jo treballi amb els infants sempre derivaré aquesta situació a serveis socials que és el meu referent en aquest cas... d'acord? Perquè l'encaix de serveis socials i Casal Ot en aquest cas fa que hi hagi un bon engranatge, i (ah) és cert que nosaltres no treballem amb les famílies directament aquest tema (ah) però si que ho incloem perquè formen part de la família...

5. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb dones o amb mares i fills/es?

Bueno els avantatges és que... potser em quedo... puc centralitzar-me només amb l'infant... és a dir, el volum d'una família en violència és tan gran que si jo ho hagués d'abraçar tot seria molt difícil perquè són molts àmbits... si jo em quedo amb l'infant puc fer una feina més acurada... més especialitzada... i.. normalment l'infant en una violència de gènere és el més oblidat perquè si estem parlant de pare i mare els infants queden més a part... i ajudem als infants a què puguin canviar el rol i això ja és molt... però l'inconvenient de no treballar amb tota la família és que em quedo esbiaixada.. o sigui jo sempre tibaré més cap aquests infants perquè és a qui jo he de protegir... és la meva feina i la meva... el què jo he de fer... però en realitat és més un avantatge perquè em dedico tant a aquest infant que el puc protegir... puc mirar cap on hem de tirar... puc ajudar-lo en el dia a dia... en canvi al pare i a la mare no hi puc treballar diàriament, tot i que hi puc parlar molt i treballar amb la família.... si que quan hi ha una notícia es parla sobre que l'home ha matat a la dona i que els fills tenien X edats... però no es parla dels infants... però si aquest infant és l'adult del demà i no treballem amb aquests infants els patrons.. no estem ajudant a res, per tant, la meva tasca va directament als infants. Totes les eines que podem donar a l'infant i que no normalitzem el què no és correcte veus que en un futur no està revertit en aquesta manera..

6. Quines necessitats presenten els fills d'aquest servei en relació a la violència?

Jo penso que hi ha unes necessitats com afectives més grans... o sigui... veig com són infants que van més sols, la soledat els persegueix... com una tristesa... i tot això aniria encaminat cap a unes necessitats afectives, que són les que no podem palpar... estem parlant d'un altre tipus de necessitats... necessitats de sentir-se segur... d'inseguretat molt gran, perquè en la seva llar familiar aquesta seguretat no la tenen sempre, perquè

no sabem si avui quan el pare arriba, arriba bé, descansem, però quan el pare no arriba bé, tenim un problema, i això és una inseguretat molt gran... Necessitat de què se sentin segurs en un espai, la necessitat d'afecte, d'abraçades, d'amor, estimació... totes aquestes necessitats les tenen... mm... també de tristesa com de mm... no sé com fer-m'ho, seria una necessitat com de que tu veus com es van xocant, com un globo que es va desinflant... i llavors aquí és quan nosaltres hem d'intentar cobrir aquestes necessitats o.. ajudar-los a sentir-se més segurs o que puguin (ah...) empoderar-los diria que és la paraula... però bàsicament hi hauria un... mmmm.. com són saps quan hi ha una cosa que la veus molt feble? que quan la veus es trenca? Un infant que prové d'una família maltractada li pot passar això... bàsicament... és molt fràgil...

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

7. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?

Mira... nosaltres l'any 2018 vam decidir fer un canvi molt gran al CO i a altres projectes d'infància de Manresa. Llavors, a partir de l'any 2018 ens hem format i hem fet un canvi de mirada respecte la pedagogia que s'utilitzava... llavors el què nosaltres ara treballem és amb una nova mirada... des de la pedagogia més activa (emm...) en el que l'infant és el centre de la nostra educació, i és una educació que li podem donar de forma integral. Llavors... no és tant el què nosaltres podem fer sinó que el què fem és al revés... què ens pot demanar l'infant?... estar molt atent al què necessita i fer al revés... això ho hem aconseguit... Bueno... hem fet una neteja a nivell físic de l'espai que... ara es tot en tons calmats, crus, tranquils,... no hi ha cap joguina de plàstic... hem canviat la manera de fer les coses... ara cada 3 mesos canviem totes les activitats i propostes, perquè el què fem són propostes diferents per l'espai com provocacions perquè l'infant s'hi enganxi... segons les seves necessitats i interessos... és qui te ganes de fer això? Qui té ganes de fer allò? I el que intentem fer és en tots els espais treballar tots els aspectes que per nosaltres són importants de metodologia. Doncs, per exemple tenim... l'espai de jocs de taula que ens ajuda a treballar en equip, que ens ajuda a saber guanyar i perdre, a saber esperar el torn, a seguir unes normes... tenim l'espai del joc simbòlic que ha estat moltes coses... que treballem depèn de la temàtica... teníem un racó de costura que volíem treballar la igualtat de gènere... val? I vam estar treballant molt de temps doncs que cosir no és una cosa masculina o femenina sinó que a qui li vingui de gust... i ho vam demostrar... Utilitzem molt l'espai de mini mons, espais fets amb peces soltes que no tenen relació entre elles però que destapen la imaginació... ara tenim un espai fet amb neu i hi tenim pingüins... un espai àrtic.. i això desenvolupa la creativitat...

tenim peces soltes rodones de diferents colors... i ells creen els seus mons i llavors aquí podem a través de l'observació i l'escolta activa.... (ah..) descobrir moltes coses.... i hi havia exemples jugant a "pares i mares" i comentaris com... (ahh...) si no fas això t'hauré de pegar... i clar totes aquestes coses, a través del joc que anem provocant en diverses maneres... anem extraient totes les observacions i totes les coses que llavors nosaltres volem aplicar per treballar... val? Tenim també un espai artístic que és molt important perquè dins l'espai artístic apareixen moltes coses... emocions, sentiments, maneres de fer quan un nen es frustra perquè no sap fer un dibuix.. com que no saps fer un dibuix? Un dibuix no està bé o malament... o sigui això seria el què fem de manera lliure.. si que de tant en tant fem activitats... ara per exemple vam fer la ràbia... doncs vam estar... va ser a través d'un conte eh.. era un compte que una nena no sabia gestionar la seva ràbia... i va ser molt bo perquè vam estar explicant el conte i un cop vam acabar els hi vam demanar als nens i nenes que es dibuixessin a ells i elles amb el volcà a la panxa que és on estava situada la ràbia... i havien de fer com la nena... quina ràbia posarien? Va ser espectacular! Van sortir una sèrie de coses... els meus pares no m'escolten.. tinc ràbia del meu pare perquè pica a la mama... a l'escola em fan bullying... a partir d'aquí nosaltres les educadores intentem treballar-ho... fent un treball individualitzat... amb una nena que va escriure coses amb molta ràbia... es va dibuixar tota vermella... i quan escrivia apretava tant que podia trencar la taula... de la ràbia que sentia escrivint allò... Clar, nosaltres intentem que a partir de coses molt senzilles anar recopilant la informació... bàsicament és això la nostra tasca... recopilar....

8. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions?

Totalment, i mira que és un tema que... ara està tan de moda... a les escoles hi ha 50.000 activitats d'emocions... el què passa és que tot i que estigui de moda està molt bé però realment en treiem profit d'aquestes coses o només és per tenir la consciència tranquila? Estem treballant les emocions de veritat?

Sí... al CO s'ho prenen com un joc.. si es fan a través d'una metodologia activa i participativa i no dir.. anem a treballar això... ho agreeixen... i per exemple el volcà... ara el fem servir per controlar la ràbia... el què passa que és una feina que és molt a llarg termini perquè l'infant ho ha d'interioritzar... i a l'infant se li remouen moltes coses amb això...

9. Quina és la simptomatologia més freqüent que presenten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella segons el vostre parer professional?

Bueno... jo una mica els símptomes crec que és el què t'he comentat abans, la por, la inseguretat, la incertesa, el no saber què passarà... seria més aquest estil.. hi ha un protegir a la mare... com pot protegir a la mare un infant?... i moltes vegades tenen també aquest sentiment de culpabilitat... no? Doble: què he fet per què el pare ens tracti així a casa? O per què no he pogut ajudar a la mare?

10. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?

En podríem parlar de molts emocionals... i Bueno físics en el cas que aquest maltractament passi a l'infant... que també ha passat... però sobretot emocionals... i penso que els altres factors serien els de repetició... un factor de risc és que normalitzi tant aquesta situació l'infant que quan sigui un adult repeteixi aquest mateix patró....

11. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del vostre recurs específic per tal de protegir a l'infant?

Les mesures de protecció doncs... derivació a serveis socials la primera.. però pel que fa a activitats... poder empoderar a l'infant... sigui a través del joc perquè ell se senti segur de si mateix... amb activitats de control de ràbia.. totes les activitats que puguem fer són factors de protecció.. i a part de SS nosaltres també estem amb l'EAIA, llavors... perquè ja hi ha infants que hi són i perquè hi ha infants que a partir de la nostra observació i a partir del què diu SS.. considerem que ha d'entrar el cas a l'EAIA i aquest és un altre factor de protecció... en el nostre cas també hem arribat a... (ah..) haver d'anar a l'hospital amb els infants... i aquest seria el factor de protecció més directe...

12. Creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Totalment.. perquè és la seva normalitat... i si com a persona vius en un entorn on consideres que allò és com lo estàndar... que és lo normal eh... però llavors surts i comences a veure coses... però quan tens aquestes edats... la teva família ho és tot... la teva primera socialització... a partir dels 12 ja comença la socialització secundària...

però sobretot en aquesta edat encara que hi hagi violència de gènere és la família qui et protegeix... i això arribar a aquesta conclusió i jo crec que és una normalitat per a molts d'aquests infants... el què està passant a casa seva... i és la teva... o sigui... jo he de fer veure'ls sense que sigui un problema però ells també han de saber veure que això no és normalitat... això és potser el més dur... no li puc dir directament que... que el pare pegui a la mare no és lo normal però no li puc dir així... ho farem a través d'altres coses... però si que és cert que fer adonar a l'infant de què allò no seria normal o no estaria estandarditzat o no seria el més correcte (ah...) per exemple treballem molt els drets dels infants i aquí és quan moltes vegades surten coses d'aquestes no? El nen/nena ha de ser el més protegit, en cas de no sé què ha de tenir dret a l'educació... i sí, sempre mirem enfora però no ens adonem que a casa nostra també ens està passant... i a partir de coses molt senzilles intentem fer adonar que el què està passant a casa teva no ho podem normalitzar...

13. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

Totalment ho tinc en compte, i fins i tot el pare... perquè també té vincle amb els infants, i potser no és positiu o no és positiu tota l'estona... però hi ha un vincle... els vincles hi són. Llavors bàsicament com que la mare és qui rep aquesta violència i (ah) la mare intenta unir-se més amb els fills per fer equip contra la figura paterna... llavors aquest vincle fins i tot en alguns casos seria malaltís... és a dir, quan hi ha un vincle saludable de mare – fill no és un problema però sí que seria un problema quan aquesta mare busca els infants com per estar al seu costat en contra de... o quan aquesta mare tracta a aquests infants com si fossin adults... i els hi explica... (ah...) Bueno... ja saps que arribarem a casa i pot passar no sé què... perdona? No has de protegir aquest infant? Però clar com que com a mare no està bé ella mateixa necessita poder-ho dir a algú... i si no ho pot dir a ningú de fora de casa... ho explica als infants...

14. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Jo crec que les conductes de les mares tendeixen a ser permissives... no de control... no de ser estrictes... sinó de permissivitat... o sigui... com que estàs vivint el que estas vivint.. et deixo fer X... no sé.. més permissivitat en la conducta... però potser perquè la mare se sent més petita...

15. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

Jo crec que això els hi fa molta por... crec que amb la mare no es concep perdre el vincle perquè és la mare i perquè és la que rep la violència i com que han vist al pare maltractar a la mare... el pare els hi fa por... en certs moments... en altres no però en molts moments el pare fa por... i el que volen és que si la por s'allunya... s'estaran tranquils... i si la por és el pare prefereixen allunyar-se d'aquest pare...

16. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

Jo crec que el treball en xarxa és bàsic... o sigui un bon treball en xarxa si es pot donar és molt més efectiu que qualsevol altra cosa... és a dir, joestic treballant l'infant i si l'educadora de serveis socials està treballant la família, l'EAIA també hi és, l'escola també hi és... salut també hi pot estar... ostres és més enriquidor poder treballar així i cadascú miri des de la seva perspectiva com a professional que és la seva parcel·la... i podem treballar l'infant de manera integral... o en el cas de la mare o del pare.. seria molt més efectiu que no que cadascú vagi fent el que pot des del seu punt de vista perquè potser estem doblant esforços, treballant d'una manera que potser es contradiu amb com treballen des de l'escola... no té cap mena de sentit... és fonamental el treball en xarxa.

ENTREVISTA 2 – EDUCADORA DE L'EAIA

Dia: 18/03/22

Hora: 11.00

Duració: 1:00:19 hores

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

La que es dona amb més freqüència és l'emocional o la que ens deixen veure més... perquè com que és una violència que és difícil (ahh...) de poder demostrar (ah....) ens atrevim més a tothom poder-ne parlar... perquè... no és tant clara en unes conseqüències penals... les altres tipus de violència, la física i la sexual jo crec que hi és i existeix però... costa més poder-ho posar sobre la taula i poder-ne parlar... i l'econòmica cada vegada (ah...) jo crec que és una violència que cada vegada (ah...) la veurem més... ens serem més conscients... perquè com que el tema econòmic en tots els nuclis familiars s'està tensant més.. doncs cada vegada la veurem més... però jo des de la meva experiència professional la que veiem més és la psicològica / emocional...

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

Jo crec que encara és ara que la violència és una cosa permesa en la nostra societat no? És a dir... una actitud violenta fins i tot una baralla al carrer l'acceptem... és a dir no la condemnem d'una forma no? Molt... llavors, tenim una societat patriarcal (no?) està formada tota des d'una part molt masculina i això provoca... no? Que... agredir una dona tingui molt valor eh? I jo penso que és un dels motius de fons, i l'altre és que mm... no ens han educat per gestionar les situacions emocionals no? i... i moltes vegades te'n adones quan parles amb els agressors.. que... o amb la víctima eh que en el fons el què hi ha darrere és una mala gestió emocional d'una situació que no han tingut eines per

resoldre... i que lo fàcil ha sigut arribar a la violència, i l'altre punt el dret que es creu que té l'home sobre la dona... si eh... això encara existeix..

El fet de tenir fills penso que afecta.... perquè som una societat que encara que ens les duguem de molt moderns la família feliç de *Walt Disney* encara existeix a la ment de tothom no? Llavors els fet de... separar-se és un tema...no? ja culturalment que ens costa d'integrar-lo i... i ens costa molt de fer-ho perquè no posem la mirada en els nens, posem el foc des de l'adult... i llavors (ah) com a dona penso que queden atrapades i aquests nens necessiten un pare no? Tan és el pare que sigui però necessiten un pare i... és un discurs que la societat va provocant... i a més a més hi ha una altra realitat que és que separar-se... la vulnerabilitat econòmica en la que queden moltes d'aquestes dones és impossible poder assumir.. i un altre fet que hi afecta és que cada vegada estem més sols.. hi ha menys xarxa... les feines estan més arrelades, els avis viuen a més quilòmetres, els tiets a no se quants... i el veïnat amb aquest tema s'hi posa poc i és difícil separar-se... per tant, és a dir, això fa que la violència es vagi perpetuant...

3. T'has trobat en alguna ocasió en què la mare expliqui situació violència de gènere. Quina intervenció heu pogut fer des del servei?

Sí... clar, a l'EAlA ens passa que (emm...) la violència normalment quan ens arriba a nosaltres és per què venim d'una violència cronificada, és a dir... no és que hi hagi hagut un episodi concret de "m'han agredit", sinó que el què fem en el treball és detectar que hi ha un procés de violència... El què passa que clar, com ho afrontem? Nosaltres tenim molt la tendència de dir, hi som, ho detectem, però és intentar acompanyar a la dona a què faci el procés (no?) i intentem derivar-la en aquells serveis que la puguin empoderar per poder ella prendre les decisions perquè fins que elles... això és un procés... mmm... tu per molt que ho vegis fins que no hi hagi realment una consciència.. de.... jo soc víctima de la violència no hi ha res a fer... res.

4. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?

Nosaltres treballem molt des d'un punt de vista sistèmic... fins i tot i nosaltres treballem... és a dir... no excloem... si el pare es present, l'agressor, en la vida d'aquests nens en un format normal eh... l'agressor que està fent un maltractament emocional, físic, econòmic (no?), sexual... és a la vida d'aquests nens i viu al nucli familiar perquè la mare no ha pogut posar fre en aquesta situació encara, nosaltres treballem amb l'agressor també

perquè entenem que... nosaltres per entendre'ns els nostres clients són els nens... llavors entenem que estan patint per culpa de dos adults (no?) l'adult que està fent d'agressor i una mare que no està podent posar límit.... ja l'ajudarem a què ho faci però també en aquests moments no està podent protegir als seus fills... per tant treballem amb tot el nucli

5. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb els fills/es?

Ja... clar (mmm...) jo penso que lo important és enfocar-te en el sistema familiar... ells viuen en un sistema familiar... llavors si treballes tots junts et permet intentar reequilibrar aquesta situació familiar... perquè llavors poder treballar amb tot el nucli t'ajuda a prendre decisions que potser a vegades és veritat que hem de prendre decisions de protegir al menor perquè hi ha dos adults que els hi acabaran fent mal... sense voler-ho, si només treballes amb una part dels membres estàs fent un desequilibri... primer perquè t'estàs posicionant només d'una mirada... perquè no són capaços ni un ni l'altre de posar-hi límits, però.... jo crec que per sort allò que abans es feia de dir "una dona ve aquí, expressa violència, ens l'enduem, cases d'acollida..." sense que ella hagi fet un procés (emm...) cada vegada es treballa molt millor... perquè quan s'arribi a aquest punt sigui una cosa treballada...

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

6. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?

Mira el què intentem treballar molt amb ells és des de la part emocional no? Primer el què intentem és (ah..) hi ha com un treball més d'intentar ajudar a aquests nens i nenes a definir les seves emocions i això ho podem fer des d'un monstre de colors,... no? (ah....) segons l'edat no? Es pot fer a través de pel·lícules... primer lo important per poder avançar és identificar emocions, perquè tenim molts nens i nenes que no poden identificar que els hi fan mal aquelles coses no? Per tant primer poder posar paraules... en el mateix temps ajudar als seus cuidadors principals a posar paraules i... i a ajudar-los a desenvolupar l'empatia, és a dir "com et sents tu? Però com se sent el nen davant d'aquesta situació ?" i a partir d'aquí ja és començar a treballar i a donar eines no? A donar eines per poder dir, poder verbalitzar, no? Ens ajuda molt a reproduir aquestes situacions a través del *playmobils* o a través del peluix... amb peluixos també ens va bé per poder reproduir què passa a casa, com ens podem protegir, com ho podem fer

diferent no? Aquestes serien les eines que utilitzaríem. També és veritat que quan hi ha una situació explicitada de maltractament sempre tибem molt del SIE perquè ells el què poden oferir és una part terapèutica i reparadora no? Nosaltres és més una part educativa... de com afrontem el dia a dia perquè (mmm...) com que són nens i nenes que veiem moltes vegades que el què passa a casa ho reproduïxen a les aules de les escoles no? Doncs treballem des d'una part més educativa.

7. Quin percentatge d'infants i preadolescents ateneu en el vostre servei que hagin patit violència familiar en l'àmbit de la parella?

Jo et diria que ens n'anem a un 90% eh... les grans majories de famílies que entren en un EAIA és perquè un dels 4 factors de violència que m'has donat al principi es dona... és a dir.. perquè la violència d'una forma o altre hi és.. jo et diria que un 90%... clar et dic un 90 perquè cada vegada hi ha més supòsits que els hi anem posant "maltractament"... és a dir, si aquesta mateixa pregunta fa 10 anys enrere t'hagués dit un 10%... però com que cada vegada anem afinant més què és violència, micromasclismes, control, en realitat el què ens trobem podríem dir relacions violentes (no?) és el què acabem veient....però en un 90% hi són... de fet, perquè treballem amb moltes famílies monoparentals que ja hi ha hagut una separació prèvia a què entrés a l'EAIA... sí..

8. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en els infants quan la situació de violència és menys visible / no física?

Mira... com a protocol d'infància nosaltres els casos ens arriben o... normalment a través de Serveis Socials i ells ho han detectar perquè o... perquè tenen coneixement de la família o (mmm...) i treballen ho han vist o a nivell veïnal els hi ha arribat alguna cosa o a través de... l'escola. La gran detecció de violència amb els nens és des de l'escola. Llavors des de serveis socials es fa un assessorament amb l'EAIA i es valora si el cas es continua treballant des de serveis socials o si realment aquell cas entra ja a l'EAIA...

9. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials? En cas afirmatiu, em podries posar un exemple?

Totalment... són nens que o es repara la seva mirada cap al món o (ah...) o la l'hostilitat, la desconfiança no? I ho veiem eh... per sort els nens són resilents, hi ha nens que són capaços de reparar i poder (mm..) fer una vida amb unes conductes socials i un funcionament normalitzador... però també és veritat que veiem que paguen un preu molt alt eh...

Una conseqüència concreta seria que els costa molt poder llegir les necessitats que tenen les altres persones... la part empàtica queda molt danyada perquè com que ningú ha sigut empàtic cap a ells... jo crec que és una de les més danyades... són nens que et sorprenen perquè dius com poden ser tan freds...? com els hi costa tant d'entendre que el què ells estan fent al pati de l'escola és ridiculitzar a no se qui... jo crec que la més danyada que queda és l'empàtica...

10. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions? Des del vostre servei, ajudeu a treballar i gestionar les emocions?

Sí... des de les escoles s'està fent molta feina eh... és veritat que veurem això quins resultats té... perquè realment estan treballant molt des de la part emocional però hi ha moltes dificultats per poder entendre... poder-les identificar i poder-les gestionar que és diferent... és a dir jo crec que la part identificativa la tenim bastant clara però entendre que les emocions no és un interruptor i que hi ha una part que és la gestió... però a vegades com a adults fins i tot ens costa acompanyar-los en la tristesa no? Durant una setmana... i jo crec que els estem ajudant poc a entendre que les emocions són un procés...

Des del nostre servei ho fem individualment perquè hem de preservar la seva intimitat (eh?)... el què intentem és treballar molt des de quotidianitat... és a dir.. com a educadores la nostra feina és poder treballar des de despatx i de domicili, però la eina que tenim per poder ajudar és posar paraules a allò que els hi ha passat dia a dia i traduir aquell enfado o aquell garbuix d'emocions en posar paraules, en legitimitzar els sentiments, no? En poder fer veure als seus pares que no, que el seu fill està trist perquè el què li ha passat a ell és important no? Perquè moltes vegades el què ens trobem és que tenim uns nens que verbalitzen però tenim uns adults que no els acompanyen, no? Llavors el què intentem és poder ajudar als pares a què puguin acompanyar als nens i que els nens puguin expressar i legitimitzar totes aquelles emocions que a vegades intentem amagar... és el dia a dia... intentem reproduir un acompanyament... nens que

han viscut violència i tornen a patir-la, és una ferida oberta no curada, perquè torna a començar el procés..

11. Quina és la simptomatologia més freqüent que presenten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella segons el vostre parer professional?

Jo crec que són nens que estan molt hiperalerta, és a dir que sempre els veus com... com a vegades ens diuen que aquests nens són TDAH i no és que no es puguin concentrar és a dir no es poden concentrar perquè estan vigilant que el món no els agredeixi... també són nens força reactius (acció i reacció)... i també tenim el que menys es detecta però també hi és... són nens molt deprimits, és a dir.. són aquells nens que dius ostres, com és que no disfruta d'un jugar a pilota a l'hora del pati? I costa molt de veure... i jo crec que aquests 3 són els que relacionaria més amb la violència...

12. Quines necessitats presenten els fills amb els quals treballes en relació a la violència?

mmmm... Mira les més comunes és la por, la poca confiança cap als adults, aquesta és molt clara perquè penses com és que aquest nen viu amb tanta hostilitat? Li costa tant confiar? I... l'altre Bueno... jo et diria que és les dificultats escolars.. pocs nens que viuen en una situació de violència entre els progenitors són capaços de vincular-se a la part escolar amb normalitat... és un també dels indicadors importants que veiem...

13. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?

Com a factor de risc que els hi puguin fer mal directa o indirectament seria, no? Que realment no se'ls cobreixin les necessitats bàsiques... l'altre factor de risc també que a vegades, mmm... ens passa que hi ha com un abandonament a nivell més d'acompanyament de la quotidianitat diària... és que hi són tots social, emocional, relacional, cognitiu... és que en realitat quan hi ha violència entre adults el què hi ha és deixar de fer una mirada cap als nens... i això clar això les quatre àrees queden totes afectades.

14. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del vostre recurs específic per tal de protegir a l'infant?

Mira des del meu recurs n'hi hauria dues, no? És a dir si és una situació de violència que es pot revertir perquè és fruit d'una crisi o que el pare o la mare han pres una mesura protectora allunyant-se de l'agressor, llavors nosaltres podem treballar amb tots els danys que han quedat de la violència des d'un compromís socioeducatiu que és una mesura administrativa... que (ah..) que no treu cap dret del pare ni de la mare, és a dir la guarda i la tutela la continua tenint la mare... Quan hi ha dos progenitors i la violència continua essent-hi i cap dels dos pren cap mesura per protegir, la última mesura que ens queda és el desemparament no? És a dir el desemparament vol dir que els menors sí que marxen de casa i que la guarda i la tutela l'assumeix la Generalitat...

15. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Si no hi ha una reparació, quan les persones en el nostre.. és a dir en un context tranquil i sà pot ser que aquestes conductes no apareixin, però el que sí que veiem és que aquests nens i nenes que han viscut violència a casa, en contextos estressants que actuen amb acceleració i no pots pensar i no existeix la part reflexiva, si no s'ha reparat hi ha un risc molt important en poder reproduir aquests patrons... i això ho veiem sobretot en pares i mares que són fills de violència, que abans de tenir fills mai els hi havia dit res, no havien passat per SS i en canvi en el moment en què hi ha l'arribada d'un fill en un nucli te'n adones que aquell pilot automàtic que ells han après en la seva experiència de fills... es reproduïx.... sí que és molt curiós que molts pares que han patit violència diuen una frase constantment que és "pero a mi sí que me pegaban" no? I com que ells no ho fan o no ho fan amb la brutalitat que ho feien els seus pares no ho veuen tan greu... no? I és curiós com quan els hi fas el retorn i els hi dius "ja però ets el seu pare i els hi estàs fent mal igual" no? (mm...) aquí aquesta part empàtica que els ha quedat danyada com a nen, és la que ens costa que puguin traspasar en la cura cap als seus fills... però clar, una experiència traumàtica com és el maltractament ha de ser reparada... sense reparació (mm...) i que no vol dir que només sigui terapèutica però hi ha gent que troba eines a la seva vida per reparar una història del passat que no passa per anar al psicòleg ni al psiquiatre.. sinó que òbviament si no es repara no hi ha res a fer

16. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

Mira en la part quan entra un cas a l'EAIA hi ha una fase d'estudi que són 6 mesos i en aquesta fase d'estudi (mmm) és 6 mesos sempre i quan no sigui una urgència, sempre que hi ha una intervenció prioritària o d'urgència són 15 dies, en 15 dies has de donar resposta, però en un procés normal d'un cas que ve derivat de serveis socials i es diu "això entra per estudi" són 6 mesos d'estudiar aquella família, no? I una de les coses que s'estudia per veure quines són les competències parentals que tenen és el vincle, quin vincle han creat pare i fill i mare i fill, i s'utilitza diferents tècniques... En aquests moments com a EAIA el què utilitzem és una entrevista que és de Barudy, que és diu "El apego adulto", no? Que és la valoració dels pares i una altre de les coses és "la situació estranya" que és una tècnica on hi ha un mirall a darrere i entra primer el nen amb la mare, després la mare marxa, i és veure com aquest nen reacciona... amb aquest format pots veure quin vincle s'estableix... i no falla eh?

17. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Uf... és que clar... aquí dependrà de la història de vida de la mare, és a dir si tenim una mare que en la seva història de vida ha pogut adquirir capacitats maternals no? No té la capacitat empàtica danyada... tota aquesta part (emm...) tindrem una mare que en un ambient tranquil podrà oferir un bon tracte, però el problema és quan hi ha una mare que ha patit violència però a més a més la seva història de vida no li ha permès crear estratègies parentals... llavors aquí sí que sempre és molt... hi ha molta feina a donar habilitats parentals per poder resoldre els conflictes del dia a dia eh? Perquè són mares que tendeixen a això eh? Al càstig (ahh...), a límits incoherents... però depèn molt de l'abans... de l'experiència vital abans i durant el fet violent.

18. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

Clar això dependrà del vincle que han creat, és a dir, els nens es vinculen, tots... amb els seus progenitors, però és diferent un nen que tingui un vincle ansiós amb la seva mare que un nen que tingui un vincle desorganitzat, és a dir, cada tipus de vincle farà

que el nen visqui el fet d'una forma diferent. Per exemple, un vincle ansiós serà aquell nen que (mmm) el fet de pensar que ha de viure només sense el pare o sense la mare, depèn de amb qui hagi creat aquest vincle, els... cregui que es morirà sense aquest vincle... en canvi un vincle desorganitzat (mmm...) segurament s'adaptarà amb més rapidesa en un centre, tot i que no es vincularà mai, no farà mai un vincle sà amb l'educador... es podrà vincular amb ell per necessitat però no amb una part més afectiva o de seguretat... reparar el vincle és el què costa més.

I clar... uf... molts pares i mares el què tenen por és que... a veure costa d'explicar perquè si ens ho mirem des de la nostra perspectiva costa d'entendre... mm.. però molts pares perdre els fills és que despareguin ells perquè els fills són la seva raó de viure... perquè venen d'històries tan trencades que la primera vegada que s'han sentit valorats és quan algú els hi ha dit "mama" i tenen por de perdre aquesta part... el "i ara què seré?" i el què viuen molt malament és el tema centre d'acollida perquè ho veuen com una competició... i llavors hi ha... pares que o sigui, des d'un punt de vista d'un nen dependrà de si se senten abandonats, això és la clau, si els nens senten que els seus pares se'ls treuen de sobre aquí hi ha molt dolor pel nen... però si des de la família poden entendre que els pares faran un procés, doncs pels nens és més fàcil...

Jo penso que al final la mesura de protecció per qui té més pronòstic és pels nens i els hi hem d'oferir una bona família als nens i estudiar bé el context perquè els nens han de ser el millor pronòstic...

19. Quines són les intervencions específiques que es treballen amb fills exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella? Quins són els continguts principals de la intervenció?

Clar bàsicament la violència és una de les parcel·les de la seva vida i quan estan a l'EAIA a part de la violència hi ha altres coses que no funcionen... lo important de la violència i el què acabaràs treballant és ajudar-los a identificar i que puguin expressar-ho, donar-los eines de protecció i de què quan passi com ho podem reparar... a vegades els nens t'expliquen algo en sala i dius vale... jo ho parlaré amb la mare però no li diré que tu m'ho has dit però parlarem de què està passant a casa i llavors farem una sessió conjunta de com tu necessites ser tractat, de com necessites que la mare en situacions de violència com ella et pot ajudar...

20. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

És bàsic, és a dir, és que poder abordar un tema tan complex com la violència familiar és impossible que un servei sol el pugui abordar... sí que és molt important que això a vegades costa més, és entendre que la violència es dona dins un context familiar, no? És a dir... perquè a vegades els professionals veuen a una persona de les implicades... per exemple des de l'escola, que només veuen els nens.. i per això les coordinacions en xarxa són molt importants perquè tothom pugui expressar la seva mirada... i sentir des de l'escola les mirades de l'EAIA, de Serveis Socials, dels SIE els hi va bé per entendre un context global... Un dels hàndicaps més grans que hi ha ara és que cada vegada, jo crec que som una societat que cada vegada som més capaços de detectar situacions de violència, però que els mestres acompanyen molt poc a detectar això, i vas a escoles i els hi parles del Protocol d'Infància, com han de derivar, que han de fer en situació X, i els hi xerres en xino, i els mestres han de fer cursos de formació sobre per exemple: que un nen deixi de menjar, que porti ulleres a la pell, que és important comunicar a serveis socials, és que tot això es que encara ens estem discutint.. hi ha molta feina a fer perquè els professors no estan preparats i necessitem més recursos de l'àmbit educatiu i no només de l'àmbit social, per dir-ho d'alguna manera, de l'àmbit educatiu formal i extraescolar.

ENTREVISTA 3 – PSICÒLOGA DEL SIAD

Dia: 22/03/22

Hora: 9.30

Duració: 55:57 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

La violència que es dona amb més freqüència és la psicològica... val? la violència psicològica. I... és la que es dona amb més freqüència perquè és la base de totes i després... és... va una mica en funció de cada dona... una de les que costa una mica identificar és la sexual quan estan en l'àmbit de la parella, quan son parelles convivents des de fa molt de temps... les violències sexuals fins que no fas un treball d'identificació no s'adonen que han estat... violències abusives sexualment no? Perquè hi ha el prototip de què s'ha de complaure a la parella sexualment i és un deure que tenim com a dones, cosa que no és cert... sinó que si et ve de gust mantens relacions i sinó no... i això és una de les coses que moltes vegades les dones obvien.. moltes vegades a consulta si més no... les primeres vegades és difícil que una dona no? Que... que.. mantingui una parella estable des de fa temps verbalitzi això, no? Que és més fàcil verbalitzar la violència física... de fet és la que més es verbalitza... però no és la que fa més mal... dones diuen que "prefereixo que em piqui i que em deixi de molestar..." cada vegada és menys reduït el temps en el que et deixa de molestar... però... durant un temps sigui el quin sigui... torna a iniciar... i després la violència econòmica es torna a donar... bé les dones identifiquen molt més la violència econòmica (ah...) està claríssim que a moltes de les parelles que.... que es separen i tenen fills, no passar les pensions cap als fills, control dels diners cap a la dona... i després algunes dones que han tingut parelles i s'han quedat amb molts deutes per la parella... i elles doncs... per no sentir-se malament han anat donant diners... i algunes d'elles han quedat molt atrapades, amb molts deutes... hi ha uns grans manipuladors que són molt seductors.... i això és important... la violència econòmica és una de les que no està molt treballada... a seu judicial costa

una mica de poder demostrar... i tampoc no hi ha molta investigació cap aquest tema... (ahh..) però és una de les violències que destrossa molt a la persona...

2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?

Val... a veure... d'entrada (mmm..) la societat on vivim... masclista, heteropatriarcal i que... que el fet de néixer amb un cos de dona fa que no siguis apte per tenir uns privilegis... i estàs a una zona on realment de dèficit... i hi ha moltes situacions que no se'ns deixen optar, no se'ns deixa a nivell emocional mostrar la ràbia, la ràbia és una emoció masculina... i totes les emocions tenen un significat i una utilitat... poder donar resposta davant d'injustícies i no podem fer ús d'aquesta emoció perquè se'ns diu que som unes histèriques i unes boges però en canvi quan un home està activat davant d'una injustícia diu "aquest tiu els té ben posats"... però en canvi una dona és una histèrica... la... mm... veiem que hi ha uns biaixos de gènere en la condició femenina, i hem de millorar i pal·liar aquesta part... demostrar que tenim els mateixos drets i deures que el col·lectiu masculí... és un dret social molt important, no? Que si vivim en una societat patriarcal on els privilegis masculins estan per sobre dels femenins doncs és una cosa que necessitem millorar... i que fa que es perpetui i que ens costi... però per sort sembla que comencem a tenir mirades diferents tot i que caldran unes quantes generacions per fer canvis...

Com afecta en fills i filles.... aquí ja... no? El què ara ja li hem posat nom, la violència que se li diu de segon ordre a vegades vicària... sabem que el fet de ser dona tenim una genètica de cura cap als altres i si més no cap als fills i filles que formen part d'aquesta dimensió i realment quan la part masculina vol fer mal a una dona, atacar fills i filles és una estratègia.... la dona es posa perquè l'home no faci mal als fills... i ens processos de separació es veu molt... violència exercida cap a fills per fer mal a la dona... no perdre el poder masculí.... allà és on va a atacar... i a la dona se li fa molt difícil sostenir aquestes agressions i violències que són exercides cap als fills.... anem avançant en algunes coses... realment són temes molt difícils... que estan molt invisibilitzats..

I si la mare està rebent la violència psicològica... doncs no ets la millor versió pels fills..

3. Quina o quines intervencions es realitzen des del servei?

Amb les dones el què fem sobretot és treballar un procés d'empoderament cap a elles... que seria sobretot treballar aquesta fortalesa... i sobretot connectar-les amb la seva valoració personal... donar eines perquè les dones siguin aquella persona que elles volen ser.. dir ostres doncs... que es recuperin i que tornin a posar tot el centre en elles mateixes... la història és que les dones tenim moltes estratègies de cura cap als altres però no cap a ella mateixa... no es miren molt a elles mateixes i des de molt petites ens han ensenyat a complaure els altres... i d'alguna manera vaig despullant-me de la meva forma personal i em preocupo només pels altres... em descuido... i hi ha patrons masculins i femenins molt rígids que s'haurien de trencar però hi són... i el què treballem amb les dones és a identificar el malestar i que es puguin veure des de la nena petita el què feia.. quina por tenia.. perquè són adultes però tenen aquella mateixa por... perquè no t'han sabut dotar d'estratègies per a connectar amb tu.... no? I sobretot això des de la part més de la valoració personal de dir... que jo parteixo d'un pressupòsit en el què la valoració personal és necessària i si no he tingut eines per poder-la dur a terme... la meva supervivència la buscarà on sigui... i normalment la busquem en llocs on ens facin sentir alguna cosa.. i moltes vegades és per pena... de dir jo soc algú si em fa pena algú altre.... és a dir si jo tinc una valoració molt despullada de mi mateixa... necessitaré connectar-me amb persones que tenen necessitats importants de cura... i normalment hi ha primeres relacions de parella en què poden ser una mica de mal pronòstic... que acaben amb violència.., perquè aquella persona em fa sentir algú no des de com sóc sinó des del què jo li puc donar..

4. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb les dones/mares?

Com a avantatge... clar... és un patró com molt... que tens molta experiència amb un factor que és el fet de ser dona... i a més a més jo soc dona... i hi ha molta especialització.... jo a vegades em trobo que sí que es veritat que com a cosa que se'm ha qüestionat moltes vegades... sobretot quan estic en seu judicial doncs fent de testimoni qualificat... lo primer que et diu la banda de l'acusat és si he vist a aquest home... i clar és una condició que em comporta el meu servei, és a dir que jo treballo exclusivament amb dones. Ah... però a vegades és això, que la mirada que tenim des del món femení hem de consolidar-nos i empoderar-nos com a dones, i aquesta part per poder... ah... d'alguna manera ajuntar-nos per visibilitzar-nos.. i també és una manera d'això no? Que les dones estem en un espai de no privilegi (val?) i per l'altra banda... no? Altres serveis que són més amplis poden veure la parella, els fills.... poden treballar

des de la part més sistèmica i familiar, de la part que realment... Bueno jo crec que som complementaris.... el SIAD pot donar eines específiques per l'apoderament de la dona... i altres serveis poden estar treballant aspectes relacionals... i tot és complementari però si que veig un biaix... que és la part d'atendre només a dones... a vegades sí que hem fet projectes amb fills i filles però quan ha estat urgent, molt puntual... per ajudar a les dones a sostenir els fills i filles quan elles estan posades en una relació de maltractament i va anar molt bé.. però Bueno com ja saps ara això ho fa el SIE quan veiem que una mare ens diu que els fills i filles es troben en dificultats per la situació...

5. Quines són les principals dificultats que detectes a nivell professional durant la intervenció amb les dones que han patit aquesta situació?

Mira una de les primeres coses que que hi ha... és que una dona identifiqui... moltes vegades una dona identifica malestar "però clar és molt bona persona"... i clar la percepció de ser una dona víctima és encara un tabú i és una cosa que jo no vull ser... i costa molt... no hi ha abstracte social eh... i és més potser com a perjudici les dones d'una categoria més alta econòmicament i prestigiosament... laboral... socioeconòmic... són les que els hi costa més perquè encara hi ha el prototip d'associar una dona maltractada amb una dona pobre... vulnerable... racialitzada... una dona econòmicament precària, una dona que "ai pobreta", saps? I és un "jo no m'ho puc permetre"... tenen la visió que els hi passa a les persones d'una ètnia, recurs, etc. considerat socialment més baix..., i la identificació penso que és una de les primeres coses que ens passa.. que ella identifiqui que ha estat vivint violència... i la primera cosa que passa és la culpabilització... és un sentiment molt instal·lat... i s'ha de treballar, som responsables, no culpables.. perquè la culpabilitat és moral..

6. Quines emocions de major a menor freqüència has detectat en aquelles mares que constaten que els seus fills han estat testimonis de violència o l'han patit directa o indirectament?

El què et deia.. culpabilitat... que és la número 1, falta de construcció en si mateixes... mode alerta... dependència emocional... i la ràbia continguda, perquè han patit moltes injustícies, la por, la tristesa, dones que moltes vegades les veus en un posat trist... perquè estan substituint la ràbia per tristesa.... i tu ho detectes perquè les notes buides... malestar profund... llavors també hi ha la qüestió de la pena.... que és una cosa que mobilitza molt a les dones... la por en moltes situacions... xantatge emocional.... i llavors la por que cada dona experimenta a nivell particular... i l'anem treballant...

7. Quines necessitats presenten les dones amb les quals treballes en relació a la violència?

Jo crec que la primera de tot protecció... la necessitat de protegir-se... (ahh...) una vegada identificada la violència és aquesta... **protegir-se a elles i als seus fills i filles sobretot.. i a partir d'aquí...** com a necessitat després ja **és un sortir d'aquesta sensació de malestar i anar cap a la necessitat de reparació...** ja seria aquesta altre part que faria el SIE... jo em dedico més a la identificació, i després fer el de recuperació.

8. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en les dones quan la violència no és física?

Tenim llistat de preguntes claus per identificar... **fulletons per veure amb què s'identifiquen per exemple amb la violència psicològica sobretot... i després sobretot amb l'experiència perquè no hi ha res que estigui estenderitzat, però normalment per valorar el risc fem servir entrevistes semiestructurades obertes, perquè la dona també se senti respectada... perquè si vaig amb una bateria identificadora.... l'estic taladrant i no és de proximitat... i necessiten un entorn segur... **sobretot poder avaluar els punts en què se senten identificades i veure quina família extensa o xarxa de relacions té, per si en un moment determinat una acció la sobrepassa pugui actuar, desenvolupar i tenir un refugi... i per avaluar el nivell de risc...** he de tenir jo les preguntes al cap i hi ha 3 / 4c coses que són molt clau i a partir d'aquí avaluar el grau d'emergència...**

9. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del servei per a la dona que està patint una situació de violència masclista en l'àmbit de la parella?

Mesures de protecció immediates és en funció de si perilla la seva salut, si ell està al domicili... si perilla la salut dels fills i fills i tenim un lloc provisional on la podem derivar... on pot estar 72 hores en un espai de seguretat.. i després hi ha el TAM, un artilugi que et connecta directament a mossos, i està geolocalitzat... se sent tot.. i hi ha moltes dones que la fan servir.. una vegada a hi ha hagut manifestament d'actes violents... i donar números de telèfon d'atenció a la víctima... **diferents recursos que ja no fem tant, perquè no ens venen tant derivades... perquè ja se sap que hi ha un recurs específic de violència. I una de les altres coses que faig és derivar al SIE evidentment... nosaltres som un engranatge però les dones del SIE ho lideren més.**

Respecte al desenvolupament emocional dels fills/es en relació a la violència masclista en la parella

10. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials dels fills/es?

Rotundament, sí.

11. Les mares a les quals ateneu, han explicat alguna vegada com viuen els seus fills aquesta violència o símptomes que els hi provoca l'exposició a la violència de gènere a la llar?

Sí.. algunes vegades sí i això és una de les coses que provoca molt malestar... quan una dona és capaç d'identificar que el fill/filla està patint les conseqüències de la violència és una cosa que a vegades elles igual no marxarien de la relació... però quan identifiquen que hi ha una cosa que està passant amb el fill o la filla això és una cosa que les mobilitza moltíssim, que les angoixa moltíssim, que les fa passar molt males estones i que ho prioritza quan ho identifiquen... no sempre ho identifiquen però quan ho fan, el malestar és molt greu....

12. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Sí... això a veure no hi ha estudis concloents però hi ha alguns que tenen predisposició o hagin normalitat conductes de gènere... sí hi ha indicadors.. passa que també tenim la part de resiliència i la part de dir que els humans anem aprenent també.... quin és el context que ens desenvolupem però quines eines i fortalesses tenim pròpies per poder trencar aquests estigmes i repeticions... Malauradament si rasques una mica veus patrons repetitius... perquè tenim tendència a repetir models anteriors... però per sort si ens arriben eines per poder trencar amb aquells cicles... poder identificar-ho tant amb dones com amb fills en un context de violència... només per la simple repetició dels punyeters rols... què ha de tenir una dona? Quines conductes ha de tenir? Com ho ha de fer? I clar... això ho veuen els fills... i què faran quan siguin grans? Reproduir... i hem de trencar aquests motlles tant genèticament com socialment....

13. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

Jo penso que la majoria de mares... com ho diria... penso que el vincle que tenen moltes vegades el què fan és prioritzar les necessitats dels fills a les seves i això no fa cap bé a cap dels dos... i moltes vegades el què passa és que són figures d'aferrament amb els fills que si tenim un pare que fa maltractament i que hi ha conductes de menys valoració de no sosteniment dels fills... i després... hi ha moltes vegades que les mares es refugien amb els fills... i a vegades... adultitzen als fills... es fan còmplices i el fill/a ha de sostenir a la mare i això per una nen/nena és molt fort.... no? De que un fill hagi de sostenir a la mare... està el món al revés... no? I a vegades són fills i filles que han crescut emocionalment molt adultitzats i no han viscut les èpoques que haurien d'haver viscut... i el vincle és molt divers els vincles que s'estableixen... però... (ah...) els freqüents és aquest... de que... de que... un enganxament cap al fill i a la filla inconscientment en una sobreprotecció, una aliança... moltes vegades les mares demanen als fills que siguin adults...

14. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Això depèn una miqueta... no deixa de ser sobreprotecció... el factor aquest és molt fort.. és una de les coses significatives.. de dir ja que els hi ve d'aquesta banda de la violència... no els hi farà passar pitjor... i elles no es volen sentir rebutjades... i busca una aliança amb els fills/es, però no des d'una part adulta de mare.. sinó des d'una altra banda que acaba perjudicant als fills i filles en el seu desenvolupament...

15. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen les mares davant la por a la pèrdua del vincle amb els fills?

Un dels grans clàssics és que si són pares econòmicament solvents i elles pel que sigui no han estat... no tenen tanta solvència econòmica és com la por a perdre aquests fills i filles perquè s'enlluernin per la targeta de crèdit del pare... i si és un pare seductor d'aquests així que a més no han posat normes del dia a dia i que tot fill/filla intenta trencar les normes... hi ha moltes por de les mares que els fills i les filles d'estar tancats en una gàbia però d'or, que seria el pare... i moltes de les mares viuen amb solitud la maternitat perquè és com el lloc segur on malviuen amb els seus fills...

16. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

Més que necessari és imprescindible.. o treballem en xarxa o no fem res perquè sinó el què fem és vulnerabilitzar a les dones més... les estem.. estem exercint violència institucional cap a elles.. i a vegades fragmentem tant.. i no treballem coordinadament i en xarxa i tal que... a les dones les estem, no? Posant en situacions en les que les vulnerabilitzem encara més i penso que això no ens ho podem permetre com a societat... és una de les coses que necessitem millorar.... jo penso que és imprescindible.... nosaltres tenim un lema que és posar al centre a les dones i posar la xarxa al voltant... si aquesta filosofia només es pot sostenir des d'un treball en xarxa, tant per ella com pels fills... perquè a vegades els professionals estem fent una victimització secundària i no ho hauríem de fer...

ENTREVISTA 4 – TREBALLADORA SOCIAL CSMIJ

Dia: 24/03/22

Hora: 11:00

Duració: 35:19 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Amb més freqüència jo diria que la psicològica i la física... tot i que l'econòmica també sembla que passa com més desapercebuda però deu ni do... pude no la tenim tant en compte perquè les dones no la perceben com a violència... i llavors tenen el cap la violència física i la psicològica.. i la deixen de banda... i va molt relacionada amb els altres tipus de violència...

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

(mmm...) és difícil... la societat com a sí, la societat patriarcal... no? De dir, l'home és el que ha de treballar el que ha d'aconseguir els diners a casa... tot i que s'està canviant jo crec però aquest concepte encara existeix... i el fet que són les dones les que han de treballar a casa i cuidar de fills... i això a nivell cultural i depenent de quines cultures (mmm...) si que s'observa més... ho tenen més reafirmat i llavors si que es dona més aquest tipus de... (mmm..) violència psicològica, potser pel fet de l'àmbit cultural no? De la cultura a la que estàs es percep com una cosa més normal i acaba sent un tipus de violència... a nivell cultural, el tipus de societat en la que vivim, que els homes moltes vegades no accepten que la parella faci segons què, no? El poder de l'home sobre la dona de control, de... tot això hi continua sent... i clar és difícil poder posar (mmm..) saber els motius.. però jo penso que és això a nivell de societat.. com està formada la societat.. com està organitzada la societat... i sobretot també tema de cultures que fa que interiorment que els homes se sentin controladors de les seves parelles...

El fet de tenir fills... mm.. podria se que afectés podria ser que afectés perquè el fet de tenir fills... la relació és com que canvia molt el tipus de relació, no? Llavors pel fet de tenir fills pot ser que augmenti.. pel control, que la dona és la que està a casa... tenen com un esquer que utilitzen els fills per justificar aquesta situació... pot ser que canviï potser no sabria dir-te si la freqüència és més o és menys però la violència hi continua sent...

3. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?

Sí... si si si... vull dir si hi ha una situació de violència de gènere en un domicili... ens trobem a moltes famílies que quan fem un seguiment a vegades van sortint temes de violència de gènere... i continuem tractant als nens i continuem tractant a la família i sobretot als nens perquè sí que es veritat que directament els afecta.. i llavors pot ser que sigui una de les causes per la situació que estan vivint en aquell moment... o depenent del trastorn que presentin o depenent de l'estat emocional que presentin... s'acaba veient que moltes vegades la situació de violència de gènere que viuen a casa és la causa del què els està passant a ells, per tant els nens sempre els incloem com a danys de violència de gènere

4. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb els fills/es?

Vale... treballar només amb ells pot ser avantatjós perquè no se senten (mmm...) no es puguin sentir manipulats pels progenitors... perquè si fas una sessió conjunta del nen amb el pare possiblement aquest nen hi haurà moltes coses que no explicarà de les situacions que es viuen al domicili, per por, per por a les repercussions que hi puguin haver.hi, perquè no li passi res a la mare, depèn de la situació de violència de gènere que sigui... perquè el pare no es posi més nerviós... sí que s'inclouen però moltes vegades es treballa per separat, (no?) moltes vegades es fan visites a nivell familiar, moltes vegades es fan a nivell individual val? Per intentar que el nen se senti lliure, que no se senti increpat de depèn de quines... pel fet d'explicar depèn de què... que no li repercuteixin... i per valorar a nivell emocional com li està afectant al nen tot això.. i moltes vegades quan es treballen aquests temes quan hi ha temes de violència de gènere que ja hi ha els nens amb seguiment a salut mental moltes vegades.. o sigui si que fem la derivació a recursos més especialitzats, per temes de què s'ha de fer i tot això... perquè sobretot la mare pugui tenir aquest suport psicològic però el nen el

continuem atenent a nivell de CSMIJ, i llavors depenent de l'evolució molts nens sí que passaran a fer un seguiment a serveis més especialitzats i llavors sí que els continuarem tractant a través del CSMIJ i això és important... treballar amb el nen a soles pels motius que ja t'he comentat... cohibir-se... i moltes vegades els pares no deixen que els nens estiguin fent un seguiment... i és complicat

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

1. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?

Bàsicament visites a nivell d'entrevistes individuals i familiars... és un seguiment amb psicòleg... si és un nen que ja està vinculat... continua vinculat amb el seu terapeuta.. llavors ell valorarà si s'ha de fer una derivació al psiquiatre perquè creu que s'ha de fer un tractament farmacològic perquè la situació ho demana a nivell emocional... (mmm..) o és un nen que està en seguiment de psiquiatre per altres raons i llavors surt el tema de violència de gènere i els psiquiatre veu que necessita més un treball psicològic el derivarà... i llavors visites a treball social si és una família que no està vinculada a cap recurs especialitzat ja sigui serveis socials, ja sigui el SIE per poder treballar el tema...

2. Quin percentatge d'infants i preadolescents ateneu en el vostre servei que hagin patit violència familiar en l'àmbit de la parella?

No.. específicament... si venen derivats venen per altres motius... no per violència entre els progenitors... o sigui (mm..) normalment no ens arriben nens que el motiu de la derivació sigui la violència de gènere vale? Podria dir que és un percentatge molt baix... llavors un cop aquest nen ja ha començat a fer un seguiment per depressió, estat d'ànim baix... detectat des de l'escola o ha fet algun intent autolític... és a dir va amagada dins d'altres diagnòstics.. llavors venen derivats per aquests motius i a mesura que s'acaba explorant s'acaba veient algun tipus de violència de gènere al domicili...

3. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en els infants quan la situació de violència és menys visible / no física?

Clar quan físicament... en el cas dels nens.. és bàsicament saber què fan els pares.. moltes vegades els infants... clar... que hagin sigut violència físiques de pares cap a fills n'he vist molt pocs... ho viuen d'una forma secundària, saber de part del nen que a casa hi ha una situació de violència de gènere ho expliquen ells.. si el terapeuta detecta

aquesta situació, me'l deriva a mi perquè explori a nivell familiar quina situació hi ha... i normalment fem sessions conjunta amb el terapeuta però clar és molt en funció del què diu el nen.. i a partir d'aquí actuar...no? i citar als pares però és complicat perquè no vols que els pares sospitin del què el nen ha dit.. i s'ha de fer un treball amb el nen... preparar amb el nen si vol que ho expliquem als pares...

- 4. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials? En cas afirmatiu, em podries posar un exemple?**

Jo crec que sí... sense ser psicòloga eh però crec que sí... en el seu desenvolupament emocional sí... clar viure que els teus referents que t'han de cuidar a tu no es cuiden entre ells per part del pare.. i clar la majoria de nens a nivell emocional els afecta i són patrons que amb els iguals poden reproduir... picar o fer violència psicològica en un igual a l'escola... solucionar les coses com ho fan a casa...

- 5. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions? Des del vostre servei, ajudeu a treballar i gestionar les emocions?**

Jo crec que sí... i des del servei ho treballem perquè hi ha nens que estan malament... desanimats, decaiguts, però no saben per què... i llavors hem d'anar fent un treball psicològic amb els nens i adolescents (mmm..) per saber què els hi crea aquest malestar... mirem quina és la causa abans de donar un tractament farmacològic perquè potser ell no percep res concret que li faci identificar el malestar... i és a base d'anar treballant les emocions per poder fer aquest treball i que ell les pugui identificar.. però és veritat que en nens i preadolescents els costa molt identificar

- 6. Quina és la simptomatologia més freqüent que presenten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella segons el vostre parer professional?**

(mmm...) podrien ser coses que jo he vist eh.. a veure... que es tanquen molt en si mateixos.. que es tanquen molt i tenen ànims tipo depressió i comencen a deixar de fer extraescolars.. deixen de tenir més vida social per exemple.. en molts casos també

intents autolítics, autolesions també se'n veuen forces.. sí, seria això... es mostren molt més agressius i alterats a l'escola... alteració conductual... altres es tanquen en si mateixos...

7. Quines necessitats presenten els fills amb els quals treballes en relació a la violència?

Jo crec que tenen necessitat d'acompanyament, de que els hi facin saber que aquesta situació no és la normal... i... sobretot que per explicar-ho a un professional no ha de tenir conseqüències, que tindran un espai de reflexió i de confidencialitat per poder-ho gestionar. Donar-lis eines per treballar aquesta ansietat o malestar que els pugui generar la violència entre els pares.

8. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?

mmm.. deixem pensar... factors de risc.. falta de referents clars, la falta de normes, límits... no falta sinó no tenir uns límits clars.. (mmm) falta d'acompanyament a nivell emocional, perquè si els pares passen per violència de gènere difícilment podran acompanyar als fills en el desenvolupament emocional tant en l'etapa primària i de preadolescència un cop arriben a 3r o 4t de primària... 11-12 anys és super important.. i llavors a nivell del dia a dia tot allò que pugui repercutir, a nivell d'aspectes més bàsics com anar a l'escola... que es puguin despreocupar més de les necessitats del dia a dia que tenen els nens..

9. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del vostre recurs específic per tal de protegir a l'infant?

Mesures de protecció és treballar amb el nen... si ho detectem i la família no està vinculada a cap recurs , Bueno la mare en aquest cas no està vinculada a cap recurs, vincular-la a algun recurs específic si ella està disposada clar... treballar amb el nen i amb la mare que són les víctimes.. i acompanyar a la mare en el procés de posar fi a la situació i derivar-la a un recurs especialitzat.. i fer l'acompanyament amb el nen i treballar a nivell psicològic amb el nen...

10. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot

comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Podria ser que sí... segurament que sí.. perquè si la teva referència es el què vius a casa i és un entorn amb violència sigui quina sigui... si no es treballa... i algú no li fa veure que això no és el correcte.. llavors a nivell d'iguals aquest nen reproduirà el mateix patró... Bueno enfrontar-se als amics, alteracions conductuals... moltes vegades, no en tots els casos però alguns reproduïxen patrons..

11. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

Clar són nens que solen tenir molt vincle amb els pares... no només amb la mare... encara que potser no li agradi què fa el pare... com que ho fa potser no ho acaba de percebre malament... i mirar quines conseqüències pot tenir per l'infant que la mare posi fi a aquesta situació de violència pel que fa al vincle del fill amb ells... el treball del vincle... sobretot que el nen no vegi que el que fa la mare no és dolent, que l'objectiu no és separar al nen del pare sinó anar a un context amb el nen on no hi hagi violència perquè no els repercuteixi a cap dels dos. I això a nivell psicològic és un treball molt important... sobretot amb el terapeuta.. fer veure al nen que el procés que iniciarà la mare un cop se separin.. el vincle hi continuarà sent el d'ell amb ells dos... i el vincle hi és.. amb els pares.

Des del CSMIJ... això ho treballen molt els terapeutes de referència.. hi pot haver molt vincle però pot ser un vincle patològic o desorganitzat.. o que la mare sigui molt sobreprotectora i que el vincle no sigui positiu pel desenvolupament de l'infant... llavors s'intenta treballar amb el nen per veure quin tipus de relació té amb la mare i el mateix amb ella... i intentar-ho canviar si és necessari...

12. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Dependrà de cada cas.. hi ha mares que responen amb càstigs i hi ha mares que responen amb pautes de cura però que són per massa.. i acaben sent patològiques i per tant no adequades..

13. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

Jo crec que depèn de l'edat.. amb nens més petits, de 6, ells no saben si el que fan els pares és o no correcte i no saben distingir-ho... jo penso que la por és molt gran... i hi és amb els dos.. i cap als 8-12 tenen més consciència i intenten fer un rebuig cap al pare... però també ens podem trobar un rebuig cap a la mare perquè ha actuat i ha posat distància amb el pare.. però penso que és en funció de l'edat i de com ho percep el nen el fet que hi hagi hagut una pausa de la violència a casa... i s'ha de treballar...

14. Quines són les intervencions específiques que es treballen amb fills exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella? Quins són els continguts principals de la intervenció?

Des de CSMIJ és seguiment a nivell psicològic i psiquiàtric per veure l'evolució del nen... i donar-li suport.. i si s'ha posat fi a la situació de violència, continuar donant suport i veure si el motiu pel qual va ser derivat al CSMIJ millora el seu estat emocional ...

15. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

Jo penso que el treball en xarxa és bàsic.. i a més els nens solen estar vinculats a recursos.. escola, extraescolars, salut, CO, i moltes vegades es poden veure indicadors de risc podent-se coordinar amb els diversos recursos per veure què passa amb el nen en els diversos recursos.. com es comporta.. es comunica... en el moment en què tens un nen que està vinculat a altres serveis és bàsic poder veure l'actitud del nen on estigui vinculat, en entorn dels iguals sobretot..

ENTREVISTA 5– EX PSICÒLOGA DEL SIE

Dia: 25/03/22

Hora: 17:00

Duració: 41 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Diria que totes les violències estan entrelaçades i quan... sí que estan classificades per tipologies, però acostuma a passar que quan hi ha... la violència... psicològica, pot ser que vagi acompanyada perfectament de violència física, hi puguin haver agressions verbals i hi hagi una dependència econòmica... per tant diria que totes podrien donar-se en una mateixa situació... i que estan lligades les unes amb les altres... totes al final acaben dient que no havien donat consentiment en alguna relació o que estaven condicionades o molt lligades en dependència econòmica... i no saben sortir de la situació... crec que està molt lligat tot plegat

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

Clar... es que això, s'emmarca en l'estat de la societat en la qual vivim... ja ho saps és una societat patriarcal en la qual es donen desigualtats cap a les dones i sistemes d'opressió i també la part del...dels abusos i relacions de poder que es donen.. a partir d'aquí sempre penso en l'educació... el masclisme pur i dur.. em sento superior i tu has de cobrir els meus desitjos i necessitats... cosificar a la persona...

El fet de tenir fills... no crec que disminueixin els episodis... el què sí que les mares intenten clar... per tots els mitjans que tenen i la situació traumàtica que viuen... treuen tot el que tenen per protegir els fills en mesura del possible... però no crec que sigui menys violència... no crec que un home mesuri si hi són els nens o no... és més el paper de la mare que fa que es preservin els nens..

3. Quina o quines intervencions es realitzen des del servei?

Des del SIE sobretot és l'acompanyament, donant a la dona tota la informació possible que tingui al seu abast això per poder articular una sortida a la violència des d'un acompanyament i que ella estigui al centre de la intervenció... que prengui ella les decisions.. i amb els nens igual que tinguin l'acompanyament i el suport per veure el què els hi passa.. poder entendre aquesta culpabilitat... aquestes complexitats del mateix trauma

4. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?

Clar hauria de ser una mica més sistèmic... perquè sí que és veritat que es treballa una mica per separat... tot i que amb els equips ens coordinem i pots fer intervencions en què la mare estigui present en la intervenció dels fills i filles... jo ho voldria més sistèmic... tot i que ja et dic que poden donar-se situacions de treballar-ho més conjuntament... tot i que es fa, però d'alguna manera una mica més...

5. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar per separat amb dones i fills/es?

Bé... el tema de poder conèixer... a veure jo entenc que les criatures perceben que alguna cosa està passant i que la mare no està bé, però... poder conèixer d'alguna manera (ah...) què implica i què afecta més en aquestes connexions, com a fills, filles i com a mare no? D'alguna manera ajudaria a la mare i als fills a poder sentir-se menys sols... perquè a vegades tot i els fills saber que la mare no es troba bé... ja m'entens... no ho han de saber tot però sí que d'alguna manera estaria bé tenir aquest treball més conjunt...

6. Quines són les principals dificultats que detectes a nivell professional durant la intervenció amb les dones que han patit aquesta situació?

Clar.. sí que trobo que hi ha molta preocupació de cara als fills i filles... perquè estan en una situació molt difícil emocionalment elles... estan molt devastades... i llavors sí que es veritat que per una banda podria estar la part de reconèixer el què està passant.. moltes vegades es qüestionen i culpabilitzen... la vergonya d'haver d'exposar-se davant la família o la societat.., el model de família... que ha de poder preservar perquè els fills no es quedin sense pare... i també la part econòmica.. com se'n sortiran si surten de la

violència... i hi ha molts factors socials que les afecten... el trencament d'elles... de la família... com elles fan el relat... com pot ser que vaig conèixer aquesta persona? Trencar amb aquesta relació... hi ha molts factors que són difícils per elles... la part judicial.. moltes creuen que no tindran el suport judicial, que no les creuran... diverses conseqüències... com li faran la vida impossible aquesta persona tant a ella com als fills... hi ha molts factors que dificulten el procés de la dona..

7. Quines emocions de major a menor freqüència has detectat en aquelles mares que constaten que els seus fills han estat testimonis de violència o l'han patit directa o indirectament?

Clar sostenir això és complicat... sostenir que elles estan patint violència i els fills també... els nens estan preservats i elles l'intenten protegir però hi ha afectació emocional sobretot... i és difícil... es posen en la pell dels fills però els costa reconèixer que ells ho pateixen... "no han viscut situacions de violència extrema"... intenten minimitzar per no acceptar que els nens pateixen.. tot i que en son conscients

8. Quines necessitats presenten les dones i/o els fills amb els quals treballes en relació a la violència?

Sobretot de sentir-se compresos i no sentir-se qüestionats... que ningú es qüestioni el què diuen... que se sentin acompanyats i que tenen suport necessari...

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

9. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?

Sobretot... quan les mares necessiten saber com acompanyar als fills... es parla amb ells... es veu quines emocions senten... i se li transmet a la mare com poder acompanyar en aquestes emocions... i amb els infants un treball molt proper per apropar-se al seu relat... accedir a treball psicològic... per poder fer un procés de reconeixement i de recuperació.. no generar més angoixa..

10. Quin percentatge d'infants i preadolescents ateneu en el vostre servei que hagin patit violència familiar en l'àmbit de la parella?

Sí que s'acompanyen molts casos de criatures.. però també hi ha casos de dones / mares que no ho volen... hi ha factors d'equilibri.. però sí, sobretot en els casos molt evidents i en els casos que les mares manifesten que els fills ho pateixen... i cal.. és necessari... tot i que no s'ha de fer una superintervenció, s'ha de fer poc a poc.

11. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en els infants quan la situació de violència és menys visible / no física?

Sí... hi ha protocols de maltractament infantil... però el tema de la violència psicològica és molt complexe... i moltes vegades les actituds que tenen.. en l'escola... situacions de silenci.. l'angoixa que puguin manifestar... a través de situacions quotidianes... malsons, situacions de.. relació amb els iguals...

12. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials? En cas afirmatiu, em podries posar un exemple?

Si que influeix.. considero que el recorregut d'un infant que visqui en un context de violència afecta.. tot i que sí que es veritat que la resiliència de les criatures s'ha de tenir en compte, però influeix, a nivell de desenvolupament, a nivell de relació amb els altres, en temes quotidians, però influeix i molt, encara que potser hi hagi infants que són resilients... no es fàcil acceptar que la teva família no està bé, sobretot quan miren a la mare... i això els influeix molt perquè en aquesta edat no saben com actuar...

13. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions? Des del vostre servei, ajudeu a treballar i gestionar les emocions? Els infants ho agreeixen?

Sí... clar... si t'expresses en un sistema on a casa tot és controlat... i qualsevol excusa és bona per maltractar doncs estan condicionats per expressar-se i desenvolupar-se... i les emocions és una cosa molt bàsica en aquestes edats... i des del servei, no es fa en grup, però dins de ... l'educadora social ho fa a través del joc simbòlic...

14. Quina és la simptomatologia més freqüent que presenten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella segons el vostre parer professional?

Hi ha infants que es poden autolesionar en casos extrems, però així més fàcils, el silenci... i quan veuen que la mare està patint posar-se un escut de protecció, i en les noies també recordo ara un cas que intentava ser complaent en la situació de control, perquè pensava que podria saltejar la situació... agafar un rol de complaure al pare per tal de sortir de la situació, i encara que hi hagi un percentatge petit, doncs la reproducció de rols...

15. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?

A l'hora de relacionar-se.. i com dius a nivell emocional el trauma que genera sobretot...

16. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del vostre recurs específic per tal de protegir a l'infant?

Clar per protegir a l'infant... fins que la mare no dona el pas i es dona el treball en xarxa sobretot... s'ha d'identificar primer el què està passant i també en molts casos que hi ha convivència amb l'agressor i han de donar consentiment... visibilitzar a la criatura... i després fer l'acompanyament i poder treballar habilitats i emocions i fer-li veure que ell no te la culpa...

17. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Diuen que no hi ha com un percentatge tant gran de reproducció de rols... però és possible... i s'ha de treballar... i molt... és veritat que hi ha casos.. un cas que em ve al cap... quan una mare no preserva a les criatures perquè no pot sostenir el què li passa a ella, ni molt menys als fills... doncs ja saps, intervenció EAIA, desemparament... treball amb la mare... fills...

18. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

És fonamental, clar aquí està el tema del treball sistèmic... fins i tot amb altres persones de l'entorn...

19. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Intenten minimitzar l'impacte de la situació, i per tant, de cura, però moltes vegades arriben al punt de sobreprotecció, i si s'han de posar abans que el fill ho fan... sí que... sobretot intenten això, pautant conductes dels infants (no cridis tant, per exemple) perquè el pare no s'alteri i no rebre cap dels dos.. i jo crec que despleguen mil estratègies les mares, perquè la situació no afecti tant als fills...

20. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

Clar... el vincle és la primera cosa que el pare intenta tocar... la mare intenta donar-li protecció al fill.. i el fill es fa mil preguntes.. i algunes vegades... el vincle es pot trencar entre la mare i el fill perquè la mare no protegeix al fill.. però passa poques vegades... però en principi s'han de restablir... però tot és difícil... el vincle és difícil.. però en la majoria de casos que he acompanyat hi havia una part de cura de les mares cap als fills... el vincle però es veia afectat de totes les formes...

21. Quines són les intervencions específiques que es treballen amb mares i/o fills exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella? Quins són els continguts principals de la intervenció?

Casos curiosament de mares que sortien de la violència molt grans, i els fills que ja eren més grans.. no volien parlar de la situació, no la reconstruïen, reproduïen rols... i això Bueno... si no s'agafen els casos amb els fills a temps... pot passar que els infants que ja no són infants reproduïen i no vulguin parlar sobre el què han viscut... molt difícil.. per això l'edat que has seleccionat és tant important... perquè en aquesta edat s'ha de treballar... i jo vaig veure fills grans que van passar aquesta situació... i és molt difícil treballar-ho llavors... a més a més les competències parentals amb els pares també són importants.... s'ha de treballar la història de vida de la mare... perquè això pot influir en com ens relacionem amb les nostres parelles i com abordem la situació amb els fills amb la violència familiar... és molt important la història de vida amb els pares.. molt, per poder empatitzar... per poder donar eines... per saber com reforçar i com sobretot protegir els fills....

22. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

És bàsic, essencial i necessari al 100%... sempre ha de ser bàsic per poder abordar una problemàtica com aquesta que afecta a diverses persones de l'àmbit familiar, i poder comptar amb recursos específics d'infància i de violència de gènere i amb el SIE per treballar-ho de forma conjunta, es que és essencial, escola, extraescolars, llocs on vagi la mare si fa cursos de cuina, del què sigui.. totes les xarxes de relació de les dues parts són essencials i per això s'ha de treballar amb tots els recursos...

ENTREVISTA 6: COORDINADORA DEL SERVEI TÈCNIC PUNT DE TROBADA

Dia: 26/03/22

Hora: 10:00

Duració: -

Lloc: entrevista contestada per correu electrònic

Quina és la relació que manté el teu àmbit de treball amb la violència de gènere i el desenvolupament emocional dels infants exposats a aquesta problemàtica?

Tècnica del STPT, Servei Tècnic de Punt de Trobada. L'objectiu és facilitar un entorn segur on les criatures es relacionin amb els seus progenitors en els casos de violència masclista. Cal tenir en compte que en el context del STPT també s'atenen altres problemàtiques familiars.

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Al STPT els casos de VM més freqüents són els de violència psicològica i física. La violència psicològica és present en totes les relacions de violència i, per aquest motiu, és la més freqüent. Quant a la violència física, tenint en compte que les famílies usuàries dels STPT son derivades per un jutge (o en menor mesura, EAIA), s'estableix l'ús de

STPT en els casos en que es valora un major risc pels infants. Actualment, el sistema judicial, acostuma a valorar de major gravetat aquells casos en què existeix evidència de violència física i, per aquest motiu, la violència física i la psicològica son les de major incidència en el STPT.

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

La violència masclista és estructural, és a dir, que és una problemàtica derivada de l'estructura patriarcal de les societats.

Des de l'entorn del STPT no es pot valorar si la intensitat o freqüència és major pel fet de tenir fills/es perquè només s'atenen famílies amb fills i filles. No obstant això, en la majoria dels casos, l'agressor ja exercia violència abans de tenir fills/es. Cal tenir en compte, també, que la freqüència i la intensitat de les agressions augmenta amb el pas del temps i a mesura que la relació avança, així doncs, com més temps dura la relació i quant més temps les criatures viuen en aquest entorn, la violència a la que estan exposats/ades és major.

Actualment, s'ha tipificat la violència vicaria, ja que la freqüència d'aquests casos és molt alta degut a què la relació ha finalitzat i la manera com els pares poden accedir a les mares és a través dels fills/es. En alguns casos, les dones tenen una ordre d'allunyament de les exparelles i, al no poder contactar amb la mare, poden instrumentalitzar els fills/es per obtenir informació o fer arribar missatges a la mare.

- 3. T'has trobat en alguna ocasió en què la mare expliqui situació violència de gènere. Quina intervenció heu pogut fer des del servei?**

En la primera entrevista que es realitza amb els progenitors sempre expliquen la seva història de parella i sovint sorgeixen situacions de VM (violència masclista).

El STPT és un servei públic destinat a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori, en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictivitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites dels fills i filles establert per als supòsits de separació, divorci, dissolució o nul·litat matrimonial dels progenitors, o per als supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració Pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció del menor.

El STPTI no és un servei d'atenció i recuperació de les violències viscudes ja que el seu objectiu és l'esmentat amb anterioritat. Així doncs, quan una mare verbalitza situacions de violència es realitza contenció emocional i es proposa derivació als serveis especialitzats (SIE).

- 4. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?**

Des del PT no es duu a terme cap tipus de teràpia familiar o individual.

No obstant això, sempre que es requereix s'intervé amb els progenitors i amb els infants per garantir el benestar emocional dels infants i adolescents que assisteixen al recurs.

- 5. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb els fills/es?**

Si es treballa només amb els infants sense l'intervenció dels progenitors es tendeix a posar tot el pes de la recuperació ens els petits. Cal responsabilitzar als adults i que siguin aquests els que acompanyin als menors en el procés.

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

- 1. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?**

Des del PT, com comentava abans, no es duu a terme cap intervenció psicològica. Si es creu que ho requereixen seran derivats a altres serveis (CSMIJ, CDIAP, SIE...)

- 2. Quin percentatge d'infants i preadolescents ateneu en el vostre servei que hagin patit violència familiar en l'àmbit de la parella?**

No tenim estadístiques respecte aquesta pregunta que se'ns planteja.

- 3. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en els infants quan la situació de violència és menys visible / no física?**

El Pt només duu a terme el règim de visites. No duu a terme altres funcions que es duen a terme a la xarxa pública (ni assessoraments, ni peritatges, ni diagnostics, ni terapia...). No es funció del Pt detectar situacions de risc, si s'observen s'informa al organ derivant (Jutjats i Eaia).

Tanmateix, cal tenir en compte que si han estat derivats al STPT és perquè s'ha detectat un risc en el desenvolupament autònom de les trobades entre pare i fills/es.

- 4. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials? En cas afirmatiu, em podries posar un exemple?**

I tant que provoca conseqüències en els infants en tots els àmbits. Dificultats de relació, problemes escolars, trastorns del vincle, pors de tot tipus, trastorns de conducta, trastorns d'estat d'ànim...

Infants que normalitzen la VM i es relacionen de manera violenta, per exemple.

- 5. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions? Des del vostre servei, ajudeu a treballar i gestionar les emocions?**

Si, sempre q ho creiem oportú ajudem en el q podem a gestionar certes emociones que ocorren en el si de la visita o en relació als intercanvis.

- 6. Quina és la simptomatologia més freqüent que presenten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella segons el vostre parer professional?**

Dificultats d relació social, problemes en el rendiment acadèmic, ansietat o trastorns de l'estat d'ànim, trastorns del vincle...

- 7. Quines necessitats presenten els fills amb els quals treballes en relació a la violència?**

Depèn dels casos, és molt variable. Cal tenir en compte que la intervenció del stpt es centra en la realització de visites o iintercanvis. Així, et pots trobar casos en què els

infants volen veure el pare en un entorn segur i gaudeixen de les trobades i no verbalitzen altres necessitats i altres, en canvi, que necessiten d'acompanyament constant o intermitent durant les visites.

- 8. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?**

Vulnerabilitat social, l'edat (ser molt petit o ser adolescent) i temperament de cada nen, que hi hagin hagut episodis de violència també cap als fills/es, salut mental i física de la mare, manca de xarxa familiar propera...

- 9. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del vostre recurs específic per tal de protegir a l'infant?**

Anul·lar les visites i posar de manifest tota la informació necessària als òrgans derivants.

- 10. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?**

Si, conviure amb violència pot fer que acabis normalitzant-la i reproduint certs comportaments a l'hora de relacionar-te amb els demès.

- 11. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?**

Des del PT, com hem comentat anteriorment, no es duu a terme cap tipus d'intervenció. Si creiem que s'ha de treballar el vincle es deriva a un servei especialitzat de la xarxa.

12. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Depenent del cas, de la família i de les experiències viscudes cada persona respon diferent

13. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

La reacció té molt a veure amb les característiques i la pròpia personalitat del infant.

Hi ha nens/es que justifiquen la violència i s'alineen amb l'agressor. D'altres que culpabilitzen a la mare. Altres que repeteixen mes conductes d'algun dels progenitors, que inverteixen els rols i "cuiden" l'adult... hi ha molts escenaris possibles depenent de la família i del tarannà de l'infant.

14. Quines són les intervencions específiques que es treballen amb fills exposats/des a la violència masclista en l'àmbit de la parella? Quins són els continguts principals de la intervenció?

Si creiem que els menors requereixen d'atenció especialitzada es deriven a altres serveis, com el SIE. Allà s'atenen nens i nenes que han viscut VM i es treballa per reparar el dany causat per aquesta.

15. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

Si, i tant. El treball en xarxa amb tots els serveis intervinents és molt important per treballar de manera coordinada i sense revictimitzar dones i nens.

ENTREVISTA 7– EDUCADORA SOCIAL DEL CSAM

Dia: 28/03/22

Hora: 12:00

Duració: 41 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Des de la meua intervenció, l'econòmica és una, després la psicològica, que seria la primera eh... i a nivell sexual també... i de física he tingut algun cas però potser no tant... perquè la psicològica i l'econòmica he tingut més accés directe... i en els nostres casos hi són

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

Val... com a causes et puc dir la societat patriarcal.. la figura de la dona com a cuidadora... i clar Clàudia jo recordo quan vaig estudiar educació social... sí que hi ha un canvi de visió en responsabilitats a la llar dels homes... però vivim en una democràcia però amb molta tradició... i no hi ha igualtat... i al servei ho veig eh... aspectes que les dones diuen "però és el què em toca com a dona i com a mare" i això a nivell psicològic i mental els afecta... molt... té una part genètica d'educació que han anat rebent també eh.. i el fet de tenir fills influeix molt molt molt... perquè com a dona t'has d'encarregar dels teus fills

- 3. T'has trobat en una ocasió que la mare t'expliqui una situació de violència de gènere?**

Doncs mira.. en un cas va ser molt directe, però la mare ja havia fet el procés de separació... Bueno havia marxat de casa.. a través del SIAD s'havia treballat molt i

nosaltres vam fer un acompanyament, a buscar l'autonomia... a sostindre la situació... i sobretot en sanitat això ho fa el treball social...

4. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?

Sí... a veure... nosaltres intervenció directe d'això no en fem... no és la meva intervenció directa.. però jo l'inclouria per treballar tot el conjunt.. treballar amb el fill i a nivell familiar... és complicat però... jo crec que en general la intervenció és fill i dona i no s'inclou la víctima...

5. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb les dones/mares?

Clar... només veus una petita parcel·la d'allò que li passa.. i per la dona són tant importants els fills... que s'ha de treballar en xarxa amb recursos que portin a nens... s'ha de fer una globalitat familiar i aniria molt bé...

6. Quines són les principals dificultats que detectes a nivell professional durant la intervenció amb les dones que han patit aquesta situació?

Sobretot el tema fills.. els costa molt parlar sobre com afecta als fills això.. perquè clar hem d'entendre que moltes dones a vegades no són capaces de reconèixer que la violència els està generant problemes de salut mental que poden afectar al desenvolupament i a la relació amb els seus fills... i això s'ha de treballar.... també hi ha el tema separació.. que moltes estan tant maltractades mentalment i emocionalment que creuen que sense l'home no podran fer res.. perquè és el què se les hi ha inculcat... i és dur... és molt dur...

7. Quines emocions de major a menor freqüència has detectat en aquelles mares que constaten que els seus fills han estat testimonis de violència o l'han patit directa o indirectament?

Molta dependència... cap a una persona en aquest cas l'home o els mateixos fills... por també al què passarà... la pena també és cert... perquè per elles és un xoc molt gran veure que estan patint per culpa de la persona amb la que volien viure la resta de la seva vida no? Que la persona amb la que han tingut fills és així no?

8. Durant les intervencions amb mares/dones, on es posa l'accent, en la violència que han patit elles o en com ho han viscut els fills?

Nosaltres intentem treballar de forma sistèmica... però evidentment tenim més en compte a les dones però ens coordinem amb EAIA, CSMIJ, etc. per veure quin... ah i sobretot el SIE per veure com s'està vivint des d'allà i poder fer un treball en xarxa que tingui en compte tot el sistema familiar.. fins i tot el pare eh..

9. Quines necessitats presenten les dones amb les quals treballes en relació a la violència?

Ser escoltades sobre tot... i també moltes preocupacions pels fills... ah... perquè Bueno... intenten com protegir molt als fills i això ho remarquen molt... però jo et diria ser escoltades, ser compreses, recolzades i saber que ningú les jutjarà pel què diguin aquí... que tenen un entorn de confiança per obrir-se i plorar si els fa falta.. que això és una necessitat molt gran que tenen...

10. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en les dones quan la violència no és física?

Doncs a veure... clar... moltes dones ens venen derivades del SIAD o de salut hospital Sant Joan de Déu per lesions físiques, i clar normalment és això derivació... però evidentment quan veus a una dona i parles amb ella... pots saber que hi ha una situació que l'atormenta i a través del treball en xarxa amb altres recursos vas tibant del fil i van apareixent les situacions de violència...

11. Quines mesures de protecció es poden aplicar des del servei per a la dona que està patint una situació de violència masclista en l'àmbit de la parella?

Doncs nosaltres tractament farmacològic i recursos especialitzats en violència... a algunes fins i tot les hem recomanat adherir-se a institucions i associacions per a dones maltractades per poder-se sentir més acompanyades...

Respecte al desenvolupament emocional dels fills/es en relació a la violència masclista en la parella

12. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials dels fills/es?

Efectivament... és a dir un infant que està vivint aquesta situació, a l'hora de relacionar-se ho farà a través del què ha vist... i clar... si el què veu són cops ho farà així... **i a part els infants en una situació de violència familiar** poden experimentar trastorns depressius, ansietat, dificultats a l'escola, per relacionar-se amb els altres i fins i tot pot tenir por a l'adult.. no sé eh... des dels meus coneixements.. i per aspectes que m'han explicat les mares..

13. Les mares a les quals ateneu, han explicat alguna vegada com viuen els seus fills aquesta violència o símptomes que els hi provoca l'exposició a la violència de gènere a la llar?

Bueno és un tema que els costa molt parlar... perquè algunes ho neguen... però sí, crec que són conscients que els fills ho viuen (ah...) però si no se saben gestionar elles mateixes, com poden sostenir els fills? Bueno saps? I això és el què crec que porten pitjor....

14. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?

Home... sí.. si no es treballen a temps i la situació de violència es detecta tard i no es fa un treball amb la mare i un treball amb el fill podria ser que a l'hora de relacionar-se poguessin reproduir rols o patrons relacionals conflictius o violents que han vist a la llar... o fins i tot el contrari (eh..) reproduir rols de submissió com la mare.. saps? No sé és força complicat.. també depèn de la capacitat de resiliència i de treball de l'infant...

15. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

És essencial, perquè el vincle amb el fill és el que manté a la mare en aquells moments.. passa que a vegades aquest vincle pot arribar a ser patològic o molt desorganitzat per l'infant... com es diu... sobreprotecció no? Perquè la mare pot arribar a fer conductes poc

favorables pel fill sobreprotegint-lo i perjudicaria el seu desenvolupament no? I clar s'ha de treballar amb la mare els... no sé com dir-ho.. els patrons d'un vincle sà saps?

16. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

A veure.. és difícil però normalment de cura... perquè la mare està tant danyada per la situació... que moltes vegades no és capaç de posar uns límits al fill per por a perdre'l i se'n van a la cura però com et deia abans.. una cura que pot arribar a ser sobreprotectora...

17. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen les mares davant la por a la pèrdua del vincle amb els fills?

Uf... els fa molta molta molta por això... clar pensa que elles, en algun sentit.. a veure és difícil d'entendre des de fora.. però pensa que elles en algun punt estan perdent ja a una persona del nucli familiar... que és l'home.. que per elles és difícil pensar que la persona que han escollit... amb la que... han tingut un fill o una filla les maltracta i... emmm. Que això perjudica també al seu fill no? Doncs clar.. en aquells moments el fill és lo més important... i crec que no contempen la pèrdua de vincle perquè els fa massa por i algunes tenen la tendència a no pensar-hi per no fer-se més mal... protecció instantània...

18. Quines són les intervencions específiques que es treballen amb mares que pateixen violència masclista en l'àmbit de la parella? Quins són els continguts principals de la intervenció?

Sobretot treballar la part emocional i psicològica per veure les seqüeles que ha deixat la violència... i a partir d'aquí segons les necessitats que tingui la mare es treballarà una cosa o altra...

19. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

És lo més bàsic i essencial... perquè és el què et deia.. un recurs específic no pot abordar tot el tema de violència familiar, perquè és molt complexa... necessitem clar.. recursos especialitzats en infància com podria ser un EAIA, en dones víctimes d violència com podria ser un SIAD, i coordinar-nos per tal de fer la millor intervenció possible entre tots... és essencial

ENTREVISTA 8– EDUCADOR SOCIAL DE CRAE

Dia: 31/03/22

Hora: 10:30

Duració: 45 minuts

Lloc: online – google meet

Fent referència a la violència

- 1. Per a l'elaboració del meu treball, m'he centrat en 4 tipologies de violència masclista en l'àmbit de la parella: física, psicològica, sexual i econòmica. Segons el recurs en el qual treballes, quina d'aquestes es dona amb més freqüència, des del teu coneixement i bagatge professional? Per què?**

Vale... clar jo crec que van bastant lligades... segurament la física sigui un dels últims passos... la psicològica jo crec que vindria primera i pot estar molt lligada a l'econòmica... clar vivim en una societat patriarcal.. i en el cas d'Espanya encara més... que la dictadura ho va allargar tot... clar això ja sense voler ja ens dona uns ítems de violència... o de masclisme... i això s'acaba convertint en com es divideixen les tasques a casa... són moltes coses...

- 2. Quines penses que són les causes que provoquen aquesta vulneració de drets des de la teva perspectiva professional? Creus que el fet de tenir fills pot afectar a la intensitat i/o freqüència dels episodis de violència contra la mare?**

El què et deia.. societat patriarcal... dona a casa, home porta diners a casa... se'l ha de respectar des d'una posició d'inferioritat... etc. el fet de tenir fills doncs... clar depèn.. hi ha des dels casos que potser l'arribada d'un fill fa una pausa dins la violència però llavors quan arriba la "càrrega" del fill doncs... es pot perdre el control i ser una carrega més...

- 3. Es treballa des del punt de vista de violència familiar? S'inclou als fills com a víctimes de violència en l'àmbit de la parella o bé es treballa per separat amb cadascuna de les persones afectades per la violència?**

Clar.. on he estat jo i amb l'experiència que he tingut s'està més pendent de les cures de l'infant que de la família.. això potser és més part d'EAIA... però clar també n'hem de ser conscients per saber quines situacions ha viscut l'infant.. crec que potser estaria bé fer una mica més de canya i treballar amb els centres per potenciar això el treball en

xarxa i la cooperació entre recursos que treballen amb els pares i amb infants clar.. i és molt freqüent que els nens que tenim hagin tingut abusos per part dels pares però també pot ser que quan tens una vida així moltes vegades la realitat és que els nanos poden tenir conductes de submissió o de violència que venen de l'àmbit familiar i clar faria falta coordinar-nos més amb la família per saber aquestes coses o si més no.. encara que els altres recursos ens informin rollo EAIA i tal.. fer un treball més sistèmic...

4. Quines avantatges / desavantatges consideres que té treballar només amb els fills/es?

Bona pregunta eh... Avantatges que clar en els nostres casos quan hi ha una retirada és perquè ja hi ha hagut una situació de negligència i de violència que afecta a l'infant.. això és un avantatge en el sentit que els posem a un pis i poden allunyar-se d'això i aprendre hàbits i competències sans... ja m'entens... i ja ho saps tu que s'agafa EXIL de Barcelona on ells fan teràpia i això ho considero un avantatge, i el pots posar en un ambient sa, cuidat, i de poques places, crees una família, un ambient de seguretat... i com a desavantatge ja és més a nivell institucional.. de tot el funcionament de protecció a la infància.. per exemple quin sentit té que estem retirant un fill.. no sé un exemple 4 infants que estan a CRAE i la mare se segueix quedant embarassada, clar és un desavantatge perquè quina feina estem fent amb aquesta família? Vull dir... no sé...

Fent referència a la relació entre el desenvolupament de l'infant i la VG

5. Com s'intervé amb els infants exposats a la violència familiar en l'àmbit de parella? Quina metodologia de treball s'utilitza?

Clar per una banda hi ha la fase més d'acollida al centre i lo primer és això, el vincle.. i per exemple, ja saps com funciona el tema menjar... no se'ls apreta les primeres setmanes... i després no sé, potenciar que pugui tenir fotos de la família a la llar, a la seva habitació perquè ho senti més seu... clar es treballa molt amb vincle i després ja... es treballa molt amb vincle i amb crear una mica d'estructura... uns horaris.. uns hàbits perquè ho tenen molt desestructurat.. establir uns límits perquè a vegades manquen de límits i altres vegades tenen uns límits massa fermes... de crit i bufetada... anar estructurant aquestes coses perquè els acabi donant tranquil·litat i un bon desenvolupament... però sobretot et diria a través de vincle.

6. Quin percentatge d'infants i preadolescents ateneu en el vostre servei que hagin patit violència familiar en l'àmbit de la parella?

Clar es que a nosaltres ens arriben uns informes però quants no és detecten? No et sabria dir un percentatge però és una cosa molt recurrent... molt... i a vegades en la retirada no s'ha detectat però després de tant en tant veus una conducta, un comentari, que et porta a pensar que allà hi ha hagut violència de gènere i violència familiar però no et podria dir un percentatge clar perquè és això, moltes deteccions són sobre la marxa... per pensar una mica potser et diria que clar, com que hi ha graus de violència de gènere, que crec que això és important... jo et diria què? Casi tots? Es que clar..

7. Quins sistemes/protocols es fan servir per detectar situacions de risc en els infants quan la situació de violència és menys visible / no física?

Clar.. mmm.. les visites amb les famílies per exemple, amb les famílies que tenim constància que hi ha hagut situacions de violència són supervisades i mínimes, un cop o dos al més i durant una hora... i que vingui un dels dos, o el pare o la mare... i hi ha una trucada setmanal... i les visites que són amb família a vegades els nens no ens saben explicar... pff.. a vegades hem de mirar com es comporta el nen.. i aquí podríem tenir un debat... fins a quin punt s'està donant eines al nen i fins a quin punt s'està obrint la caixa de pandora, m'entens? I a vegades els nens tornen molt contents o a vegades saps perfectament que hi haurà un conflicte a la llar per culpa de relació familiar i de la visita...

8. Consideres que el fet de conviure en un context de violència masclista en l'àmbit de la parella provoca conseqüències pel que fa al desenvolupament emocional o a les competències socials? En cas afirmatiu, em podries posar un exemple?

I tant... i tant... Bueno des de generar inseguretats seguríssim, o trauma directament.. i per això et deia abans lo de l'EXIL que ja saps de què va... inseguretats que es manifestaran com a més tímids, amb depressió, ja saps el tema de l'encopresi... per exemple eh.. o Bueno a vegades poden sortir moltes vegades nanus que tenen tendència a exercir un rol dominador o de violència, perquè 1. És el què han viscut a casa i 2. Perquè t'ha generat molta inseguretats la violència i o et tanques o vaig a xafar l'altre perquè a mi no em xafin mai més...

- 9. Des de la teva experiència professional, creus que en aquesta franja d'edat, els infants i preadolescents tenen dificultats per identificar i/o expressar les seves emocions? Des del vostre servei, ajudeu a treballar i gestionar les emocions?**

Sí totalment... clar de fet a les escoles més que en les famílies s'intenta treballar l'educació emocional.. directament jo que sé, normalment el tòpic general una família que pot treballar molt per posar-te un exemple, després és una alfabeta emocional... després en el cas aquest.. no tenen regulació emocional i hi ha el perfil més apagat i a vegades per tonteries com "no em vull anar a dutxar" salten i salten molt... i són petites coses que estan tant desregulats que peten de diferents maneres.. es treballa molt amb medicació ja ho saps.. que no estic d'acord però no soc psiquiatre però com bé hem parlat els dos més d'un cop es tira massa per aquí i hi ha mil maneres de fer-ho diferent.. quan preparem medicacions ja saps que són més els que se'n prenen que els que no... llavors teràpia, que els ajuda a tots, i és molt important... però hi ha molt estigma de salut mental...

Treballem una pedagogia de la quotidianitat... des del CRAE

- 10. Quins són els factors de risc més evidents per un fill o filla que visqui en un context on es dona la violència masclista en l'àmbit de la parella?**

Clar durant la infància l'adult és el referent... i clar això fa que puguin veure coses com desconfiança cap als adults... inseguretats a l'hora de relacionar-se a l'hora d'expressar-se... hiperactivitat... molta por... depressió també.. mmm.. i en els canvis hormonals voler destruir la llar, per mala gestió de la situació... i hi ha molts factors de risc... clar llavors també absentisme escolar, la xarxa amb els iguals ja sol ser de risc.. entre d'altres...

- 11. Segons la teva experiència professional, creus que el fet que els infants es desenvolupin en un context en el que la violència de parella es fa palès pot comportar que aquests la interioritzin i s'identifiquin i reproduïxin rols socials que han viscut a la llar?**

Sí, i tant... mmm.... no vol dir que sigui determinista però pot passar... inclús amb nanos que hagin patit abusos, poden reproduir-los, no és un percentatge molt gran però hi és, i clar amb coses més quotidianes... com per exemple conductes molt similars a les del pare, de control, de marcar el territori o de victimització com la mare...

12. Quina importància pren el vincle entre la mare i el fill en la vostra tasca professional? Com es treballa?

A la llar sí que es fa la part... de gestionar visites, mai farem, no culpabilitzarem a les famílies, però si veus que la relació serà tòxica... intentem explicar-li al nen.... fins a quin punt sí fins a quin punt no... però de petits els missatges són no ho han pogut fer millor no ho han sabut fer millor... i amb nanos més grans doncs s'intenta que no idealitzin a la família i trencar amb el mite si veiem que el vincle no serà sà... però donem moltes eines a la família perquè les visites vagin bé, per exemple "el X té moltes ganes d'anar amb bicicleta", per poder potenciar el vincle i que el fill vegi que la mare li agrada passar temps amb ell fent el què li agrada.. saps?

13. Quan es dona un conflicte entre la mare i el fill, la primera respon a través de pautes de control o de cura?

Depèn... cada cas és un món i hi haurà qui en serà conscient de què el fill pateix la violència de gènere i reaccions amb cura, a vegades no i reaccions amb control o a vegades és ambivalent.. s'ajunten les dues...

14. Des de la teva experiència, com creus que reaccionen els infants i preadolescents davant la por a la pèrdua del vincle amb algun dels progenitors? És diferent aquesta por davant la persona que actua violentament de la que rep la violència?

Hi ha casos i casos.. i depèn de fins a quin punt són conscients de què hi ha violència... i llavors potser té idealitzat el pare... i a vegades inclús culpabilitzen a la mare perquè hi ha hagut una separació... o a vegades al pare per fer-li mal a la mare, i al no saber com expressar-ho ho fan allunyant-se involuntàriament del pare... però a vegades pot ser al revés perquè no és conscient de la situació de violència de gènere

15. Consideres que un treball en xarxa contribueix a un millor pronòstic en la resolució de les situacions de la violència familiar o és independent?

En xarxa total... passa que els recursos hi ha els que hi ha... i cadascú ho fa des de la seva feina... i jo que sé EAIA per exemple, en violència de gènere doncs pot venir un pare que no vol parlar amb una dona perquè és dona... i jo que sé, m'imagino que cada vegada més som més conscients de la importància del treball en xarxa... i més en aquest tema que afecta tant a dones com a infants.. i s'ha de treballar...

ANNEX 4 - TAULA DE CATEGORITZACIÓ

ÀMBIT 1: VIOLENCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA			
FRAGMENT LITERAL DEL TEXT	TEMA	ANÀLISI	REFERENTS TEÒRICS
<p>“Jo crec que la psicològica és la gran desconeguda, és a dir normalment nosaltres quan rebem un infant ve per una sèrie de característiques que des de Serveis Socials, l'educadora de serveis socials és la que fa un barem de quin risc té aquell infant, i nosaltres rebem un infant sense cap coneixement d'aquella família ni d'aquell infant. Moltes d'aquestes famílies sí que és veritat que passen per algun tipus de maltractament o altre. Però què és el què passa? Que quan hi ha un maltractament a nivell sexual o a nivell físic és molt visible... i és molt fàcil, Però penso que el maltractament psicològic és el gran oblidat (ah), mmm... perquè és el que no es veuen morats, és el que no es veuen blaus... mmm.. no es veu. Llavors això fa que moltes famílies el tapin, o potser perquè no ho saben que l'estan patint o potser perquè els hi fa vergonya expressar que l'estan patint; un blau es veu, la violència psicològica no es veu... i llavors aquesta per mi és la que és més oblidada i que crec que deu patir més tothom... perquè vas coneixent a les famílies i te n'adones que per una part o per una altra aquesta violència existeix...”</p> <p>(E1. p.5)</p>	<p>Maltractament psicològic vs. maltractament físic</p>	<p>El maltractament psicològic és el menys visible i el que costa més de detectar però es dona en gran freqüència a causa de la manca de capacitats parentals.</p>	

<p>“... el què ell ha viscut, totes les agressions, les baralles, tot el què li ha pogut passar ho està transmetent als seus fills, i a la seva dona, perquè és el què ell ha viscut a casa seva... No vol dir que tothom que li hagi passat això acabi sent... però els estudis demostren que moltes vegades es així... el mateix patró, es torna a fer amb la seva nova família no? I potser ell quan ho vivia pensava “no ho faré mai” però... la seva educació, tota la seva història va encaminada cap aquí... per això moltes vegades des de l'educació social el què s'intenta és veure què hi ha dins les motxilles...” (E1. p.6)</p>	<p>Competències parentals</p>	<p>No tenir models familiars adequats fa que el pare no tingui les competències parentals adequades per poder contribuir al desenvolupament favorable dels seus fills.</p>	<p>Lianza (2012), les famílies vinculades a dinàmiques violentes presenten una alteració en les capacitats parentals que afecten al desenvolupament emocional dels menors</p>
<p>“directament diria que mai m'ho han dit... perquè és una cosa que fa molta vergonya... el què sí que nosaltres... els hi hem fet explicar... els nens ho poden verbalitzar...” (E1. P.7)</p>	<p>Verbalització violència de gènere per part dels menors</p>	<p>Els menors no solen verbalitzar que la mare pateix violència de gènere si no els hi fan explicar els professionals per por a la reacció del pare</p>	
<p>“Lo únic que podem fer és explicar a Serveis socials l'episodi de violència i és l'educador de referència de serveis socials en aquest cas qui fa el treball... val? Aquí nosaltres podem ser-hi... però és l'educador de serveis socials és qui fa el treball amb la família...” (E1. P.7)</p>	<p>Treball amb la dona víctima de violència</p>	<p>Cada recurs treballa amb un col·lectiu (en alguns casos amb més), i és important com a professionals veure on són els límits del treball i derivar i treballar en xarxa</p>	
<p>“La que es dona amb més freqüència és l'emocional o la que ens deixen veure més... perquè com que és una violència que és difícil (ahh...) de poder demostrar (ah...) ens atrevim més a tothom poder-ne parlar...”</p>	<p>Violència emocional més freqüent i</p>	<p>La violència que es dona amb més freqüència sol ser la psicològica perquè no deixa marques físiques i costa més de demostrar. Tot i així la violència</p>	<p>Fernandez, Fontanil, Gil, Herrero y Paz (2005) sobre la violència masclista afectant a diverses</p>

<p>perquè... no és tant clara en unes conseqüències penals... les altres tipus de violència, la física i la sexual jo crec que hi és i existeix però... costa més poder-ho posar sobre la taula i poder-ne parlar... i l'econòmica cada vegada (ah...) jo crec que és una violència que cada vegada (ah...) la veurem més... ens serem més conscients... perquè com que el tema econòmic en tots els nuclis familiars s'està tensant més.. doncs cada vegada la veurem més... però jo des de la meva experiència professional la que veiem més és la psicològica / emocional..” (E2. P.14)</p>	<p>creixement violència econòmica</p>	<p>econòmica en el nucli familiar també es deixa notar, ja que els nuclis familiars depenen d'una economia de subsistència</p>	<p>àrees: integritat física, intimitat sexual, possessions i bens de la dona, dret a la independència, entre d'altres.</p>
<p>“Jo crec que encara és ara que la violència és una cosa permesa en la nostra societat no? És a dir... una actitud violenta fins i tot una baralla al carrer l'acceptem... és a dir no la condemnem d'una forma no? Molt... llavors, tenim una societat patriarcal (no?) està formada tota des d'una part molt masculina i això provoca... no? Que... agredir una dona tingui molt valor eh? I jo penso que és un dels motius de fons, i l'altre és que mm... no ens han educat per gestionar les situacions emocionals no? i... i moltes vegades te'n adones quan parles amb els agressors.. que... o amb la víctima eh que en el fons el què hi ha darrere és una mala gestió emocional d'una situació que no han tingut eines per resoldre... i que lo fàcil ha sigut arribar a la violència, i l'altre punt el dret que es creu que té l'home sobre la dona... si eh... això encara existeix..” (E2. P.14)</p>	<p>Mala gestió emocional i permissivitat social de la violència</p>	<p>Molts dels actes violents que es produeixen solen ser per l'acceptació de la societat patriarcal en la qual vivim, que si aquesta mateixa accepta actes violents contra la dona, les persones els reproduiran. També hi entra en joc les poques eines de gestió i regulació emocional de les persones per poder fer front a les situacions.</p>	

<p>“la vulnerabilitat econòmica en la que queden moltes d’aquestes dones és impossible poder assumir.”.</p> <p>(E2.P.15)</p>	<p>Creixement de la violència econòmica</p>	<p>La violència econòmica cada vegada és més present en la societat, i moltes vegades les dones que pateixen violència no es separen per por a deixar els seus fills sense recursos econòmics i no poder subsistir</p>	<p>Torres (2001) sobre la violència econòmica contra la dona que obliga a buscar ajudes econòmiques de 3res persones o entitats per subsistir</p>
<p>“la violència normalment quan ens arriba a nosaltres és per què venim d’una violència cronicada, és a dir... no és que hi hagi hagut un episodi concret de “m’han agredit”, sinó que el què fem en el treball és detectar que hi ha un procés de violència...” “nosaltres tenim molt la tendència de dir, hi som, ho detectem, però és intentar acompanyar a la dona a què faci el procés (no?) i intentem derivar-la en aquells serveis que la puguin empoderar per poder ella prendre les decisions perquè fins que elles... això és un procés... mmm... tu per molt que ho vegis fins que no hi hagi realment una consciència.. de.... jo soc víctima de la violència no hi ha res a fer... res”</p> <p>(E2. P.15)</p>	<p>Detecció i acompanyament de la violència (EAIA)</p>	<p>L’EAIA com a entitat treballa amb els infants, però fan actes de derivació de la dona quan detecten que està passant per un procés de violència masclista amb l’objectiu d’empoderar-la</p>	
<p>“perquè no són capaços ni un ni l’altre de posar-hi límits, però..... jo crec que per sort allò que abans es feia de dir “una dona ve aquí, expressa violència, ens l’enduem, cases d’acollida....” sense que ella hagi fet un procés (emm...) cada vegada es treballa molt millor... perquè quan s’arribi a aquest punt sigui una cosa treballada...”</p> <p>(E2. P.16)</p>	<p>Gestió de la situació de VG</p>	<p>Si els progenitors no són capaços de posar límits a la violència de gènere s’ha de fer un procés per tal que quan s’arribi al punt de separació la violència estigui treballada.</p>	

<p>“clar et dic un 90 perquè cada vegada hi ha més supòsits que els hi anem posant “maltractament”... és a dir, si aquesta mateixa pregunta fa 10 anys enrere t’hagués dit un 10%... però com que cada vegada anem afinant més què és violència, micromasclismes, control, en realitat el què ens trobem podríem dir relacions violentes (no?) és el què acabem veient....però en un 90% hi són..” (E2. P. 17)</p>	<p>Ampliació del concepte maltractament</p>	<p>Cada vegada més , van sorgint indicadors sobre el maltractament, indicadors que abans no es consideraven com a forma de maltractament, un fet positiu per contribuir a la protecció de la dona i dels infants.</p>	
<p>“això ho veiem sobretot en pares i mares que són fills de violència, que abans de tenir fills mai els hi havia dit res, no havien passat per SS i en canvi en el moment en què hi ha l’arribada d’un fill en un nucli te’n adones que aquell pilot automàtic que ells han après en la seva experiència de fills... es reproduïx..” (E2. P. 20)</p>	<p>Manca de competències parentals a causa del model familiar tingut</p>	<p>Molts pares i mares que passen per situacions de violència de gènere no tenen les competències parentals adequades pel dtv. dels fills perquè no han tingut uns models òptims de petits per poder-les desenvolupar.</p>	
<p>“la violència psicològica. I... és la que es dona amb més freqüència perquè és la base de totes i després... és... va una miqueta en funció de cada dona... una de les que costa una mica identificar és la sexual quan estan en l’àmbit de la parella, quan son parelles convivents des de fa molt de temps... les violències sexuals fins que no fas un treball d’identificació no s’adonen que han estat... violències abusives sexualment no?” (E3. P.24)</p>	<p>Detecció Violència psicològica i violència sexual</p>	<p>Moltes vegades no ens plantegem que les relacions abusives sexualment poden passar dins la mateixa parella, i es lliga amb la violència psicològica per les seqüeles que deixa en la dona.</p>	<p>OMS (2005) i BOE (2007) sobre els insults, infravaloració de la dona, humiliació, intimidació, coerció etc. com a formes de maltractament psicològic.</p>

<p>“Està claríssim que a moltes de les parelles que... que es separen i tenen fills, no passar les pensions cap als fills, control dels diners cap a la dona... i després algunes dones que han tingut parelles i s’han quedat amb molts deutes per la parella... i elles doncs... per no sentir-se malament han anat donant diners... i algunes d’elles han quedat molt atrapades, amb molts deutes...” (E3. P.24)</p>	<p>Violència econòmica com a forma de retenir una dona</p>	<p>Per seguir fent actes de violència de gènere contra la dona, l’home l’amenança amb la solvència econòmica, que és una de les violències menys visible i que costa més de demostrar de forma judicial</p>	
<p>“que el fet de néixer amb un cos de dona fa que no siguis apte per tenir uns privilegis... i estàs a una zona on realment de dèficit... i hi ha moltes situacions que no se’ns deixen optar, no se’ns deixa a nivell emocional mostrar la ràbia, la ràbia és una emoció masculina..” (E3. P. 25)</p>	<p>Societat masclista</p>	<p>Ser dona a nivell emocional és difícil perquè les emocions en general ja estan associades al pensament dual (què implica ser dona i què implica ser home) i aquest fet genera actes de violència per abús de poder.</p>	
<p>“si vivim en una societat patriarcal on els privilegis masculins estan per sobre els femenins doncs és una cosa que necessitem millorar... i que fa que es perpetui i que ens costi... però per sort sembla que comencem a tenir mirades diferents tot i que caldran unes quantes generacions per fer canvis” (E3. P.25)</p>	<p>Inici de canvi de mirada social</p>	<p>És important tan a nivell de cura cap als fills, com a nivell institucional i social canviar la mirada dicotòmica cap a la dona i l’home, han de ser persones amb igualtat per poder promoure un desenvolupament sa dels fills on no hi hagi reproducció de rols.</p>	<p>Leonor Walker (1978) sobre el cicle de la violència en la fase d’acumulació de tensió on l’home mostra que qui té el poder és ell</p>
<p>“que es recuperin i que tornin a posar tot el centre en elles mateixes... la història és que les dones tenim moltes estratègies de cura cap als altres però no cap a ella mateixa... no es miren molt a elles mateixes i des de molt petites ens han ensenyat a complaure els altres...” (E3. P. 26)</p>	<p>Autocura dones víctimes VG</p>	<p>Per poder ser un bon referent pel desenvolupament dels fills, les mares han d’aplicar l’autocura, perquè sinó no estaran aplicant les competències parentals adequades.</p>	

<p>“... necessitaré connectar-me amb persones que tenen necessitats importants de cura... i normalment hi ha primeres relacions de parella en què poden ser una mica de mal pronòstic... que acaben amb violència.., perquè aquella persona em fa sentir algú no des de com sóc sinó des del què jo li puc donar.” (E3. P. 26)</p>	<p>Necessitat de sentir-se útil</p>	<p>Una dona que pateix violència té la por a no ser útil i per tant prefereix pensar en les necessitats dels altres per no sentir-se abandonada abans que cobrir les seves pròpies necessitats, fet que provoca danys emocionals greus.</p>	
<p>“una dona identifica malestar “però clar és molt bona persona”... i clar la percepció de ser una dona víctima és encara un tabú i és una cosa que jo no vull ser... i costa molt...” (E3. P.27)</p>	<p>Víctima de violència com a tabú social</p>	<p>Encara hi ha moltes dones que no són capaces de reconèixer-se a si mateixes com a víctimes de violència de gènere per por a la societat</p>	
<p>hi ha el prototip d'associar una dona maltractada amb una dona pobre... vulnerable... racialitzada... una dona econòmicament precària, una dona que “ai pobreta”, saps? I és un “jo no m'ho puc permetre”... (E3. P. 27)</p>	<p>Racialització de la violència de gènere</p>	<p>Moltes dones tendeixen a pensar que una víctima de violència és una dona que no és de raça blanca, amb una economia precària i que normalment és immigrant.</p>	
<p>“culpabilització... és un sentiment molt instal·lat... i s'ha de treballar, som responsables, no culpables.. perquè la culpabilitat és moral” (E3. P. 27)</p>	<p>Culpabilització</p>	<p>La dona víctima de violència es culpa a si mateixa de la situació, ja que no tenen les eines suficients per saber com actuar</p>	
<p>“fulletons per veure amb què s'identifiquen de la violència psicològica sobretot... i després sobretot amb l'experiència perquè no hi ha res que estigui estenderitzat, però normalment per valorar el risc fem servir entrevistes semiestructurades obertes, perquè la dona també se senti respectada... perquè si vaig amb una bateria identificadora...no és de proximitat... i necessiten un entorn segur...”</p>	<p>Identificació de conductes de violència</p>	<p>Per valorar el risc en el qual està la dona respecte la situació de violència és important donar un espai segur de confiança per elles poder expressar-se, un espai lliure, sense mecanismes ni condicions. L'educador s'adapta a ella, no al revés.</p>	

(E3. P. 28)			
“Mesures de protecció immediates és en funció de si perilla la seva salut, si ell està al domicili..”. (E3. P. 28)	Mesures de protecció adequades.	de	S’ha de fer una valoració per tal de veure el nivell de risc al que està exposada la dona, així com els fills per escollir la mesura de protecció més adient.
“Amb més freqüència jo diria que la psicològica i la física... tot i que l’econòmica també sembla que passa com més desapercibuda però deu ni do... pude no la tenim tant en compte perquè les dones no la perceben com a violència... i llavors tenen el cap la violència física i la psicològica.. i la deixen de banda... i va molt relacionada amb els altres tipus de violència”... (E4. P. 32)	Tipus de violències	de	La violència física i psicològica són les que les dones perceben més depressa, tot i que l’econòmica cada cop pren més presència en les parelles on hi ha violència masclista.
“mmm...) és difícil... la societat com a sí, la societat patriarcal... no? De dir, l’home és el que ha de treballar el que ha d’aconseguir els diners a casa... tot i que s’està canviant jo crec però aquest concepte encara existeix... i el fet que són les dones les que han de treballar a casa i cuidar de fills... i això a nivell cultural i depenent de quines cultures (mmm...) si que s’observa més... ho tenen més reafirmat i llavors si que es dona més aquest tipus de... (mmm..) violència psicològica, potser pel fet de l’àmbit cultural no? De la cultura a la que estàs es percep com una cosa més normal i acaba sent un tipus de violència... a nivell cultural, el tipus de societat en la que vivim, que els homes moltes vegades no accepten que la parella faci segons què, no? El poder de l’home sobre la dona de control, de... tot això hi	Societat patriarcal		La societat en la que vivim ja és objecte de violència cap a les dones i cap als fills i la influència cultural també és destacable en àmbits de violència de gènere

<p>continua sent... i clar és difícil poder posar (mmm..) saber els motius.. però jo penso que és això a nivell de societat.. com està formada la societat... com està organitzada la societat... i sobretot també tema de cultures que fa que interiorment que els homes se sentin controladors de les seves parelles” (E4. P.32)</p>			
<p>Diria que totes les violències estan entrelaçades i quan... sí que estan classificades per tipologies, però acostuma a passar que quan hi ha... la violència... psicològica, pot ser que vagi acompanyada perfectament de violència física, hi puguin haver agressions verbals i hi hagi una dependència econòmica... per tant diria que totes podrien donar-se en una mateixa situació... i que estan lligades les unes amb les altres... totes al final acaben dient que no havien donat consentiment en alguna relació o que estaven condicionades o molt lligades en dependència econòmica.... i no sabien sortir de la situació... crec que està molt lligat tot plegat (E5. P. 39)</p>	<p>Retroalimentació dels diversos tipus de violència</p>	<p>És cert que la violència psicològica es pot donar amb més freqüència, perquè és la que no es pot demostrar però aquesta sol anar acompanyada de les altres violències, ja sigui la dependència econòmica cap a l'home o els abusos sexuals per por a X, que segueixen sent violència econòmica.</p>	
<p>Clar... es que això, s'emmarca en l'estat de la societat en la qual vivim... ja ho saps és una societat patriarcal en la qual es donen desigualtats cap a les dones i sistemes d'opressió i també la part del...dels abusos i relacions de poder que es donen.. a partir d'aquí sempre penso en l'educació... el masclisme pur i dur.. em sento superior i tu</p>	<p>Societat patriarcal</p>	<p>Com he dit en moltes ocasions, així com els diversos professionals, un dels aspectes que pot propiciar la violència contra la dona és la societat patriarcal en la que vivim en la qual alguns homes creuen que les dones han de complir els seus</p>	

<p>has de cobrir els meus desitjos i necessitats... cosificar a la persona...</p> <p>El fet de tenir fills... no crec que disminueixin els episodis... el què sí que les mares intenten clar... per tots els mitjans que tenen i la situació traumàtica que viuen... treuen tot el que tenen per protegir els fills en mesura del possible... però no crec que sigui menys violència... no crec que un home mesuri si hi són els nens o no... és més el paper de la mare que fa que es preservin els nens..</p> <p>(E.5 P. 39)</p>		<p>desitjos a qualsevol àmbit i això els fills ho veuen i els pot afectar al seu desenvolupament</p>	
<p>perquè estan en una situació molt difícil emocionalment elles... estan molt devastades... i llavors sí que es veritat que per una banda podria estar la part de reconèixer el què està passant.. moltes vegades es qüestionen i culpabilitzen... la vergonya d'haver d'exposar-se davant la família o la societat., el model de família... que ha de poder preservar perquè els fills no es quedin sense pare... i també la part econòmica.. com se'n sortiran si surten de la violència... i hi ha molts factors socials que les afecten... el trencament d'elles... de la família... com elles fan el relat... com pot ser que vaig conèixer aquesta persona? Trencar amb aquesta relació... hi ha molts factors que són difícils per elles... la part judicial.. moltes creuen que no tindran el suport judicial, que no les creuran... diverses conseqüències... com li faran la vida impossible aquesta persona tant a ella com als fills... hi ha molts factors que dificulten el procés de la dona...</p> <p>(E5. P. 40-41)</p>	<p>Factors socials</p>	<p>Per a les dones, una de les seves preocupacions, a part dels fills és com es veurà des de fora la situació, si se la creuran si podrà guanyar un judici per no fer res que perjudiqui el desenvolupament del seu fill/a si perd el judici, que no hi hagi res que pugui fer que li treguin la seva custòdia, un fet que com a mare és molt dur, perquè en aquell moment els seus fills, són la seva única família i lo més important.</p>	

<p>Al STPT els casos de VM més freqüents són els de violència psicològica i física. La violència psicològica és present en totes les relacions de violència i, per aquest motiu, és la més freqüent. (E6. P. 45)</p>	Violència psicològica	La més freqüent és la violència psicològica ja que forma part o és present en totes les altres violències.	
<p>La violència masclista és estructural, és a dir, que és una problemàtica derivada de l'estructura patriarcal de les societats. No obstant això, en la majoria dels casos, l'agressor ja exercia violència abans de tenir fills/es (E6. P.46)</p>	Estat patriarcal	La violència deriva de l'estat patriarcal en el qual vivim i en la imposició i implicació dels rols de ser home o dona, que socialment n'hi ha que no han canviat	
<p>Actualment, s'ha tipificat la violència vicària, ja que la freqüència d'aquests casos és molt alta degut a què la relació ha finalitzat i la manera com els pares poden accedir a les mares és a través dels fills/es. En alguns casos, les dones tenen una ordre d'allunyament de les exparelles (E6. P. 46)</p>	Violència vicària	Accedir a les mares a través dels fills és una forma de violència de gènere que afecta tant a la mare com a als fills	
<p>Des de la meua intervenció, l'econòmica és una, després la psicològica, que seria la primera eh... i a nivell sexual també... i de física he tingut algun cas però potser no tant... perquè la psicològica i l'econòmica he tingut més accés directe... i en els nostres casos hi són (E7. P. 51)</p>	Violència econòmica	Des del CSAM veuen totes les tipologies de violència però les que més l'econòmica, que està creixent molt i la psicològica	
<p>com a causes et puc dir la societat patriarcal.. la figura de la dona com a cuidadora... i clar Clàudia jo recordo quan vaig estudiar educació social... sí que hi ha un canvi de visió en responsabilitats a la llar dels homes...</p>	Societat patriarcal	La societat patriarcal, com han dit tots els professionals és una de les causes que incentiva la violència de gènere, el poder que té l'home sobre la	

<p>però vivim en una democràcia però amb molta tradició... i no hi ha igualtat... i al servei ho veig eh... aspectes que les dones diuen "però és el què em toca com a dona i com a mare" i això a nivell psicològic i mental els afecta... molt... té una part genètica d'educació que han anat rebent també eh.. i el fet de tenir fills influencia molt molt molt... perquè com a dona t'has d'encarregar dels teus fills (E7. P. 51)</p>		<p>dona a nivell social, econòmic, polític, cultural, etc. i el tema dels rols també és important què s'associa a ser home i què a ser dona.</p>	
<p>també hi ha el tema separació.. que moltes estan tant maltractades mentalment i emocionalment que creuen que sense l'home no podran fer res.. perquè és el què se les hi ha inculcat... i és dur... és molt dur... (E7. P. 52)</p>	<p>Separació</p>	<p>Separar-se ja és una decisió complicada i quan les mares estan tant danyades emocionalment pensen que no podran ser suficient soles o que no podran vetllar correctament pels seus fills, una forma de maltractament psicològic que ja les hi inculca l'home.</p>	
<p>Molta dependència... cap a una persona en aquest cas l'home o els mateixos fills... por també al què passarà... la pena també és cert... perquè per elles és un xoc molt gran veure que estan patint per culpa de la persona amb la que volien viure la resta de la seva vida no? Que la persona amb la que han tingut fills és així no? (E7. P. 52)</p>	<p>Dependència i culpa</p>	<p>La culpabilitat i la dependència emocional són sentiments freqüents en una dona que viu la violència, perquè pensa què ha fet per merèixer això, per què s'ha equivocat de persona, i a vegades acceptar que t'has equivocat no és fàcil, i menys quan hi ha fills en comú i saps que això els perjudicarà.</p>	
<p>Ser escoltades sobre tot... i també moltes preocupacions pels fills... ah... perquè Bueno... intenten com protegir molt als fills i això ho remarquen molt... però jo et diria ser escoltades, ser compreses, recolzades i saber que ningú les jutjarà pel què diguin</p>	<p>Necessitats de les dones víctimes de violència</p>	<p>Les dones tenen diverses necessitats, però sobretot necessiten ser escoltades, tenint en compte que elles sempre han d'escoltar i complaure al marit així com vetllar per la protecció dels fills i no tenen</p>	

<p>aquí... que tenen un entorn de confiança per obrir-se i plorar si els fa falta.. que això és una necessitat molt gran que tenen... (E7. P. 53)</p>	<p>masclista en la parella</p>	<p>temps de poder pensar en les seves necessitats emocionals.</p>	
<p>Sobretot treballar la part emocional i psicològica per veure les seqüeles que ha deixat la violència.... i a partir d'aquí segons les necessitats que tingui la mare es treballarà una cosa o altra... (E7. P. 55)</p>	<p>Treball psicològic amb la dona i seqüeles de violència</p>	<p>És important poder realitzar un treball amb la dona respecte les emocions i les seqüeles que pot haver deixat la violència per tal que això n repercuteixi en el desenvolupament i vincle amb els fills/es</p>	
<p>Vale... clar jo crec que van bastant lligades... segurament la física sigui un dels últims passos... la psicològica jo crec que vindria primera i pot estar molt lligada a l'econòmica... clar vivim en una societat patriarcal.. i en el cas d'Espanya encara més... que la dictadura ho va allargar tot... clar això ja sense voler ja ens dona uns ítems de violència... o de masclisme... i això s'acaba convertint en com es divideixen les tasques a casa... són moltes coses... (E8. P.56)</p>	<p>Violència psicològica i econòmica en societat masclista</p>	<p>La violència psicològica i l'econòmica són molt freqüents en la societat masclista, tenint en compte que el patriarcat estipula molt la dona com figura inferior que ho ha de donar tot a l'home, diners, vida, sexe, i complaure-l.</p>	

ÀMBIT 2: VIOLÈNCIA FAMILIAR

FRAGMENT LITERAL DEL TEXT	TEMA	ANÀLISI	REFERENTS TEÒRICS
<p>"Llavors, la primera pregunta segons els estudis, per tot el què he pogut llegir, bàsicament les persones que són maltractadores és perquè han tingut una infància molt complicada... llavors és possible que aquests homes l'hagin patit o viscut a la llar familiar... Sempre diem que a la vida hi ha la primera socialització.... quan un infant neix en el si d'una família... aquesta família on</p>	<p>Desenvolupament de les competències dels pares en relació a la vida familiar</p>	<p>Moltes vegades els pares no utilitzen les competències parentals adequades per al desenvolupament dels seus fills perquè ells tampoc han tingut uns models familiars sans per poder desenvolupar-se</p>	<p>Levedonsky (2012), el fet que els progenitors no hagin tingut uns models familiars adequats pot comportar que l'infant reproduïxi els models de conducta dels mateixos</p>

<p>neix i creix és allà on apren (mmm...) les seves coses del llarg de la vida... a nivell de relació dels altres, a nivell de cultura, valors,... si aquest home d'avui en dia ha patit una mala infància, ha tingut una infància que potser ja era en risc social..."</p> <p>(E1. P. 6)</p>			
<p>"totalment els incloc dins de la violència de gènere... perquè encara que no hagin patit violència física... estan patint violència psicològica... totalment perquè vegades han rebut violència... si ho estan veient... ho estan patint... és a dir, és un nucli familiar i no ho podem veure com una cosa separada"</p> <p>(E1. P. 7-8)</p>	<p>Infants com a víctimes de violència de gènere</p>	<p>S'inclou als infants com a víctimes de violència familiar ja que formen part i conviuen amb el nucli familiar sota el qual es produeix el fet.</p>	
<p>"Si que quan hi ha una notícia es parla sobre que l'home ha matat a la dona i que els fills tenien X edats... però no es parla dels infants..."</p> <p>(E1.P. 8)</p>	<p>Importància dels fills/es</p>	<p>Moltes vegades, quan hi ha casos de violència de gènere ens focalitzem molt en la dona però no tenim en compte que els fills també són allà i també pateixen aquesta vulneració de drets diàriament.</p>	<p>Lianza (2012), fa referència al concepte <i>infants víctimes de violència de gènere en la parella</i> per anomenar una realitat social existent, tenint en compte que aquest concepte reconeix el patiment i els danys que causa en els infants.</p>
<p>"... perquè en la seva llar familiar aquesta seguretat no la tenen sempre, perquè no sabem si avui quan el pare arriba, arriba bé, descansem, però quan el pare no arriba bé, tenim un problema, i això és una inseguretat molt gran..."</p> <p>(E1. P .8-9)</p>	<p>Inseguretat en la convivència familiar</p>	<p>Els fills són conscients que el pare està maltractant a la mare, i ells ho pateixen de forma continuada, fet que els genera inseguretat de no saber què passarà avui o demà.</p>	<p>Barudy (1998), quan la violència és el mètode de comunicació interpersonal pot acabar generant</p>

			una reproducció de rols amb les persones de l'entorn social
<p>"i hi havia exemples jugant a "pares i mares" i comentaris com... (ahh...) si no fas això t'hauré de pegar... i clar totes aquestes coses"</p> <p>(E1. P. 10)</p>	Models familiars	Els infants reproduïen els models familiars que veuen a casa en la seva socialització amb els altres, fet que fa que normalitzin les conductes inapropiades dels pares.	Stratus i Gelles (1986), sobre la família com a unitat de convivència: diferents maneres de fer produeixen violència familiar
<p>"Totalment.. perquè és la seva normalitat... i si com a persona vius en un entorn on consideres que allò és com lo estàndar... però quan tens aquestes edats... la teva família ho és tot..."</p> <p>(E1. P.11)</p>			
<p>"això arribar a aquesta conclusió i jo crec que és una normalitat per a molts d'aquests infants... el què està passant a casa seva..."</p> <p>(E1. P. 12)</p>	Normalització de la violència de gènere	Es produeix una normalització de la violència en l'àmbit de la parella i es reproduïx de forma involuntària perquè és el què s'ha viscut i és una forma de violència familiar	
<p>"El nen/nena ha de ser el més protegit, en cas de no sé què ha de tenir dret a l'educació... i sí, sempre mirem enfora però no ens adonem que a casa nostra també ens està passant... i a partir de coses molt senzilles intentem fer adonar que el què està passant a casa teva no ho podem normalitzar..."</p> <p>(E1. P. 11)</p>	Protecció de l'infant per part de la família	Els infants han de ser els membres de la família i és fàcil veure des de fora els drets dels infants però s'ha de fer un treball introspectiu per veure si els fills estan gaudint plenament d'aquests drets.	Convenció dels drets dels infants (1989)

<p>“Nosaltres treballem molt des d'un punt de vista sistèmic... fins i tot i nosaltres treballem... és a dir... no exclouem... si el pare es present, l'agressor, en la vida d'aquests nens en un format normal eh... l'agressor que està fent un maltractament emocional, físic, econòmic (no?), sexual... és a la vida d'aquests nens i viu al nucli familiar perquè la mare no ha pogut posar fre en aquesta situació encara, nosaltres treballem amb l'agressor també perquè entenem que... nosaltres per entendre'ns els nostres clients són els nens... llavors entenem que estan patint per culpa de dos adults (no?) l'adult que està fent d'agressor i una mare que no està podent posar límit... ja l'ajudarem a què ho faci però també en aquests moments no està podent protegir als seus fills... per tant treballem amb tot el nucli”</p> <p>(E2. P.15-16)</p>	<p>Treball sistèmic</p>	<p>El fet de treballar amb la família conjuntament quan es produeix la violència ajuda a incloure a totes les parts com a víctimes i poder treballar conjuntament per tal de millorar la situació</p>	
<p>“de fet, perquè treballem amb moltes famílies monoparentals que ja hi ha hagut una separació prèvia a què entrés a l'EAIA... sí..”</p> <p>(E2. P. 17)</p>	<p>Model familiar</p>	<p>Després de viure els episodis de violència de gènere, hi ha moltes famílies que decideixen separar-se abans d'entrar a EAIA. Positiu o negatiu pel desenvolupament del menor?</p>	
<p>“En poder fer veure als seus pares que no, que el seu fill està trist perquè el què li ha passat a ell és important no? Perquè moltes vegades el què ens trobem és que tenim uns nens que verbalitzen però tenim uns adults que no els acompanyen, no?”</p> <p>(E2. P. 18)</p>	<p>Violència familiar i competències parentals</p>	<p>Quan un infant passa per una situació de violència entre els progenitors i expressa com se sent, els adults no tenen les competències parentals per poder ajudar-lo i acompanyar-lo en la situació que els està causant malestar perquè ni ells mateixos</p>	

		saben com gestionar la situació de violència de gènere per la que ells passen.	
han viscut violència i tornen a patir-la, és una ferida oberta no curada, perquè torna a començar el procés.. (E2. P. 19)	Procés de violència no treballat	La violència familiar s'ha de treballar tant per part dels progenitors com per part dels menors, de forma conjunta i separada, per tal de poder gestionar i superar la situació i que no quedin seqüeles pel desenvolupament dels infants que reproduïen en un futur	Segons Barudy (2004), el procés de no superació i treball de la violència pot comportar problemes emocionals com ara trastorns en l'aferrament, conductes autodestructives, o la simple negació de la situació de violència.
Uf... és que clar... aquí dependrà de la història de vida de la mare, és a dir si tenim una mare que en la seva història de vida ha pogut adquirir capacitats maternals no? No té la capacitat empàtica danyada.... tota aquesta part (emm...) tindrem una mare que en un ambient tranquil podrà oferir un bon tracte, però el problema és quan hi ha una mare que ha patit violència però a més a més la seva història de vida no li ha permès crear estratègies parentals... llavors aquí sí que sempre és molt... hi ha molta feina a donar habilitats parentals per poder resoldre els conflictes del dia a dia eh? Perquè són mares que tendeixen a això eh? Al càstig (ahh....), a límits incoherents... però depèn molt de l'abans... de l'experiència vital abans i durant el fet violent. (E2. P. 21)	Capacitats maternals per a la resolució de conflictes	Com reacciona la mare davant d'un conflicte amb el menor, depèn molt de la seva educació i les competències i models que hagi tingut i adquirit al llarg de la seva vida. Dotar d'habilitats maternals és necessari per poder desenvolupar una relació favorable pel desenvolupament de l'infant.	Institut de la dona (2006) sobre competències parentals i reproducció de rols associats

<p>“però molts pares perdre els fills és que despareguin ells perquè els fills són la seva raó de viure... perquè venen d'històries tan trencades que la primera vegada que s'han sentit valorats és quan algú els hi ha dit “mama” i tenen por de perdre aquesta part... el “i ara què seré?” i el què viuen molt malament és el tema centre d'acollida perquè ho veuen com una competició...” (E2. P. 22)</p>	<p>Inseguretat dels pares a perdre els fills com a mètode de violència familiar</p>	<p>Molts progenitors que passen per una situació de violència, no comprenen que danyen als fills, però les seves competències parentals estan tant malmeses que veuen als fills com una via per sobreviure i els descuiden, desprotegeixen i afecten a la seva socialització i desenvolupament</p>	
<p>“Clar bàsicament la violència és una de les parcel·les de la seva vida i quan estan a l'EAlA a part de la violència hi ha altres coses que no funcionen... lo important de la violència i el què acabaràs treballant és ajudar-los a identificar i que puguin expressar-ho, donar-los eines de protecció i de què quan passi com ho podem reparar” (E2. P.22)</p>	<p>Eines per identificar la violència familiar en els infants</p>	<p>Identificar la violència familiar és clau pel desenvolupament dels menors, per tal que quan es trobin en la situació, tinguin les eines per afrontar-la</p>	
<p>“És bàsic, és a dir, és que poder abordar un tema tan complex com la violència familiar és impossible que un servei sol el pugui abordar... sí que és molt important que això a vegades costa més, és entendre que la violència es dona dins un context familiar, no? És a dir... perquè a vegades els professionals veuen a una persona de les implicades...” (E2. P. 23)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>No es pot abordar des d'un sol àmbit un tema tan complex, i per tant és important que tots els professionals i recursos que puguin contribuir a millorar la situació familiar han de dur a terme un treball en xarxa per afavorir a la protecció tant de la dona com de l'infant.</p>	
<p>“El què ara ja li hem posat nom, la violència que se li diu de segon ordre a vegades vicària... sabem que el fet de ser dona tenim una genètica de cura cap als altres i si més no cap als fills i filles que formen part d'aquesta dimensió i realment quan la part masculina vol fer mal a una dona, atacar fills</p>	<p>Violència vicària</p>	<p>Voler ferir als fills i filles de la dona com a forma de violència de gènere és un acte de violència de gènere però també de maltractament infantil que va associat amb els rols de gènere i el poder que</p>	

<p>í filles és una estratègia.... la dona es posa perquè l'home no faci mal als fills... i ens processos de separació es veu molt... violència exercida cap a fills per fer mal a la dona... no perdre el poder masculí.... allà és on va a atacar..."</p> <p>(E3. P. 25)</p>		<p>l'home pretén tenir per sobre de la dona, generant un context de violència familiar</p>	
<p>"que si tenim un pare que fa maltractament i que hi ha conductes de menys valoració de no sosteniment dels fills... i després... hi ha moltes vegades que les mares es refugien amb els fills... i a vegades.... adultitzen als fills... es fan còmplices i el fill/a ha de sostenir a la mare i això per una nen/hena és molt fort.... no? De que un fill hagi de sostenir a la mare... està el món al revés... no?"</p> <p>(E3. P.30)</p>	<p>Violència de gènere com a forma de menysvaloració dels fills</p>	<p>Moltes mares, en situacions de violència de gènere on els fills estan patint, com que no saben a qui explicar com se senten, es desfoguen amb els fills, fet que genera un context de violència familiar, sense voler-ho de la mare cap al fill per la situació de VG amb el pare</p>	
<p>"Un dels grans clàssics és que si són pares econòmicament solvents i elles pel que sigui no han estat... no tenen tanta solvència econòmica és com la por a perdre aquests fills i filles perquè s'enlluernin per la targeta de crèdit del pare... i si és un pare seductor d'aquests així que a més no han posat normes del dia a dia i que tot fill/filla intenta trencar les normes... hi ha moltes por de les mares que els fills i les filles d'estar tancats en una gàbia però d'or, que seria el pare... i moltes de les mares viuen amb solitud la maternitat perquè és com el lloc segur on malviuen amb els seus fills"</p> <p>(E3. P. 30)</p>	<p>Nivell econòmic i normatiu com a atracció pels fills</p>	<p>Un cop els pares s'han separat, la mare és capaç de detectar que potser no té un nivell econòmic tan gran com el pare, i per ella això és una desavantatge molt gran envers la cura i l'acceptació dels fills, se senten menys vàlides.</p>	

<p>El fet de tenir fills... mm.. podria se que afectés podria ser que afectés perquè el fet de tenir fills... la relació és com que canvia molt el tipus de relació, no? (E4. P. 33)</p>	<p>Fills com a justificació de violència</p>	<p>Molts homes utilitzen el fet de tenir fills per justificar la violència cap a les dones, fet que ja és objecte de violència cap als fills, per la disminució d'atenció que creuen que les dones posen cap a ells i donen als fills.</p>	
<p>"continuem tractant a la família i sobretot als nens perquè sí que es veritat que directament els afecta.. i llavors pot ser que sigui una de les causes per la situació que estan vivint en aquell moment" (E4. P. 33)</p>	<p>La violència de gènere com a causa de violència familiar</p>	<p>Tractar la violència de gènere amb tota la família, com a violència familiar és essencial per poder veure quines causes provoquen aquesta vulneració de drets i les conseqüències que pot comportar a ambdues parts.</p>	
<p>"Vale... treballar només amb ells pot ser avantatjós perquè no se senten (mmm...) no es puguin sentir manipulats pels progenitors... perquè si fas una sessió conjunta del nen amb el pare possiblement aquest nen hi haurà moltes coses que no explicarà de les situacions que es viuen al domicili, per por, per por a les repercussions que hi puguin haver.hi, perquè no li passi res a la mare, depèn de la situació de violència de gènere que sigui... perquè el pare no es posi més nerviós..." (E4. P. 33)</p>	<p>Privar als infants expressar el què senten</p>	<p>Quan es treballa amb els infants amb sessions conjuntes entre els pares en algun servei, els infants poden tenir por a expressar el què senten i com veuen la situació per les conseqüències que imposarà el pare després, fet que situa a l'infant en una posició de violència familiar.</p>	
<p>moltes vegades els pares no deixen que els nens estiguin fent un seguiment... i és complicat (E4. P. 34)</p>	<p>Privació d'atenció psicològica a l'infant</p>	<p>Privar els infants un tractament psicològic ran de la situació de violència de gènere és una forma de violència familiar cap a l'infant, que pot condicionar el seu desenvolupament, ja que si no treballa el què</p>	

		li passa pot patir repercussions emocionals i psicològiques.	
<p>“ho viuen d'una forma secundària, saber de part del nen que a casa hi ha una situació de violència de gènere ho expliquen ells.. si el terapeuta detecta aquesta situació, me'l deriva a mi perquè explori a nivell familiar quina situació hi ha... i normalment fem sessions conjunta amb el terapeuta però clar és molt en funció del què diu el nen.. i a partir d'aquí actuar...no? i citar als pares però és complicat perquè no vols que els pares sospitin del què el nen ha dit.. i s'ha de fer un treball amb el nen... preparar amb el nen si vol que ho expliquem als pares” (E4. P. 34-35)</p>	<p>Detecció de la violència al CSMIJ</p>	<p>Al recurs, detecten la violència de gènere entre els pares a través del què explica l'infant, fet que posa a l'infant en una situació compromesa per por a la reacció dels pares. La confidencialitat en els espais de treball socioemocional és important.</p>	
<p>“mmm.. deixem pensar... factors de risc.. falta de referents clars, la falta de normes, límits... no falta sinó no tenir uns límits clars.. (mmm) falta d'acompanyament a nivell emocional, perquè si els pares passen per violència de gènere difícilment podran acompanyar als fills en el desenvolupament emocional tant en l'etapa primària i de preadolescència un cop arriben a 3r o 4t de primària... 11-12 anys és super important.. i llavors a nivell del dia a dia tot allò que pugui repercutir, a nivell d'aspectes més bàsics com anar a l'escola... que es puguin despreocupar més de les necessitats del dia a dia que tenen els nens..” (E4. P. 36)</p>	<p>Falta de referents paterno i materns</p>	<p>Una de les conseqüències que poden patir els infants exposats a la violència familiar és que no tenen un model de progenitors que els contribueixi al seu desenvolupament, un factor de risc a destacar tenint en compte que poden adquirir conductes socials i relacionals similars a les que veuen a la seva llar i reproduir-les en el seu entorn i creixement.</p>	

<p>El fet de tenir fills... no crec que disminueixin els episodis... el què sí que les mares intenten clar... per tots els mitjans que tenen i la situació traumàtica que viuen... treuen tot el que tenen per protegir els fills en mesura del possible... però no crec que sigui menys violència... no crec que un home mesuri si hi són els nens o no... és més el paper de la mare que fa que es preservin els nens..</p> <p>(E5. P.39)</p>	<p>Violència de gènere com a forma de violència familiar</p>	<p>Quan el pare no té en compte en els seus actes als fills, li és igual si hi són davant o no, està provocant una situació de violència familiar, ja que no està pensant ni en la mare ni en com veuran i viuran els fills aquesta situació de violència contra la seva figura materna</p>	
<p>que les criatures perceben que alguna cosa està passant i que la mare no està bé, però... poder conèixer d'alguna manera (ah...) què implica i què afecta més en aquestes connexions, com a fills, filles i com a mare no?</p> <p>(E5. P. 40)</p>	<p>Com afecta aquesta violència en la relació maternofilial</p>	<p>És important tenir en compte que encara que els fills/es i les mares siguin les víctimes, el fet de passar per aquesta situació també pot comportar entrebancs en el seu vincle</p>	
<p>Sí... clar... si t'expresses en un sistema on a casa tot és controlat... i qualsevol excusa és bona per maltractar</p> <p>(E5.P.42)</p>	<p>Violència familiar i expressió</p>	<p>Un cop estàs vivint una situació de violència familiar pots tenir por a expressar-te, a mostrar-te i a donar la teva opinió, fet que perjudicarà tant a la mare com a l'infant.</p>	<p>Barudy (1998), la violència com a mètode de comunicació familiar promou el patiment de les víctimes i pot generar una reproducció de rols.</p>
<p>agafar un rol de complaire al pare per tal de sortir de la situació, i encara que hi hagi un percentatge petit, doncs la reproducció de rols...</p> <p>(E5. P. 43)</p>	<p>Por</p>	<p>Que l'infant pugui arribar a pensar que ha de complaire el pare per tal que aquest no el pegui o no pegui a la mare és una conseqüència molt greu pel seu desenvolupament i és una forma de violència familiar molt dura, perquè adopta el paper de la mare.</p>	
<p>. Actualment, el sistema judicial, acostuma a valorar de major gravetat aquells casos en què existeix evidència de violència física i,</p>	<p>Violència física i psicològica en l'àmbit familiar</p>	<p>La valoració de risc en casos de violència familiar es fa a partir de la violència física i la psicològica,</p>	

<p>per aquest motiu, la violència física i la psicològica son les de major incidència en el STPT. (E6. P. 46)</p>		<p>per tal de derivar a les persones implicades al servei més adient, i en aquest cas el STPT treballa amb aquestes majoritàriament.</p>	
<p>Cal tenir en compte, també, que la freqüència i la intensitat de les agressions augmenta amb el pas del temps i a mesura que la relació avança, així doncs, com més temps dura la relació i quant més temps les criatures viuen en aquest entorn, la violència a la que estan exposats/ades és major. (E6. P. 46)</p>	<p>Més intensitat i freqüència amb el pas del temps</p>	<p>La violència masclista té un cicle, que s'intensifica al llarg del temps i els períodes entre fase i fase cada cop són més curts, i per tant com més dura aquest cicle més temps estan els menors exposats a la violència i més els repercuteix.</p>	<p>Leonor Walker (1978), teoria del cicle de la violència</p>
<p>Bueno és un tema que els costa molt parlar... perquè algunes ho neguen... però sí, crec que són conscients que els fills ho viuen (ah....) però si no se saben gestionar elles mateixes, com poden sostenir els fills? Bueno saps? I això és el què crec que porten pitjor.... (E7. P. 54)</p>	<p>Gestió de la situació amb els fills</p>	<p>Moltes mares no són capaces d'acceptar que els fills pateixen la violència familiar perquè els costa reconèixer que elles mateixes són víctimes de violència de parella i és molt difícil per a elles gestionar les dues situacions alhora.</p>	
<p>El què et deia.. societat patriarcal... dona a casa, home porta diners a casa... se'l ha de respectar des d'una posició d'inferioritat... etc. el fet de tenir fills doncs... clar depèn.. hi ha des dels casos que potser l'arribada d'un fill fa una pausa dins la violència però llavors quan arriba la "càrrega" del fill doncs... es pot perdre el control i ser una carrega més... (E8.P 56)</p>	<p>Societat patriarcal i violència familiar</p>	<p>El fet de tenir fills vist com una càrrega i la por a perdre el control sobre la dona, fa que la violència de gènere es converteixi en violència familiar reiterada cap a la dona i el fill/a</p>	
<p>realitat és que els nanos poden tenir conductes de submissió o de violència que venen de l'àmbit familiar i clar faria falta coordinar-nos més amb la família per saber aquestes coses o si més no.. encara que els altres recursos ens informin rollo EAIA i tal.. fer un treball més sistemàtic</p>	<p>Abordar situacions de violència familiar</p>	<p>Per treballar les situacions de violència familiar és essencial comptar amb els diversos recursos i poder fer un treball sistemàtic ajudarà al desenvolupament de l'infant.</p>	

(E8. P. 57)			
Avantatges que clar en els nostres casos quan hi ha una retirada és perquè ja hi ha hagut una situació de negligència i de violència (E8. P. 57)	Retirar a l'infant per violència familiar	En una situació de violència familiar, l'infant és molt important, i per tant, en un CRAE quan ja hi ha hagut aquesta retirada es considera negligència cap al fill per part dels pares.	
Clar es que a nosaltres ens arriben uns informes però quants no és detecten? No et sabria dir un percentatge però és una cosa molt recurrent... molt... (E8. P. 58)	Violència familiar molt recurrent	En les retirades dels infants, és molt recurrent que la majoria hagin patit violència familiar entre els progenitors que els hagi afectat en el seu desenvolupament, el percentatge no és clar però són la majoria.	

ÀMBIT 3: DESENVOLUPAMENT DELS FILLS/FILLES

FRAGMENT LITERAL DEL TEXT	TEMA	ANÀLISI	REFERENTS TEÒRICS
“És una cosa molt complicada de treballar, i a l'escola és possible que no ho sàpiguen, perquè passa desapercbut... i nosaltres intentem treballar amb els infants com se senten... en altres casos és possible que l'infant ho hagi dit i ens expliqui que el pare pega a la mare i l'infant s'amaga i protegeix als nens... perquè prefereix que se les pegui a elles que als nens... Treballem de manera molt individualitzada... cada infant té la seva història... és molt íntim... i quan ve un infant que diu això posem en alerta a serveis socials o podem anar a parlar amb la família.... “ (E1 P.7)	Treball de les emocions dels infants	Treballen les emocions que senten els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella de forma individual, tenint en compte que és una situació dura d'assimilar i fer-ne un treball propi, depèn del ritme de l'infant.	

<p>“Bueno els avantatges és que... potser em quedo... puc centralitzar-me només amb l'infant... és a dir, el volum d'una família en violència és tan gran que si jo ho hagués d'abraçar tot seria molt difícil perquè són molts àmbits... si jo em quedo amb l'infant puc fer una feina més acurada... més especialitzada... i.. normalment l'infant en una violència de gènere és el més oblidat perquè si estem parlant de pare i mare els infants queden més a part... i ajudem als infants a què puguin canviar el rol i això ja és molt... però l'inconvenient de no treballar amb tota la família és que em quedo esbiaixada.. o sigui jo sempre tibaré més cap aquests infants perquè és a qui jo he de protegir... és la meva feina i la meva... el què jo he de fer... però en realitat és més un avantatge perquè em dedico tant a aquest infant que el puc protegir... puc mirar cap on hem de tirar... puc ajudar-lo en el dia a dia...”</p> <p>(E1. P.8)</p>	<p>Treballar amb cada col·lectiu per separat</p>	<p>Tot i la importància i essencialitat del treball en xarxa, és important tenir present que cada recurs s'especifica en un col·lectiu, fet que potenciarà el coneixement en profunditat de les seves necessitats.</p>	<p>Berman (2001), sobre conèixer diversos recursos orientats a la capacitació de professionals per detectar i abordar problemàtiques respecte la violència de gènere i el desenvolupament dels menors.</p>
<p>“però si aquest infant és l'adult del demà i no treballem amb aquests infants els patrons.. no estem ajudant a res, per tant, la meva tasca va directament als infants. Totes les eines que podem donar a l'infant i que no normalitzem el què no és correcte veus que en un futur no està revertit en aquesta manera...”</p> <p>(E1.p.8)</p>	<p>Treball de patrons relacionals</p>	<p>És important poder fer un treball amb l'infant sobre les conductes que afavoreixen a la seva socialització i desenvolupament, perquè les dinàmiques relacionals violentes no es repeteixin en el seu creixement.</p>	

<p>“i llavors aquí és quan nosaltres hem d'intentar cobrir aquestes necessitats o.. ajudar-los a sentir-se més segurs o que puguin (ah...) empoderar-los diria que és la paraula... però bàsicament hi hauria un... mmmm.. com són saps quan hi ha una cosa que la veus molt feble? que quan la veus es trenca? Un infant que prové d'una família maltractada li pot passar això... bàsicament... és molt fràgil...”</p> <p>(E1. P. 9)</p>	<p>Importància de les necessitats afectives i emocionals</p>	<p>L'apoderament de l'infant és bàsic quan un infant prové d'una família amb una dinàmica relacional violenta, tenint en compte que se l'ha d'ajudar a dotar-se de capacitats per fer-hi front.</p>	<p>Segons Ortiz (2001) cal tenir present que el control emocional té dues funcions: l'autoprotecció i la protecció cap als altres.</p>
<p>“Llavors el què nosaltres ara treballem és amb una nova mirada.... des de la pedagogia més activa (emm...) en el que l'infant és el centre de la nostra educació, i és una educació que li podem donar de forma integral. Llavors... no és tant el què nosaltres podem fer sinó que el què fem és al revés... què ens pot demanar l'infant?... estar molt atent al què necessita i fer al revés... això ho hem aconseguit... Bueno... hem fet una neteja a nivell físic de l'espai que... ara es tot en tons calmats, crus, tranquils,... no hi ha cap juguina de plàstic... hem canviat la manera de fer les coses... ara cada 3 mesos canviem totes les activitats i propostes, perquè el què fem són propostes diferents per l'espai com provocacions perquè l'infant s'hi enganxi... segons les seves necessitats i interessos... és qui te ganes de fer això, el que intentem fer és en tots els espais treballar tots els aspectes que per nosaltres són importants de metodologia. Doncs, per exemple tenim.... l'espai de jocs de taula que ens ajuda a treballar en equip, que ens ajuda</p>	<p>Mètode de treball</p>	<p>Metodologia orientada a què l'infant s'enganxi a les activitats que es proposen i alhora poder treballar els aspectes que els educadors tenen planejats (igualtat de gènere, dvt capacitat imaginació, etc.)</p>	

<p>a saber guanyar i perdre, a saber esperar el torn, a seguir unes normes... tenim l'espai del joc simbòlic que ha estat moltes coses... que treballem depèn de la temàtica... teníem un racó de costura que volíem treballar la igualtat de gènere... val? I vam estar treballant molt de temps doncs que cosir no és una cosa masculina o femenina sinó que a qui li vingui de gust... i ho vam demostrar... Utilitzem molt l'espai de mini mons, espais fets amb peces soltes que no tenen relació entre elles però que destapen la imaginació... ara tenim un espai fet amb neu i hi tenim pingüins... un espai àrtic.. i això desenvolupa la creativitat... tenim peces soltes rodones de diferents colors... i ells creen els seus mons i llavors aquí podem a través de l'observació i l'escolta activa.... (ah.</p> <p>(E1. P.9-10)</p>			
<p>“Tenim també un espai artístic que és dins l'espai artístic on apareixen moltes coses... emocions, sentiments, maneres de fer quan un nen es frustra perquè no sap fer un dibuix... com que no saps fer un dibuix? Un dibuix no està bé o malament... o sigui això seria el què fem de manera lliure.. si que de tant en tant fem activitats... ara per exemple vam fer la ràbia...va ser a través d'un conte eh.. era un conte que una nena no sabia gestionar la seva ràbia... i va ser molt bo perquè vam estar explicant el conte i un cop vam acabar els hi vam demanar als nens i nenes que es dibuixessin a ells i elles amb el volcà a la panxa que és on estava situada la ràbia... i</p>	<p>Gestió emocions a través d'activitats</p>	<p>Moltes vegades les activitats serveixen no per l'activitat en sí, sinó perquè a través del “no saber fer”, “no saber expressar”, surten aspectes de la vida de l'infant que potser no haguessin sortit</p>	<p>Renom (2003) afegeix la importància que vincula la regulació emocional amb les estratègies i habilitats adquirides per regular les emocions.</p>

<p>havien de fer com la nena... quina ràbia posarien? Va ser espectacular! Van sortir una sèrie de coses...</p> <p>(E1.P. 10)</p>			
<p>"una nena que va escriure coses amb molta ràbia... es va dibuixar tota vermella... i quan escrivia apretava tant que podia trencar la taula... de la ràbia que sentia escrivint allò... Clar, nosaltres intentem que a partir de coses molt senzilles anar recopilant la informació... bàsicament és això la nostra tasca... recopilar..."</p> <p>(E1. P. 10)</p>	<p>Gestió de les emocions</p>	<p>Els infants que passen per una situació de violència masclista entre els progenitors a les seves llars, els pot ser molt difícil saber com gestionar la situació i com gestionar les emocions que senten a diari</p>	<p>La Federació de dones separades afirma que els infants en una situació de VMAP poden experimentar variacions en el desenvolupament emocional (autoestima, ansietat, estrès posttraumàtic, relacionades amb HHSS, etc.)</p>
<p>"En podríem parlar de molts emocionals... i Bueno físics en el cas que aquest maltractament passi a l'infant... que també ha passat... però sobretot emocionals... i penso que els altres factors serien els de repetició... un factor de risc és que normalitzi tant aquesta situació l'infant que quan sigui un adult repeteixi aquest mateix patró..."</p> <p>(E1. P.11)</p>	<p>Factors de risc</p>	<p>Els factors de risc més importants són els conductuals, tenint en compte que el fet de créixer en un entorn de violència familiar pot provocar que el model que hagi vist sigui el que reproduceixi.</p>	
<p>"això arribar a aquesta conclusió i jo crec que és una normalitat per a molts d'aquests infants... el què està passant a casa seva... i és la teva... o sogui... jo he de fer veure'ls sense que sigui un problema però ells també han de saber veure que això no és</p>	<p>No normalitzar violència masclista en àmbit parella</p>	<p>Moltes vegades, el què veiem a casa ens fa pensar que allò és lo normal, i en les edats de 6-12 anys, on la família és molt important i ens estem formant, és fàcil que creguem que el què veiem i vivim a casa és el què s'ha de fer.</p>	

<p>normalitat... això és potser el més dur... no li puc dir directament que...que el pare pegui a la mare no és lo normal però no li puc dir així... no farem a través d'altres coses... però sí que és cert que fer adonar a l'infant de què allò no seria normal o no estaria estandarditzat o no seria el més correcte (ah...) per exemple treballem molt els drets dels infants i aquí és quan moltes vegades surten coses d'aquestes no?" (E1. P.12)</p>			
<p>"aquests nens necessiten un pare no? Tan és el pare que sigui però necessiten un pare i... és un discurs que la societat va provocant..." (E2. P. 15)</p>	<p>Formar part d'una família sigui quina sigui</p>	<p>La societat defensa que els infants han de formar part d'una família amb pare i mare, però s'ha de tenir en compte que els infants necessiten que aquests pares tinguin les competències parentals adequades</p>	
<p>"llavors poder treballar amb tot el nucli t'ajuda a prendre decisions que potser a vegades és veritat que hem de prendre decisions de protegir al menor perquè hi ha dos adults que els hi acabaran fent mal..." (E2.P. 16)</p>	<p>Treballar de forma sistèmica per protegir a l'infant</p>	<p>EL fet de treballar amb tota la família dona una mirada holística i sistèmica de la situació per tal de poder prendre les decisions que afavoreixin al desenvolupament del menor i a la protecció de la dona.</p>	
<p>"Primer el què intentem és (ah..) hi ha com un treball més d'intentar ajudar a aquests nens i nenes a definir les seves emocions i això ho podem fer des d'un monstre de colors,... no? (ah....) segons l'edat no? Es pot fer a través de pel·lícules... primer lo important per poder</p>	<p>Definir les emocions i donar eines de verbalització i gestió</p>	<p>Donar eines als infants per poder identificar i gestionar les seves emocions és una eina clau per poder gestionar la situació familiar i determinar que li està afectant al seu desenvolupament emocional.</p>	<p>La regulació emocional afavoreix les competències emocionals i és un procés que normalment ve guiat pels progenitors. (Ortiz, 2001)</p>

<p>avançar és identificar emocions, perquè tenim molts nens i nenes que no poden identificar que els hi fan mal aquelles coses no? Per tant primer poder posar paraules...”</p> <p>“Però com se sent el nen davant d’aquesta situació ?” i a partir d’aquí ja és començar a treballar i a donar eines no? A donar eines per poder dir, poder verbalitzar, no? Ens ajuda molt a reproduir aquestes situacions a través del <i>playmobils</i> o a través del peluix..”</p> <p>(E2. P.16)</p>			
<p>“Jo et diria que ens n’anem a un 90% eh... les grans majories de famílies que entren en un EAIA és perquè un dels 4 factors de violència que m’has donat al principi es dona... és a dir.. perquè la violència d’una forma o altre hi és.. jo et diria que un 90%.”</p> <p>(E2.P.17)</p>	<p>Infants que entren a EAIA per violència familiar</p>	<p>El nombre de casos de VG que entren a l’EAIA és molt elevat, tot i que si mirem tots els casos que no s’han detectat i no han entrat a cap recurs encara seria més elevat.</p>	
<p>“Una conseqüència concreta seria que els costa molt poder llegir les necessitats que tenen les altres persones... la part empàtica queda molt danyada perquè com que ningú ha sigut empàtic cap a ells... jo crec que és una de les més danyades... són nens que et sorprenen perquè dius com poden ser tan freds...? com els hi costa tant d’entendre que el què ells estan fent al pati de l’escola és ridiculitzar a no se quí... jo crec que la més danyada que queda és l’empàtica”</p> <p>(E2.P.18)</p>	<p>Capacitat empàtica malmesa</p>	<p>Els infants que pateixen la VG a les seves llars els costa mantenir l’empatia cap als altres perquè són conscients que ningú l’han mantingut cap a ells, i sense anar més lluny que els seus pares no l’han mantingut per protegir-lo.</p>	<p>Segons Baker i Cunningham (1994), un dels efectes en el desenvolupament emocional que experimenten els infants exposats a la violència de gènere és la baixa empatia.</p>

<p>“Sí... des de les escoles s'està fent molta feina eh... és veritat que veurem això quins resultats té... perquè realment estan treballant molt des de la part emocional però hi ha moltes dificultats per poder entendre... poder-les identificar i poder-les gestionar que és diferent... és a dir jo crec que la part identificativa la tenim bastant clara però entendre que les emocions no és un interruptor i que hi ha una part que és la gestió... però a vegades com a adults fins i tot ens costa acompanyar-los en la tristesa no? Durant una setmana... i jo crec que els estem ajudant poc a entendre que les emocions són un procés”... (E2. P.18)</p>	<p>Treball emocional a les escoles</p>	<p>Si des de les escoles es treballa l'educació emocional i la gestió de les emocions és més fàcil que puguem acompanyar als infants en el seu desenvolupament emocional des dels àmbits socials.</p>	
<p>“Des del nostre servei ho fem individualment perquè hem de preservar la seva intimitat (eh?)... el què intentem és treballar molt des de quotidianitat... és a dir.. com a educadores la nostra feina és poder treballar des de despatx i de domicili, però la eina que tenim per poder ajudar és posar paraules a allò que els hi ha passat dia a dia i traduir aquell enfado o aquell garbuix d'emocions en posar paraules, en legitimitzar els sentiments, no?” (E2. P. 18)</p>	<p>Treball de les emocions des de la quotidianitat a l'EAIA</p>	<p>Des de l'EAIA treballen directament amb l'infant per ajudar-lo a posar paraules a les emocions, a comprendre el què els està passant, realitzant un acompanyament individualitzat a la situació per la qual passen.</p>	
<p>Llavors el què intentem és poder ajudar als pares a què puguin acompanyar als nens i que els nens puguin expressar i legitimitzar totes aquelles emocions que a vegades intentem amagar... és el dia a dia... intentem reproduir un acompanyament... (E2. P. 18)</p>	<p>Ajudar en les competències parentals i l'acompanyament als infants</p>	<p>Des de l'EAIA s'intenta donar suport als fills per tal de posar nom a les emocions que intenten no mostrar, i d'aquesta manera poder-los acompanyar a entendre-les, identifica-les i gestionar-les.</p>	

<p>“Jo crec que són nens que estan molt hiperalerta, és a dir que sempre els veus com... com a vegades ens diuen que aquests nens són TDAH i no és que no es puguin concentrar és a dir no es poden concentrar perquè estan vigilant que el món no els agredeixi... també són nens força reactius (acció i reacció)... i també tenim el que menys es detecta però també hi és... són nens molt deprimits, és a dir.. són aquells nens que dius ostres, com és que no disfruta d'un jugar a pilota a l'hora del pati? I costa molt de veure”</p> <p>(E2. P. 19)</p>	<p>Conseqüències emocionals, competencials i socials pels infants</p>	<p>Moltes vegades des de l'escola mateix diagnostiquen i etiqueten un infant amb una problemàtica concreta com pot ser TDAH però no es paren a pensar si realment l'infant té aquesta problemàtica o hi ha unes causes al darrere que el provoquen malestar que es trasllada als diversos àmbits de la vida quotidiana.</p>	
<p>“Mira les més comunes és la por, la poca confiança cap als adults, aquesta és molt clara perquè penses com és que aquest nen viu amb tanta hostilitat? Li costa tant confiar? I... l'altre Bueno... jo et diria que és les dificultats escolars. pocs nens que viuen en una situació de violència entre els progenitors són capaços de vincular-se a la part escolar amb normalitat... és un també dels indicadors importants que veiem..”</p> <p>(E2. P. 19)</p>	<p>Necessitat dels infants exposats a la violència de gènere en la parella</p>	<p>A part de ser necessitats dels infants, aquests també són factors per poder detectar que un infant passa per una situació de violència familiar entre els progenitors a la llar. És important tenir en compte que aquesta situació afecta al seu desenvolupament i per tant en molts dels àmbits de la vida quotidiana.</p>	<p>Baker i Cunningham (1994) i Save the Children (2006) sobre conseqüències ens els infants exposats a la violència de gènere a la llar (por, necessitat d'afecte, normalització de la violència / infravaloració, etc.)</p>
<p>“Com a factor de risc que els hi puguin fer mal directa o indirectament seria, no? Que realment no se'ls cobreixin les necessitats bàsiques... l'altre factor de risc també que a vegades, mmm... ens passa que hi ha com un abandonament a nivell més d'acompanyament de la quotidianitat diària...</p>	<p>Factors de risc pels infants</p>	<p>Com a factors de risc se'n destaquen diversos, però és important tenir en compte que tots acaben en l'abandonament de l'acompanyament al desenvolupament de l'infant incloent (NNBB, socialització, etc.)</p>	

<p>és que hi són tots social, emocional, relacional, cognitiu... és que en realitat quan hi ha violència entre adults el què hi ha és deixar de fer una mirada cap als nens... i això clar això les quatre àrees queden totes afectades.”</p> <p>(E2. P.19)</p>			
<p>“en contextos estressants que actues amb acceleració i no pots pensar i no existeix la part reflexiva, si no s’ha reparat hi ha un risc molt important en poder reproduir aquests patrons...”</p> <p>(E2. P.20)</p>	<p>Treball per a la no reproducció de patrons</p>	<p>És important poder treballar les seqüeles que pot deixar una situació de violència de gènere en l’infant per tal que aquest no reproduï patrons de violència en el futur i curar les ferides i promoure detecció de necessitats.</p>	
<p>“a vegades els nanos t’expliquen algo en sala i dius vale... jo ho parlaré amb la mare però no li diré que tu m’ho has dit però parlarem de què està passant a casa i llavors farem una sessió conjunta de com tu necessites ser tractat, de com necessites que la mare en situacions de violència com ella et pot ajudar...”</p> <p>(E2. P. 22)</p>	<p>Importància de la confidencialitat</p>	<p>Per afavorir el desenvolupament de l’infant és important que els professionals dels recursos als que va mantinguin el secret professional sempre i quan es pugui, per tal de crear un vincle amb l’infant i afavorir a la resolució de conflictes i al seu desenvolupament.</p>	
<p>“si perilla la salut dels fills i fills i tenim un lloc provisional on la podem derivar...”</p> <p>(E3. P.28)</p>	<p>Fills posats en risc per violència masculista en la parella</p>	<p>Un cop s’ha de valorar el risc de la dona, és necessari per sobre de tot valorar en quin risc es troben els fills, per tal de poder adoptar mesures immediates de protecció a la infància per afavorir al seu desenvolupament.</p>	
<p>això a veure no hi ha estudis concloents però hi ha alguns que tenen predisposició o hagin</p>	<p>Repetició de rols</p>	<p>Pot ser que la convivència amb la violència faci que els infants interioritzin conductes o rols socials que</p>	<p>Baker i Cunningham (1994) sobre competències socials i</p>

<p>normalitat conductes de gènere... sí hi ha indicadors.. passa que també tenim la part de resiliència i la part de dir que els humans anem aprenent també.... quin és el context que ens desenvolupem però quines eines i fortalesses tenim pròpies per poder trencar aquests estigmes i repeticions... (E3. P. 29)</p>		<p>duen a terme els progenitors respecte a la violència i a la seva tolerància per part de la mare, fet que repercuteix en el seu desenvolupament i en la seva socialització</p>	<p>afectacions en el desenvolupament emocional dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella.</p>
<p>“què ha de tenir una dona? Quines conductes ha de tenir? Com ho ha de fer? I clar... això ho veuen els fills... i què faran quan siguin grans? Reproduir... i hem de trencar aquests motlles tant genèticament com socialment”.... (E3. P.29)</p>	<p>Estigmes socials i reproducció de rols</p>	<p>Tenint en compte que ja vivim en una societat en la qual existeix el pensament dual entre el què ha de fer i com ha de ser l'home i la dona, si a casa aquestes conductes s'intensifiquen amb la violència es poden reproduir aquests patrons de forma més contundent.</p>	
<p>I a vegades són fills i filles que han crescut emocionalment molt adultitzats i no han viscut les èpoques que haurien d'haver viscut... (E3. P.30)</p>	<p>Créixer adultitzats per violència</p>	<p>El fet que les mares expliquin les seves vivències respecte la VG als seus fills, adultitza als infants i els posa en situacions i rols que no els pertoca per l'edat que tenen, desfavorint el seu desenvolupament</p>	
<p>“Això depèn una miqueta... no deixa de ser sobreprotecció... el factor aquest és molt fort.. és una de les coses significatives.. de dir ja que els hi ve d'aquesta banda de la violència... no els hi farà passar pitjor... i elles no es volen sentir rebutjades... i busca una aliança amb els fills/es, però no des d'una part adulta de mare.., sinó des d'una altra banda que acaba perjudicant als fills i filles en el seu desenvolupament...”</p>	<p>Aliança cap als fills, per por al rebuig maternal</p>	<p>Les mares intenten mantenir el vincle amb els seus fills de forma molt consistent, i per no sentir-se rebutjades creen una aliança amb els fills que acaba perjudicant-los en la seva gestió emocional i per tant en el seu desenvolupament.</p>	

(E3. P. 30)			
<p>“.. o depenent del trastorn que presentin o depenent de l'estat emocional que presentin... s'acaba veient que moltes vegades la situació de violència de gènere que viuen a casa és la causa del què els està passant a ells, per tant els nens sempre” els incloem com a danys de violència de gènere (E4. P.33)</p>	Afectació de la violència de gènere als infants	Els infants pateixen la violència de gènere amb els pares, i per tant, poden presentar trastorns o entrebancs en el seu desenvolupament emocional a causa d'aquesta violència.	M. Ángeles Sepúlveda de la Torre (2006), assegura que l'exposició a la violència masculista en l'àmbit de la parella afecta al desenvolupament psico-emocional dels infants.
<p>“Per intentar que el nen se senti lliure, que no se senti increpat de depèn de quines... pel fet d'explicar depèn de què... que no li repercuteixin... i per valorar a nivell emocional com li està afectant al nen tot això.. i moltes vegades quan es treballen aquests temes quan hi ha temes de violència de gènere que ja hi ha els nens amb seguiment a salut mental moltes vegades.. o sigui si que fem la derivació a recursos més especialitzats, per temes de què s'ha de fer i tot això... perquè sobretot la mare pugui tenir aquest suport psicològic però el nen el continuem atenent a nivell de CSMIJ, i llavors depenent de l'evolució molts nens sí que passaran a fer un seguiment a serveis més especialitzats i llavors sí que els continuarem tractant a través del CSMIJ i això és important... treballar amb el nen a soles pels motius que ja t'he comentat... cohibir-se... i” (E4. P.33-34)</p>	Treball amb el CSMIJ	Treballar la part emocional i psicològica amb l'infant per tal que no s'hi reproduïxin trastorns diversos	
<p>“Bàsicament visites a nivell d'entrevistes individuals i familiars... és un seguiment amb psicòleg... si és un nen que ja està vinculat... continua vinculat amb el seu terapeuta.. llavors ell valorarà si s'ha de fer una derivació</p>	Metodologia de treball CSMIJ	Per poder abordar la problemàtica, es treballa amb el psiquiatre per avaluar la situació emocional de l'infant que viu la violència entre els progenitors, i	

<p>al psiquiatre perquè creu que s'ha de fer un tractament farmacològic perquè la situació ho demana a nivell emocional... (mmm..) o és un nen que està en seguiment de psiquiatre per altres raons i llavors surt el tema de violència de gènere i els psiquiatre veu que necessita més un treball psicològic el derivarà..."</p> <p>(E4. P. 34)</p>		<p>per tant, aquest valora una derivació a un recurs especialitzat com pot ser el SIE per treballar-ho.</p>	
<p>"Podria dir que és un percentatge molt baix... llavors un cop aquest nen ja ha començat a fer un seguiment per depressió, estat d'ànim baix.... detectat des de l'escola o ha fet algun intent autolític... és a dir va amagada dins d'altres diagnòstics.."</p> <p>(E4. P. 34)</p>	<p>Baixa derivació per violència masculista en la parella</p>	<p>Al CSMIJ arriben pocs infants derivats específicament per la violència familiar, però tot i així, quan es fa un anàlisi del cas, en ocasions es pot veure com els motius pels quals l'infant està patint un biaix en el seu desenvolupament és la situació de violència entre els progenitors.</p>	
<p>Jo crec que sí... sense ser psicòloga eh però crec que sí... en el seu desenvolupament emocional sí... clar viure que els teus referents que t'han de cuidar a tu no es cuiden entre ells per part del pare.. i clar la majoria de nens a nivell emocional els afecta i són patrons que amb els iguals poden reproduir... picar o fetr violència psicològica en un igual a l'escola... solucionar les coses com ho fan a casa</p> <p>(E4. P. 35)</p>	<p>Violència, desenvolupament emocional i reproducció de rols</p>	<p>Els infants que viuen sota la violència de gènere entre els progenitors, poden reproduir rols amb els iguals, com per exemple solucionar les coses a cops.</p>	
<p>"Jo crec que sí... i des del servei ho treballem perquè hi ha nens que estan malament... desanimats, decaiguts, però no saben perquè... i llavors hem d'anar fent un treball psicològic amb els nens i adolescents (mmm.) per saber què els hi crea aquest</p>	<p>Treball de les emocions</p>	<p>El treball de les emocions és lo principal perquè el nen/a identifiqui què li passa i d'on ve això, que pugui identificar les emocions és essencial per poder treballar la violència vicària.</p>	<p>Piaget (1970) sobre els comportaments simbòlics dels infants com a base de la</p>

<p>malestar... mirem quina és la causa abans de donar un tractament farmacològic perquè potser ell no percep res concret que li faci identificar el malestar... i és a base d'anar treballant les emocions per poder fer aquest treball i que ell les pugui identificar.. però és veritat que en nens i preadolescents els costa molt identificar” (E4. P.35)</p>			<p>interrelació que entre les accions que fan i allò que els envolta</p>
<p>“(mmm...) podrien ser coses que jo he vist eh.. a veure... que es tanquen molt en si mateixos.. que es tanquen molt i tenen ànims tipo depressió i comencen a deixar de fer extraescolars.. deixen de tenir més vida social per exemple.. en molts casos també intents autolítics, autolesions també se'n veuen forces.. sí, seria això... es mostren molt més agressius i alterats a l'escola... alteració conductual... altres es tanquen en si mateixos...” (E4. P.35-36)</p>	<p>Síntomes dels infants exposats a la violència</p>	<p>El fet d'estar exposat a la violència de gènere entre els progenitors, comporta conseqüències en els fills i filles i en podem destacar diverses relacionades amb el desenvolupament emocional del menor: malestar, no saber identificar què els passa, autolesions, agressivitat, etc.</p>	<p>Baker i Cunningham (1994), sobre l'agressivitat com a conseqüència de la violència entre els progenitors. Barudy (2004) sobre les problemàtiques de conducta i les accions autodestructives dels infants exposats a la violència masclista en la parella</p>
<p>“mmm.. deixem pensar... factors de risc.. falta de referents clars, la falta de normes, límits... no falta sinó no tenir uns límits clars.. (mmm) falta d'acompanyament a nivell emocional, perquè si els pares passen per violència de gènere difícilment podran acompanyar als fills en el desenvolupament emocional tant en l'etapa primària i de preadolescència un cop arriben a 3r o 4t de primària... 11-12 anys és super important.. i llavors a nivell del dia adia tot allò que pugui repercutir, a nivell d'aspectes més bàsics com anar a l'escola... que es puguin</p>	<p>Factors de risc en les necessitats dels infants</p>	<p>Com a factors de risc per l'infant se'n poden destacar diversos, però cal destacar la repercussió en el desenvolupament emocional, es descuiden les necessitats emocionals bàsiques i l'acompanyament al seu creixement personal i social.</p>	

despreocupar més de les necessitats del dia a dia que tenen els nens..” (E4. P.36)			
“Podria ser que sí... segurament que sí.. perquè si la teva referència es el què vius a casa i és un entorn amb violència sigui quina sigui... si no es treballa... i algú no li fa veure que això no és el correcte.. llavors a nivell d'iguals aquest nen reproduirà el mateix patró... Bueno enfrontar-se als amics, alteracions conductuals... moltes vegades, no en tots els casos però alguns reproduïxen patrons.. “ (E4. P.37)	Reproducció de rols	És possible que els infants pateixin alteracions conductuals que els portin a repetir patrons de violència cap als iguals, tot i que no succeeix en tots els casos, però s'ha de treballar la conducta i fer un seguiment del desenvolupament de l'infant per contribuir a una socialització favorable del mateix.	
“Des de CSMIJ és seguiment a nivell psicològic i psiquiàtric per veure l'evolució del nen... i donar-li suport.. i si s'ha posat fi a la situació de violència, continuar donant suport i veure si el motiu pel qual va ser derivat al CSMIJ millora el seu estat emocional ...” (E4. P. 38)	Seguiment psicològic en relació a la situació de violència	És important realitzar un seguiment psicològic a l'infant per tal de veure com s'està treballant la situació de la violència i un cop acabada veure si ha deixat seqüeles en l'infant, treballar el seu desenvolupament emocional i social	
El fet de tenir fills... no crec que disminueixin els episodis... el què sí que les mares intenten clar... per tots els mitjans que tenen i la situació traumàtica que viuen... treuen tot el que tenen per protegir els fills en mesura del possible... però no crec que sigui menys violència... no crec que un home mesuri si hi són els nens o no... és més el paper de la mare que fa que es preservin els nens..” (E5. P.39)	Exposició a la violència	El pare no mesura els actes de violència quan hi són els fills, és la mare la que intenta minimitzar les conseqüències d'aquesta violència en el seu desenvolupament.	

<p>i amb els nens igual que tinguin l'acompanyament i el suport per veure el què els hi passa.. poder entendre aquesta culpabilitat... aquestes complexitats del mateix trauma (E5. P. 40)</p>	<p>Acompanyament als fills/es</p>	<p>Per poder entendre, treballar i superar la situació, és necessari que els infants treballin la culpabilitat que senten, per tal de poder avançar i desenvolupar-se amb plenitud.</p>	
<p>"i els fills també... els nens estan preservats i elles l'intenten protegir però hi ha afectació emocional sobretot... i és difícil... es posen en la pell dels fills però els costa reconèixer que ells ho pateixen... "no han viscut situacions de violència extrema"..." (E5. P.41)</p>	<p>Víctimes de violència familiar</p>	<p>Moltes mares són conscients que els seus fills són allà, però per protegir-los els costa ser conscients que ells també són víctimes de violència familiar, perquè els és més fàcil emocionalment carregar amb tota la culpa elles</p>	
<p>Sobretot de sentir-se compresos i no sentir-se qüestionats... que ningú es qüestionari el què diuen... que se sentin acompanyats i que tenen suport necessari... (E5. P.41)</p>	<p>Comprendre a l'infant</p>	<p>Que l'infant se sent comprès i acompanyat, és la major intervenció que es pot fer, perquè en aquesta situació, els costa expressar com se senten, i és de vital importància que no se sentin sols</p>	
<p>Sobretot... quan les mares necessiten saber com acompanyar als fills... es parla amb ells... es veu quines emocions senten... i se li transmet a la mare com poder acompanyar en aquestes emocions... i amb els infants un treball molt proper per apropar-se al seu relat... accedir a treball psicològic... per poder fer un procés de reconeixement i de recuperació.. no generar més angoixa.. (E5. P.)</p>	<p>Eines per treballar l'acompanyament als fills</p>	<p>Les mares, han d'obtenir les eines per poder treballar la regulació emocional i poder contribuir en el dvt. dels fills de forma favorable i que aquests puguin accedir a un tractament psicològic per no tenir angoixa respecte a la situació és un pas que les mares han d'acompanyar.</p>	
<p>Si que influeix.. considero que el recorregut d'un infant que visqui en un context de violència afecta.. tot i que sí que es veritat que la resiliència de les criatures s'ha de tenir en compte, però influeix, a nivell de desenvolupament, a nivell de relació amb els altres, en temes quotidians, però influeix i</p>	<p>Resiliència com a eina de superació o e treball</p>	<p>Desenvolupar-se en un context de violència masclista provoca conseqüències en el desenvolupament dels infants, i el què més els costa és veure per què les mares no fan res per</p>	

<p>molt, encara que potser hi hagi infants que són resilients... no es fàcil acceptar que la teva família no està bé, sobretot quan miren a la mare... i això els influeix molt perquè en aquesta edat no saben com actuar... (E5. P.41)</p>		<p>parar la situació, fet que a nivell de relacions quotidianes els afecta, però la resiliència pot ser una eina de treball de la situació.</p>	
<p>Hi ha infants que es poden autolesionar en casos extrems, però així més fàcils, el silenci... (E5. P.43)</p>	<p>Conseqüències exposició violència</p>	<p>Les autolesions o el silenci són conseqüències que experimenten els infants exposats a la violència de gènere, per deixar de patir, per poder sortir endavant i no pensar, són mètodes de supervivència que condicionen negativament el seu desenvolupament.</p>	
<p>... si no s'agafen els casos amb els fills a temps... pot passar que els infants que ja no són infants reproduïxin i no vulguin parlar sobre el què han viscut... molt difícil.. per això l'edat que has seleccionat és tant important... perquè en aquesta edat s'ha de treballar... i jo vaig veure fills grans que van passar aquesta situació... i és molt difícil treballar-ho llavors... a més a més les competències parentals amb els pares també són importants... (E5. P.44)</p>	<p>Importància del treball per no reproduir rols</p>	<p>S'han de treballar molts aspectes amb els infants, però sobretot parlar de la situació de violència, ja que si no es treballa pot comportar una reproducció de rols com a forma de relació quan aquests siguin grans, i per tant, aquesta situació no resolta haurà estat perjudicant tot el seu desenvolupament.</p>	<p>Institut de la Dona (2006) sobre la transmissió de conductes violentes com a seqüela de la violència o interiorització del sexisme i normalització dels abusos i maltractaments.</p>
<p>Quant a la violència física, tenint en compte que les famílies usuàries dels STPT son derivades per un jutge (o en menor mesura, EAIA), s'estableix l'ús de STPT en els casos en que es valora un major risc pels infants (E6. P.45-46)</p>	<p>Valoració de risc dels infants</p>	<p>Quan la violència és un acte físic cap a la dona es tenen en compte molts aspectes, però és essencial protegir els infants.</p>	

<p>Si es treballa només amb els infants sense l'intervenció dels progenitors es tendeix a posar tot el pes de la recuperació ens els petits. Cal responsabilitzar als adults i que siguin aquests els que acompanyin als menors en el procés. (E6.P. 47)</p>	<p>Importància del treball amb els pares i els fills</p>	<p>Si es treballa amb els infants sense donar importància als progenitors estem intentant treballar només amb una part de les afectades, i cal un treball sistèmic familiar per poder abordar la problemàtica i contribuir al desenvolupament dels infants.</p>	
<p>Tanmateix, cal tenir en compte que si han estat derivats al STPT és perquè s'ha detectat un risc en el desenvolupament autònom de les trobades entre pare i fills/es. (E6.P.48)</p>	<p>Risc de desenvolupament autònom</p>	<p>Tots els serveis d'atenció a la infància treballen pel desenvolupament d'aquests, i per tant, quan un cas de violència masclista deriva en recursos d'atenció a la infància, és perquè aquests s'estan veient afectats per la situació</p>	<p>Federació d'Associacions de Dones Separades i Divorciades afirmen que l'exposició a la violència entre els progenitors és una forma de maltractament psicològic cap a l'infant que el farà patir conseqüències de desenvolupament</p>
<p>I tant que provoca conseqüències en els infants en tots els àmbits. Dificultats de relació, problemes escolars, trastorns del vincle, pors de tot tipus, trastorns de conducta, trastorns d'estat d'ànim... Infants que normalitzen la VM i es relacionen de manera violenta, per exemple. (E6.P.48)</p>	<p>Desenvolupament en un context de violència masclista en la parella</p>	<p>Com ja han destacat altres professionals els infants poden normalitzar les conductes de violència i utilitzar-les com a formes de relació, perjudicant al vincle i produint trastorns diversos.</p>	
<p>Dificultats d relació social, problemes en el rendiment acadèmic, ansietat o trastorns de l'estat d'ànim, trastorns del vincle... (E6.P.48)</p>	<p>Conseqüències emocionals i relacionals</p>	<p>El fet que els infants estiguin exposats a la violència de gènere els pot produir conseqüències en el desenvolupament emocional i trastorns diversos</p>	<p>Baker i Cunningham (1994), els infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella solen experimentar entrebancs en</p>

			el seu desenvolupament a partir d'indicadors emocionals i socials
Hi ha nens/es que justifiquen la violència i s'alineen amb l'agressor. D'altres que culpabilitzen a la mare. Altres que repeteixen mes conductes d'algun dels progenitors, que inverteixen els rols i "cuiden" l'adult... (E6.P. 50)	Afectació de l'exposició a la violència	Hi ha diverses maneres en què els infants es poden veure afectats per la violència: reproducció de rols, posicionament per part d'un progenitor, fer d'adult i cuidar a la mare, fets que no concorden amb el període de desenvolupament que els toca a la franja d'edat	
.. treballar amb el fill i a nivell familiar... és complicat però... jo crec que en general la intervenció és fill i dona i no s'inclou la víctima... (E7. P. 52)	Treball de la violència familiar amb els fills	Els fills han d'estar inclosos com a víctimes de la violència de gènere ja que la pateixen de forma diària i és essencial poder fer un treball emocional amb aquests.	
Sobretot el tema fills.. els costa molt parlar sobre com afecta als fills això.. perquè clar hem d'entendre que moltes dones a vegades no són capaces de reconèixer que la violència els està generant problemes de salut mental que poden afectar al desenvolupament i a la relació amb els seus fills... i això s'ha de treballar.... (E7. P. 52)	Reconeixement dels fills/es com a víctimes	És important que la mare vegi que els fills també estan patint la violència familiar i els pot perjudicar al seu desenvolupament, en problemàtiques conductuals i inclús de salut mental.	
Efectivament... és a dir un infant que està vivint aquesta situació, a l'hora de relacionar-se ho farà a través del què ha vist... i clar... si el què veu són cops ho farà així... i a part els infants en una situació de violència familiar poden experimentar trastorns depressius, ansietat, dificultats a l'escola, per relacionar-se amb els altres i fins i tot pot tenir por a l'adult.. no sé eh... des dels meus	Àmbit relacional	Com es relaciona un infant si el què veu a casa és que les relacions es solucionen a cops? Al veure que potser les altres persones no es relacionen així, pot tenir por i afectar-li al seu desenvolupament, desencadenant diversos trastorns ansietat,	

<p>coneixements.. i per aspectes que m'han explicat les mares.. (E7. P.54)</p>		<p>trastorns en el vincle, en la relació amb els iguals, etc.</p>	
<p>Clar.. on he estat jo i amb l'experiència que he tingut s'està més pendent de les cures de l'infant que de la família.. això potser és més part d'EAlA... però clar també n'hem de ser conscients per saber quines situacions ha viscut l'infant.. (E8.P. 56)</p>	<p>Consciència sobre la situació de l'infant</p>	<p>Per poder contribuir al desenvolupament favorable de l'infant, encara que no es treballi amb la família és important tenir present la situació familiar per poder veure d'on venen les conductes de l'infant i la millor manera de gestionar la situació</p>	
<p>i és molt freqüent que els nens que tenim hagin tingut abusos per part dels pares però també pot ser que quan tens una vida així (E8.P. 57)</p>	<p>Abusos sexuals</p>	<p>Molts dels infants que estan a CRAE han patit abusos sexuals al llarg de la relació amb els pares, fet que també perjudica el seu desenvolupament</p>	
<p>que afecta a l'infant... això és un avantatge en el sentit que els posem a un pis i poden allunyar-se d'això i aprendre hàbits i competències sans... ja m'entens... i ja ho saps tu que s'agafa EXIL de Barcelona on ells fan teràpia i això ho considero un avantatge, i el pots posar en un ambient sa, cuidat, i de poques places, crees una família, un ambient de seguretat... i com a desavantatge ja és més a nivell institucional.. de tot el funcionament de protecció a la infància.. (E8. P. 57)</p>	<p>Desenvolupar competències sanes</p>	<p>Un cop al CRAE; els infants es poden allunyar de l'ambient de violència, fet que els permetrà reestablir pautes de convivència més sanes que els estimuli i afavoreixi en el desenvolupament i relació amb els altres, i a generar vincles de convivència sans.</p>	
<p>pff.. a vegades hem de mirar com es comporta el nen.. i aquí podríem tenir un debat... fins a quin punt s'està donant eines al nen i fins a quin punt s'està obrint la caixa de pandora, m'entens? (E8.P. 58)</p>	<p>Rerefons del comportament del menor</p>	<p>En la tasca professional és essencial buscar el rerefons d'un comportament, d'una actitud per poder detectar situacions de risc en els infants, que poden estar patint una situació de violència familiar que els afectarà en el seu desenvolupament</p>	

<p>I tant... i tant... Bueno des de generar inseguretats seguríssim, o trauma directament.. i per això et deia abans lo de l'EXIL que ja saps de què va... inseguretats que es manifestaran com a més tímids, amb depressió, ja saps el tema de l'encopresi... per exemple eh.. o Bueno a vegades poden sortir moltes vegades nanus que tenen tendència a exercir un rol dominador o de violència, perquè 1. És el què han viscut a casa i 2. Perquè t'ha generat molta inseguretat la violència i o et tanques o vaig a xafar l'altre perquè a mi no em xafin mai més (E8. P. 58)</p>	<p>Conseqüències en el desenvolupament emocional dels infants</p>	<p>Hi ha diverses conseqüències que afecten al desenvolupament emocional dels infants que estan exposats a la violència de gènere, des de la reproducció de rols a problemàtiques mentals i de conducta, que afectaran a les seves relacions i al seu benestar</p>	<p>Baker i Cunningham (1994), els infants exposats a la violència masculista en l'àmbit de la parella solen experimentar entrebancs en el seu desenvolupament a partir d'indicadors emocionals i socials</p>
<p>després en el cas aquest.. no tenen regulació emocional i hi ha el perfil més apagat i a vegades per tonteries com "no em vull anar a dutxar" salten i salten molt... i són petites coses que estan tant desregulats que peten de diferents maneres.. es treballa molt amb medicació ja ho saps.. que no estic d'acord però no soc psiquiatre però com bé hem parlat els dos més d'un cop es tira massa per aquí i hi ha mil maneres de fer-ho diferent.. quan preparem medicacions ja saps que són més els que se'n prenen que els que no... llavors teràpia, que els ajuda a tots, i és molt important... però hi ha molt estigma de salut mental... (E8. P.59)</p>	<p>La regulació emocional i el treball de les emocions</p>	<p>És molt important poder treballar amb els infants exposats a la violència de gènere les emocions i com gestionar-les i regular-les per tal que no desenvolupin problemàtiques conductuals i emocionals, així com d'adaptació a l'escola, a l'entorn, amb els iguals, etc.</p>	
<p>Clar durant la infància l'adult és el referent... i clar això fa que puguin veure coses com desconfiança cap als adults... inseguretats a l'hora de relacionar-se a l'hora d'expressar-se... hiperactivitat... molta por... depressió també.. mmm.. i en els canvis hormonals</p>	<p>Conseqüències per l'infant</p>	<p>A part de totes les que he mencionat, també hi ha la desconfiança cap als adults per por a què els tornin a fer mal o la hiperactivitat com a resultat d'una mala gestió emocional de la situació',</p>	

<p>voler destruir la llar, per mala gestió de la situació... i hi ha molts factors de risc... clar llavors també absentisme escolar, la xarxa amb els iguals ja sol ser de risc.. entre d'altres... (E8. P. 59)</p>		<p>aspectes que s'han de treballar per poder contribuir al desenvolupament del menor.</p>	
<p>Sí, i tant... mmm.... no vol dir que sigui determinista però pot passar... inclús amb nanos que hagin patit abusos, poden reproduir-los, no és un percentatge molt gran però hi és, i clar amb coses més quotidianes... com per exemple conductes molt similars a les del pare, de control, de marcar el territori o de victimització com la mare... (E8. P.59)</p>	<p>Reproducció de rols</p>	<p>Com ja hem dit, és molt freqüent que els infants puguin reproduir els rols d'un dels progenitors a la llarga en la relació amb els iguals sobretot, i moltes vegades aquests aspectes es poden detectar en fets molt quotidians.</p>	
<p>però donem moltes eines a la família perquè les visites vagin bé, per exemple "el X té moltes ganes d'anar amb bicicleta", per poder potenciar el vincle i que el fill vegi que la mare li agrada passar temps amb ell fent el que li agrada.. saps? (E8. P.60)</p>	<p>Donar eines a la família per contribuir al dvt de l'infant</p>	<p>És essencial poder donar eines a la família per tal de protegir a l'infant, que aquest vegi que la seva família pot fer un canvi i que se senti acompanyat i protegit pels pares, sobretot per la mare.</p>	

ÀMBIT 3: VINCLE

FRAGMENT LITERAL DEL TEXT	TEMA	ANÀLISI	REFERENTS TEÒRICS
<p>“Jo penso que hi ha unes necessitats com afectives més grans... o sigui... veig com són infants que van més sols, la soledat els persegueix... com una tristesa... i tot això aniria encaminat cap a unes necessitats afectives, que són les que no podem palpar... estem parlant d'un altre tipus de necessitats... necessitats de sentir-se segur...”</p> <p>(E.1 P.5)</p>	<p>Necessitats afectives</p>	<p>Els infants exposats a la violència de gènere tenen unes necessitats afectives notables, tenint en compte que a casa seva no tenen un entorn de seguretat on es desenvolupin vincles afectius sòlids</p>	<p>Levendosky i Olaya (2009), els fills acaben creant vincles insegurs i desorganitzats, i poden alimentar la violència amb els iguals, fet que demostra que n han tingut vincles afectius sòlids.</p>
<p>“Necessitat de què se sentin segurs en un espai, la necessitat d'afecte, d'abraçades, d'amor, estimació... totes aquestes necessitats les tenen... mm... també de tristesa com de mm...”</p> <p>(E1. P. 6)</p>	<p>Importància del vincle per sentir-se segurs.</p>	<p>Els infants que estan exposats a la violència masclista, necessiten seguretat i afecte, tenint en compte que passen per una situació d'inseguretat a les seves llars que els provoca desestabilitat emocional</p>	
<p>“Totalment ho tinc en compte, i fins i tot el pare... perquè també té vincle amb els infants, i potser no és positiu o no és positiu tota l'estona... però hi ha un vincle... els vincles hi són. Llavors bàsicament com que la mare és qui rep aquesta violència i (ah) la mare intenta unir-se més amb els fills per fer equip contra la figura paterna... llavors aquest vincle fins i tot en alguns casos seria malaltís... és a dir, quan hi ha un vincle saludable de mare – fill no és un problema però sí que seria un problema quan aquesta mare busca els infants com per estar al seu costat en contra de... o quan aquesta mare tracta a aquests</p>	<p>Importància vincle entre mare i fills</p>	<p>Un dels aspectes més importants a l'hora de treballar amb els menors i les mares que pateixen violència familiar és tenir en compte el vincle entre els mateixos: és un vincle afectiu sà? És desorganitzat o caòtic? Per poder-lo treballar</p>	<p>Loise (2009) i Levedndosky (2012) sobre el fet de conviure en un context de violència de gènere amb un vincle insegur, caòtic o desorganitzat pot contribuir a reproduir conductes progenitors.</p>

<p>infants com si fossin adults... i els hi explica... (ah...) Bueno... ja saps que arribarem a casa i pot passar no sé què... perdona? No has de protegir aquest infant? Però clar com que com a mare no està bé ella mateixa necessita poder-ho dir a algú... i si no ho pot dir a ningú de fora de casa... ho explica als infants..”</p> <p>(E1. P. 12)</p>			
<p>“Jo crec que les conductes de les mares tendeixen a ser permissives... no de control... no de ser estrictes... sinó de permissivitat... o sigui... com que estàs vivint el que estas vivint.. et deixo fer X... no sé.. més permissivitat en la conducta... però potser perquè la mare se sent més petita...”</p> <p>(E1. P.12)</p>	<p>Conductes maternals respecte el vincl</p>	<p>Moltes vegades, les mares tendeixen a ser permissives amb els seus fills, tenint en compte que són conscients de la situació de violència que viuen a casa, fet que contribueix a generar un vincle amb els infants.</p>	
<p>“Jo crec que això els hi fa molta por... crec que amb la mare no es concep perdre el vincle perquè és la mare i per què és la que rep la violència i com que han vist al pare maltractar a la mare... el pare els hi fa por... en certs moments... en altres no però en molts moments el pare fa por.... i el què volen és que si la por s'allunya... s'estaran tranquils... i si la por és el pare prefereixen allunyar-se d'aquest pare...”</p> <p>(E1. P.13)</p>	<p>Pèrdua del vincl</p>	<p>Els infants són capaços de veure la violència i el patiment de la mare , i per tant tenen molt en compte el vincle amb la mare, més que amb el pare, perquè són conscients que el pare està provocant una situació violenta a casa que els angoixa.</p>	

<p>“I una de les coses que s’estudia per veure quines són les competències parentals que tenen és el vincle, quin vincle han creat pare i fill i mare i fill, i s’utilitza diferents tècniques... En aquests moments com a EAIA el què utilitzem és una entrevista que és de Barudy, que és diu “<i>El apego adulto</i>”, no? Que és la valoració dels pares i una altre de les coses és “la situació estranya” que és una tècnica on hi ha un mirall a darrere i entra primer el nen amb la mare, després la mare marxa, i és veure com aquest nen reacciona... amb aquest format pots veure quin vincle s’estableix... i no falla eh” (E2. P. 21)</p>	<p>El vincle com a eina de treball de les competències parentals</p>	<p>El fet de veure quin vincle manté el menor amb la mare ajuda als professionals a prendre les decisions més favorables pel desenvolupament de l’infant.</p>	
<p>“Clar això dependrà del vincle que han creat, és a dir, els nens es vinculen, tots... amb els seus progenitors, però és diferent un nen que tingui un vincle ansiós amb la seva mare que un nen que tingui un vincle desorganitzat, és a dir, cada tipus de vincle farà que el nen visqui el fet d’una forma diferent. Per exemple, un vincle ansiós serà aquell nen que (mmm) el fet de pensar que ha de viure només sense el pare o sense la mare, depèn de amb qui hagi creat aquest vincle, els... cregui que es morirà sense aquest vincle... en canvi un vincle desorganitzat (mmm...) segurament s’adaptarà amb més rapidesa en un centre, tot i que no es vincularà mai, no farà mai un vincle sà amb l’educador... es podrà vincular amb ell per necessitat però no amb una part més afectiva o de seguretat... reparar el vincle és el què costa més.” (E2. P.21-22)</p>	<p>Tipologia de vincle entre els fills i els progenitors</p>	<p>A vegades el fet de separar-se dels pares no depèn només del dany que s’estigui causant a l’infant sinó del vincle que aquest crea amb els progenitors, tenint en compte que per molt que hi hagi una situació de violència, els progenitors segueixen sent els pares de l’infant.</p>	<p>Ainsworth, Blehar, Waters i Wall (1978), Main i Hesse (1990) i Main i Solomon (1990), sobre les tipologies de vincle d’aferrament dels infants i els progenitors.</p>

<p>“a vegades sí que hem fet projectes amb fills i filles però quan ha estat urgent, molt puntual... per ajudar a les dones a sostenir els fills i filles quan elles estan posades en una relació de maltractament i va anar molt bé.” (E3. P. 27)</p>	<p>Importància del vincle maternofilial</p>	<p>Per a treballar tant amb les dones com amb els fills hem de tenir present quina tipologia de vincle estableixen entre ells.</p>	
<p>“Jo penso que la majoria de mares... com ho diria... penso que el vincle que tenen moltes vegades el què fan és prioritzar les necessitats dels fills a les seves i això no fa cap bé a cap dels dos...” (E3. P. 30)</p>	<p>Importància del vincle maternofilial</p>	<p>Prioritzar les necessitats dels fills abans que les pròpies de la mare, no contribueix al desenvolupament de cap de les dues parts.</p>	<p>Miller (2015), les relacions entre pares i fills són un factor clau en la repercussió de la violència en els infants (immediat o futur)</p>
<p>“i el vincle és molt divers els vincles que s'estableixen... però... (ah...) els freqüents és aquest... de que... de que... un enganxament cap al fill i a la filla inconscientment en una sobreprotecció, una aliança... moltes vegades les mares demanen als fills que siguin adults...” (E3. P.30)</p>	<p>Vincles sobreprotectors</p>	<p>La sobreprotecció de les mares cap als infants, moltes vegades en contextos de violència de gènere genera una inconsciència per part de la mare que el fill és un infant i no un adult</p>	
<p>“Clar són nens que solen tenir molt vincle amb els pares... no només amb la mare... encara que potser no li agradi què fa el pare... com que ho fa potser no ho acaba de percebre malament... i mirar quines conseqüències pot tenir per l'infant que la mare posi fi a aquesta situació de violència pel que fa al vincle del fill amb ells... el treball del vincle... sobretot que el nen no vegi que el que fa la mare no és dolent, que l'objectiu no és separar al nen del pare sinó anar a un context amb el nen on no hi hagi violència perquè no els repercuteixi a cap dels dos. I això a nivell psicològic és un treball molt important... sobretot amb el terapeuta.. fer veure al nen que el procés que</p>	<p>Importància de l'establiment d'un vincle sa entre la mare i el fill</p>	<p>Moltes mares, per por a perdre el fill estableixen un vincle sobreprotector que no afavoreix al desenvolupament de l'infant, i s'ha de treballar el vincle perquè això no passi, fet que es treballarà amb les dues parts per veure quin vincle hi ha i com es pot revertir en cas que sigui necessari.</p>	<p>Main i Solomon (1990) sobre el vincle desorganitzat on les mares adopten un rol protector per compensar el patiment del fill vers la violència</p>

<p>iniciarà la mare un cop se separin.. el vincle hi continuarà sent el d'ell amb ells dos... i el vincle hi és.. amb els pares. Des del CSMIJ... això ho treballen molt els terapeutes de referència.. hi pot haver molt vincle però pot ser un vincle patològic o desorganitzat.. o que la mare sigui molt sobreprotectora i que el vincle no sigui positiu pel desenvolupament de l'infant... llavors s'intenta treballar amb el nen per veure quin tipus de relació té amb la mare i el mateix amb ella... i intentar-ho canviar si és necessari...” (E4. P. 37)</p>			
<p>“Dependrà de cada cas.. hi ha mares que responen amb càstigs i hi ha mares que responen amb pautes de cura però que són per massa.. i acaben sent patològiques i per tant no adequades...” (E4. P. 37)</p>	<p>Càstig vs sobreprotecció</p>	<p>Cap de les dues respostes és adequada pel desenvolupament de l'infant, el càstig físic no és adequat però tampoc la sobreprotecció patològica. S'ha d'intentar gestionar la situació de violència de la manera més adequada per contribuir al desenvolupament favorable de l'infant així com a la seva socialització</p>	<p>Levendosky i Olaya (2009) sobre la sobreprotecció com a mètode de vulnerabilitzar al fill, i el càstig com a projecció de les emocions de la mare sobre el fill ran de la violència de parella que viuen.</p>
<p>“i cap als 8-12 tenen més consciència i intenten fer un rebuig cap al pare... però també ens podem trobar un rebuig cap a la mare perquè ha actuat i ha posat distància amb el pare..” (E4. P.38)</p>	<p>Rebuig cap als progenitors</p>	<p>Una de les conseqüències en el vincle entre els pares i el fill/a en una situació de violència vicària és que el fill pot posar límits en el vincle amb els progenitors, de rebuig cap a la mare per separar-se del pare, o de rebuig cap al pare per maltractar a la mare, i les dues formes afecten al desenvolupament de l'infant, que patirà per l'estabilitat familiar.</p>	<p>Miller (2015) assegura que la relació i el vincle que s'estableix amb els progenitors és clau pel desenvolupament de l'infant.</p>

<p>“Clar.. sí que trobo que hi ha molta preocupació de cara als fills i filles...” (E5. P. 40)</p>	<p>Preocupació de les mares pel vincle amb els fills</p>	<p>Per les mares el més important són els fills i per tant el vincle que estableixen amb ells és la seva raó de viure en una situació de VG</p>	
<p>... el vincle és la primera cosa que el pare intenta tocar... la mare intenta donar-li protecció al fill.. i el fill es fa mil preguntes.. i algunes vegades... el vincle es pot trencar entre la mare i el fill perquè la mare no protegeix al fill.. però passa poques vegades... però en principi s’han de restablir... però tot és difícil... el vincle és difícil.. però en la majoria de casos que he acompanyat hi havia una part de cura de les mares cap als fills... el vincle però es veia afectat de totes les formes... (E5. P. 44)</p>	<p>Utilitzar el vincle</p>	<p>Molts pares intenen utilitzar el vincle de la mare i el fill per fer mal a una de les dues parts o a les dues, conscient de què la mare protegirà el fill, però si es trenca aquest vincle, s’ha de fer un acompanyament cap a les mares i els fills, tot i que es molt difícil de reestablir-lo tal qual era. I és una forma de dany molt important.</p>	
<p>Des del PT, com hem comentat anteriorment, no es duu a terme cap tipus d’intervenció. Si creiem que s’ha de treballar el vincle es deriva a un servei especialitzat de la xarxa. (E6.P.49)</p>	<p>No treball del vincle</p>	<p>Des del punt de trobada no s’incideix en el treball del vincle entre mare-fill, sinó que es deriva a un servei especialitzat</p>	
<p>És essencial, perquè el vincle amb el fill és el que manté a la mare en aquells moments.. passa que a vegades aquest vincle pot arribar a ser patològic o molt desorganitzat per l’infant... com es diu... sobreprotecció no? Perquè la mare pot arribar a fer conductes poc favorables pel fill sobreprotegint-lo i perjudicaria el seu desenvolupament no? I clar s’ha de treballar amb la mare els... no sé com dir-ho.. els patrons d’un vincle sà saps? (E7. P.54-55)</p>	<p>Vincle maternofilial</p>	<p>Importància del vincle maternofilial en les intervencions amb qualsevol servei, i orientar i donar suport a la mare per transformar un vincle sobreprotector en un vincle sa que afavoreixi al desenvolupament del infant</p>	<p>Loise (2009) i Levedndosky (2012) sobre el fet de conviure en un context de violència de gènere amb un vincle insegur, caòtic o desorganitzat pot contribuir a reproduir conductes progenitors</p>
<p>A veure.. és difícil però normalment de cura... perquè la mare està tant danyada per la situació... que moltes vegades no és capaç de</p>	<p>Reacció de cura cap a l’infant</p>	<p>Les mares poden reaccionar amb control o amb cura cap a l’infant, en una situació de violència, però</p>	

<p>posar uns límits al fill per por a perdre'l i se'n van a la cura però com et deia abans.. una cura que pot arribar a ser sobreprotectora... (E7. P.55)</p>		<p>solen ser de cura, tenint en compte que hi ha la possibilitat de perdre el fill, li donen la major atenció possible, fet que pot arribar a revertir-se i generar un vincle possessiu que perjudiqui el desenvolupament de l'infant.</p>	
<p>Uf... els fa molta molta molta por això... clar pensa que elles, en algun sentit.. a veure és difícil d'entendre des de fora.. però pensa que elles en algun punt estan perdent ja a una persona del nucli familiar... que és l'home.. que per elles és difícil pensar que la persona que han escollit... amb la que... han tingut un fill o una filla les maltracta i... emmm. Que això perjudica també al seu fill no? Doncs clar.. en aquells moments el fill és lo més important... i crec que no contempen la pèrdua de vincle perquè els fa massa por i algunes tenen la tendència a no pensar-hi per no fer-se més mal... protecció instantània... (E7. P. 55)</p>	<p>Por a perdre el vincle amb el fill</p>	<p>El fet que la dona en un punt ja hagi perdut a una persona del nucli familiar, que seria l'home, li fa molta por pensar que li pot passar el mateix amb el fill, i per això moltes vegades es dona la sobreprotecció cap al fill o la manca de límits per no sentir-se rebutjada també per aquest</p>	
<p>Clar per una banda hi ha la fase més d'acollida al centre i lo primer és això, el vincle.. i per exemple, ja saps com funciona el tema menjar... no se'ls apreta les primeres setmanes... i després no sé, potenciar que pugui tenir fotos de la família a la llar, a la seva habitació perquè ho senti més seu... clar es treballa molt amb vincle i després ja... es treballa molt amb vincle i amb crear una mica d'estructura... uns horaris.. uns hàbits perquè ho tenen molt desestructurat.. establir uns límits perquè a vegades manquen de límits i altres vegades tenen uns límits massa fermes... de crit i bufetada... anar estructurant</p>	<p>Metodologia de treball del CRAE</p>	<p>Potenciar el vincle sà amb els infants dins del CRAE és essencial per poder dur la tasca educativa i realitzar un acompanyament al desenvolupament dels infants retirats. Moltes vegades els infants venen amb pautes de límits o de manca de límits poc apropiades, i a partir del vincle es poden reestablir perquè l'infant les vegi factibles com a forma de relació</p>	

<p>aquestes coses perquè els acabi donant tranquil·litat i un bon desenvolupament... però sobretot et diria a través de vincle. (E8. P. 57)</p>			
<p>i amb nanos més grans doncs s'intenta que no idealitzin a la família i trencar amb el mite si veiem que el vincle no serà sà... (E8. P. 60)</p>	<p>Trencar amb el vincle</p>	<p>Quan no hi ha un treball positiu i de progrés per part dels pares, per molt dolorós que sigui s'ha de protegir a l'infant, i es pot haver de recorre al trencament de vincle</p>	
<p>Depèn... cada cas és un món i hi haurà qui en serà conscient de què el fill pateix la violència de gènere i reaccions amb cura, a vegades no i reaccions amb control o a vegades és ambivalent.. s'ajunten les dues... (E8. P.60)</p>	<p>Vincle de cura i de control</p>	<p>La cura i el control solen ser freqüents en una relació on hi ha violència entre els progenitors, i depèn del cas les mares poden gestionar la situació de diverses maneres.</p>	<p>Loise (2009) i Levedndosky (2012) sobre el vincle insegur</p>
<p>Hi ha casos i casos.. i depèn de fins a quin punt són conscients de què hi ha violència... i llavors potser té idealitzat el pare... i a vegades inclús culpabilitzen a la mare perquè hi ha hagut una separació... o a vegades al pare per fer-li mal a la mare, i al no saber com expressar-ho ho fan allunyant-se involuntàriament del pare... (E8. P. 60)</p>	<p>Vincle com protesta de la violència</p>	<p>Alguns infants que són conscients sobre el dany que està patint la mare poden allunyar-se de forma involuntària del pare per tal de protegir a la mare i mostrar que veuen el què està passant.</p>	

ÀMBIT 4: RELACIÓ ENTRE ELS ÀMBITS			
FRAGMENT LITERAL DEL TEXT	TEMA	ANÀLISI	REFERENTS TEÒRICS
<p>“N’hi ha que apareixen els maltractaments quan tenen els fills perquè potser l’home es veu desplaçat com a focalització de la dona i la dona tendeix a mirar més els fills, se sent desplaçat pel motiu que sigui i llavors... és la mare qui rep la violència, però és conseqüència de què aquests fills hagin nascut per dir-ho d’una forma.... i en un altre cas no, és possible que ja la relació hagi començat amb violència, apareixen uns fills dins d’aquesta parella i continua amb la violència que ja s’havia establert abans... Jo trobaria que existeixen aquests dos tipus de casos, però pel meu pensar és que ja hi havia una parella amb aquest tipus de relació.... d’acord?”</p> <p>(E1. P.6)</p>	<p>Tenir fills en un entorn de violència</p>	<p>El fet de tenir fills no posa traves a l’home per tal de continuar amb la violència cap a la dona</p>	<p>Stratus i Gelles (1986), la família com a unitat de convivència manté diferències entre els seus membres i les maneres de ser i fer, aspecte que pot comportar conflictes amb una resolució violenta.</p>
<p>“i es normalitza una situació que no hauria d’estar normalitzada... però per sort hi ha professionals que fem pensar en aquest home i en aquesta dona que potser aquests comportaments venen donats per una història de vida però que no son els que haurien de ser... i clar, les històries de vida són molt dures... i pots dir, home, puc entendre que aquesta persona hagi arribat aquí així,... perquè no s’ha treballat a nivell psicològic ell o ella mateixa...”</p> <p>(E1. P. 7)</p>	<p>Normalització de conductes segons la història de vida</p>	<p>La història de vida dels pares també son dures i és necessari conèixer-les per saber les eines que hem de fer servir per contribuir a les competències parentals.</p>	<p>Barudy (1998), sobre el patiment de les víctimes i una possible reproducció de rols en base al model familiar que s’ha tingut.</p>

<p>“sempre derivaré aquesta situació a serveis socials que és el meu referent en aquest cas... d'acord? Perquè l'encaix de serveis socials i Casal Ot en aquest cas fa que hi hagi un bon engranatge, i (ah) és cert que nosaltres no treballem amb les famílies directament aquest tema (ah) però si que ho incloem perquè formen part de la família...”</p> <p>(E1. P. 8)</p>	<p>Importància del treball en xarxa</p>	<p>El treball en xarxa entre els diversos recursos que treballen amb dones i menors per separat així com els que treballen famílies és important per tal de dur a terme una acció educativa que s'ajusti a la situació i comporti el màxim benefici a la família i al menor, que ha de ser el més protegit.</p>	
<p>“els meus pares no m'escolten.. tinc ràbia del meu pare perquè pica a la mama..”</p> <p>(E1. P. 10)</p>	<p>Gestió situació familiar</p>	<p>L'infant és conscient del què passa al seu voltant però no sap com expressar el què sent, i li és dur tenir un vincle amb ambdós i veure com es produeix la violència de gènere. Se sent desplaçat.</p>	
<p>“Sí... al CO s'ho prenen com un joc.. si es fan a través d'una metodologia activa i participativa i no dir.. anem a treballar això... ho agreeixen... i per exemple el volcà... ara el fem servir per controlar la ràbia... el què passa que és una feina que és molt a llarg termini perquè l'infant ho ha d'interioritzar... i a l'infant se li remouen moltes coses amb això...”</p> <p>(E1. P.10)</p>	<p>Capacitats de l'infant per interioritzar la situació de VG i gestionar-la</p>	<p>Per a l'infant la situació familiar no és fàcil, i moltes vegades tampoc sap com reaccionar davant de les emocions que sent. El fet de realitzar un treball a llarg termini i poder fer activitats que li remoguin fa que reflexioni sobre la situació</p>	
<p>“Bueno... jo una mica els símptomes crec que és el què t'he comentat abans, la por, la inseguretat, la incertesa, el no saber què passarà... seria més aquest estil.. hi ha un protegir a la mare... com pot protegir a la mare un infant?... i moltes vegades tenen també aquest sentiment de culpabilitat... no? Doble:</p>	<p>Símptomes dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella</p>	<p>Els infants passen per moltes etapes dins de la família on es produeix la violència i és cert, que per tant, experimentaran diverses emocions al llarg del procés, que podran provocar diversos símptomes</p>	<p>Institut de la Dona (2006), sobre els factors de risc dels infants exposats a la violència masclista en l'àmbit de la parella (socialització, sexisme,</p>

<p>què he fet per què el pare ens tracti així a casa? O per què no he pogut ajudar a la mare?" (E1. P.11)</p>		<p>que es faran palesos en diversos àmbits del seu desenvolupament</p>	<p>normalització abusos, maltractaments, coacció, tolerància a la violència de gènere i familiar, reproducció d'aquestes conductes</p>
<p>"a part de SS nosaltres també estem amb l'EAIA, llavors... perquè ja hi ha infants que hi són i perquè hi ha infants que a partir de la nostra observació i a partir del què diu SS.. considerem que ha d'entrar el cas a l'EAIA i aquest és un altre factor de protecció... en el nostre cas també hem arribat a... (ah..) haver d'anar a l'hospital amb els infants... i aquest seria el factor de protecció més directe..." (E1. P.11)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>La importància del treball en xarxa es crucial per tal d'acompanyar al menor de forma segura així com a la família, tenint en compte que cada recurs està especialitzat en un col·lectiu i en uns temes concrets i per tal de desenvolupar mesures de protecció per a la família i pel menor s'ha de tenir en compte aquest</p>	
<p>"Jo crec que el treball en xarxa és bàsic... o sigui un bon treball en xarxa si es pot donar és molt més efectiu que qualsevol altre cosa... és a dir, jo estic treballant l'infant i si l'educadora de serveis socials està treballant la família, l'EAIA també hi és, l'escola també hi és... salut també hi pot estar... ostres és més enriquidor poder treballar així i cadascú miri des de la seva perspectiva com a professional que és la seva parcel·la... i podem treballar l'infant de manera integral... o en el cas de la mare o del pare.. seria molt més efectiu que no que cadascú vagi fent el què pot des del seu punt de vista perquè potser estem doblant esforços, treballant d'una manera que potser es contradiu amb com treballen des de l'escola... no té cap</p>	<p>Importància del treball en xarxa</p>	<p>Importància de coordinar-se no només amb altres serveis de l'àrea de l'educació social, sinó també amb l'escola, l'àmbit de la salut, i compartir opinions professionals sobre el cas, per enriquir la resolució del conflicte de forma coordinada i segura pel desenvolupament i protecció de l'infant i de la dona.</p>	

<p>mena de sentit... és fonamental el treball en xarxa.”</p> <p>(E1. P. 13)</p>			
<p>“Mira... com a protocol d’infància nosaltres els casos ens arriben o... normalment a través de Serveis Socials i ells ho han detectar perquè o... perquè tenen coneixement de la família o (mmm...) i treballen ho han vist o a nivell veïnal els hi ha arribat alguna cosa o a través de... l’escola. La gran detecció de violència amb els nens és des de l’escola. Llavors des de serveis socials es fa un assessorament amb l’EAIA i es valora si el cas es continua treballant des de serveis socials o si realment aquell cas entra ja a l’EAIA...”</p> <p>(E2. P. 17)</p>	<p>Treball en xarxa per detecció i assessorament dels infants</p>	<p>L’escola sol ser qui detecta els casos de violència de gènere a la llar on viu l’infant, i es comuniquen amb els serveis que treballen ambdós àmbits per poder abordar la situació de forma holística i sistèmica.</p>	
<p>nosaltres podem treballar amb tots els danys que han quedat de la violència des d’un compromís socioeducatiu que és una mesura administrativa... que (ah..) que no treu cap dret del pare ni de la mare, és a dir la guarda i la tutela la continua tenint la mare... Quan hi ha dos progenitors i la violència continua essent-hi i cap dels dos pren cap mesura per protegir, la última mesura que ens queda és el desemparament no? És a dir el desemparament vol dir que els menors sí que marxen de casa i que la guarda i la tutela l’assumeix la Generalitat...”</p> <p>(E2. P. 20)</p>	<p>Treball de àmbits que han estat afectats per la violència</p>	<p>Quan l’agressor s’allunya o la situació de violència es fruit d’una crisi es pot treballar de forma sistèmica amb la família per tal de fer una cura cap a tots els membres, tot i que pot acabar en desemparament quan aquesta violència continua.</p>	

<p>“molts pares que han patit violència diuen una frase constantment que és “pero a mi sí que me pegaban” no? I com que ells no ho fan o no ho fan amb la brutalitat que ho feien els seus pares no ho veuen tan greu... no? I és curiós com quan els hi fas el retorn i els hi dius “ja però ets el seu pare i els hi estàs fent mal igual” no? (mm...) aquí aquesta part empàtica que els ha quedat danyada com a nen, és la que ens costa que puguin traspasar en la cura cap als seus fills... però clar, una experiència traumàtica com és el maltractament ha de ser reparada... sense reparació (mm...) i que no vol dir que només sigui terapèutica però hi ha gent que troba eines a la seva vida per reparar una història del passat que no passa per anar al psicòleg ni al psiquiatre.. sinó que òbviament si no es repara no hi ha res a fer” (E2. P. 20)</p>	<p>Manca d'empatia dels progenitors</p>	<p>Molts pares comparen la seva vida d'infant amb les conductes parentals dels seus pares i les que tenen ells com a pares, i aquest fet comporta que normalitzin conductes que no aporten un bon desenvolupament per a l'infant, però no són capaços d'empatitzar amb aquests.</p>	
<p>“les coordinacions en xarxa són molt importants perquè tothom pugui expressar la seva mirada... i sentir des de l'escola les mirades de l'EAIA, de Serveis Socials, dels SIE els hi va bé per entendre un context global... Un dels hàndicaps més gras que hi ha ara és que cada vegada, jo crec que som una societat que cada vegada som més capaços de detectar situacions de violència, però que els mestres acompanyen molt poc a detectar això, i vas a escoles i els hi parles del Protocol d'Infància, com han de derivar, que han de fer en situació X, i els hi xerres en xino, i els mestres han de fer cursos de formació sobre per exemple: que un nen deixi de</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>El treball en xarxa ajuda als professionals a veure la situació des d'un context global, tenint en compte l'infant, la família, la dona des d'una mirada holística i sistèmica, que els ajudi a resoldre les situacions i treballar-les de la forma més àmplia i concreta possible per poder assolir l'èxit en el treball socioeducatiu.</p>	

<p>menjar, que porti ulleres a la pell, que és important comunicar a serveis socials, és que tot això es que encara ens estem discutint.. hi ha molta feina a fer perquè els professors no estan preparats i necessitem més recursos de l'àmbit educatiu i no només de l'àmbit social, per dir-ho d'alguna manera, de l'àmbit educatiu formal i extraescolar.”</p> <p>(E2. P. 23)</p>			
<p>“Jo penso que al final la mesura de protecció per qui té més pronòstic és pels nens i els hi hem d'oferir una bona família als nens i estudiar bé el context perquè els nens han de ser el millor pronòstic..”</p> <p>(E2. P.22)</p>	<p>Importància de les mesures de protecció</p>	<p>Aplicar una mesura de protecció corresponent pel desenvolupament d'aquest menor és un dels aspectes més importants, per tal que aquest menor tingui un pronòstic de desenvolupament holístic adequat.</p>	
<p>“les coordinacions en xarxa són molt importants perquè tothom pugui expressar la seva mirada... i sentir des de l'escola les mirades de l'EAIA, de Serveis Socials, dels SIE els hi va bé per entendre un context global... Un dels hàndicaps més gras que hi ha ara és que cada vegada, jo crec que som una societat que cada vegada som més capaços de detectar situacions de violència, però que els mestres acompanyen molt poc a detectar això, i vas a escoles i els hi parles del Protocol d'Infància, com han de derivar, que han de fer en situació X, i els hi xerres en xino, i els mestres han de fer cursos de formació sobre per exemple: que un nen deixi de menjar, que porti ulleres a la pell, que és important comunicar a serveis socials, és que tot això es que encara ens estem discutint.. hi ha molta feina a fer perquè els professors no</p>	<p>Coneixement de les situacions de violència</p>	<p>Tots els serveis que atenen a la infància haurien de conèixer les mesures de protecció i fer formacions sobre la temàtica per poder protegir als infants i saber com actuar des de l'escola, extraescolars, menjadors, etc. igual que en els diversos àmbits de la dona (laboral, social, etc.)</p>	

<p>estan preparats i necessitem més recursos de l'àmbit educatiu i no només de l'àmbit social, per dir-ho d'alguna manera, de l'àmbit educatiu formal i extraescolar. “ (E2. P. 23)</p>			
<p>I si la mare està rebent la violència psicològica... doncs no ets la millor versió pels fills.. (E3. P. 25)</p>	<p>Competències parentals</p>	<p>Si la mare que vol protegir als fills, està rebent violència no està en un moment amb plenes capacitats parentals per poder cuidar i afavorir al desenvolupament dels fills, si ella mateixa ja no està bé emocionalment.</p>	<p>Barudy i Dantagnan (2010) sobre competències parentals dels pares per cuidar i satisfer les necessitats dels fills per afavorir al seu desenvolupament</p>
<p>“Altres serveis que són més amplis poden veure la parella, els fills.... poden treballar des de la part més sistèmica i familiar, de la part que realment... Bueno jo crec que som complementaris...” (E3. P.26-27)</p>	<p>Treball sistèmic</p>	<p>El treball sistèmic es complementa amb el treball en xarxa ja que tots els recursos han de veure la família com un sistema, i encara que treballin només amb un membre de la família han de tenir en compte els altres per poder donar un bon pronòstic al treball realitzat.</p>	
<p>“protegir-se a elles i als seus fills i filles sobretot... i a partir d'aquí... com a necessitat després ja és un sortir d'aquesta sensació de malestar i anar cap a la necessitat de reparació...” (E3. P. 28)</p>	<p>Protecció i reparació</p>	<p>Un cop identificada la situació de violència, les dones posen en primer lloc la protecció dels seus fills, encara que és veritat que elles no podran ser bones mares fins que no hagin reparat el dany de la violència</p>	
<p>“Sí.. algunes vegades sí i això és una de les coses que provoca molt malestar... quan una dona és capaç d'identificar que el fill/filla està patint les conseqüències de la violència és una cosa que a vegades elles igual no marxarien de la relació... però quan</p>	<p>Identificació de la dona sobre patiment fills</p>	<p>Un cop la dona veu que els seus fills estan patint les conseqüències, el malestar emocional d'una dona que ja ve trencada per la violència de gènere s'intensifica, i el patiment d'ambdós augmenta.</p>	

<p>identifiquen que hi ha una cosa que està passant amb el fill o la filla això és una cosa que les mobilitza moltíssim, que les angoixa moltíssim, que les fa passar molt males estones i que ho prioritza quan ho identifiquen... no sempre ho identifiquen però quan ho fan, el malestar és molt greu.... “ (E3. P.29)</p>			
<p>Més que necessari és imprescindible.. o treballem en xarxa o no fem res perquè sinó el què fem és vulnerabilitzar a les dones més... (E.3 p.31)</p>	Treball en xarxa	Per garantir la supervivència, resolució de conflictes, desenvolupament de la dona i protecció d'ambdós és necessari el treball en xarxa.	
<p>“sí que s'inclouen però moltes vegades es treballa per separat, (no?) moltes vegades es fan visites a nivell familiar, moltes vegades es fan a nivell individual val?” (E4. P.33)</p>	Metodologia de treball CSMIJ	Des del recurs inclouen als infants com a víctimes de violència de gènere però intenten fer treball individual amb les diverses parts pere no cohibir	
<p>Mesures de protecció és treballar amb el nen... si ho detectem i la família no està vinculada a cap recurs , Bueno la mare en aquest cas no està vinculada a cap recurs, vincular-la a algun recurs específic si ella està disposada clar... treballar amb el nen i amb la mare que són les víctimes.. i acompanyar a la mare en el procés de posar fi a la situació i derivar-la a un recurs especialitzat.. i fer l'acompanyament amb el nen i treballar a nivell psicològic amb el nen... (E4. P.36)</p>	Mesures de protecció per la mare i el fill	És important tenir present que el treball emocional tant del menor com de la mare és essencial per superar la situació de violència familiar i s'ha de fer un acompanyament psicològic a ambdues parts.	
<p>“però penso que és en funció de l'edat i de com ho percep el nen el fet que hi hagi hagut una pausa de la violència a casa... i s'ha de treballar... “ (E4. P. 38)</p>	Vincle en relació a la situació familiar	Si la mare posa distància amb el pare, l'infant pot acabar rebutjant a un dels dos, fet que s'ha de treballar per tal de potenciar el vincle favorable amb les dues parts.	

<p>“Jo penso que el treball en xarxa és bàsic.. i a més els nens solen estar vinculats a recursos.. escola, extraescolars, salut, CO, i moltes vegades es poden veure indicadors de risc podent-se coordinar amb els diversos recursos per veure què passa amb el nen en els diversos recursos.. com es comporta.. es comunica... en el moment en què tens un nen que està vinculat a altres serveis és bàsic poder veure l'actitud del nen on estigui vinculat, en entorn dels iguals sobretot.. “ (E4. P.38)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>Importància del treball en xarxa amb els recursos que contribueixen a la recuperació de la dona i al desenvolupament de l'infant, per veure indicadors de risc i actituds del menor en relació a la vida quotidiana (escola, iguals, etc.)</p>	
<p>“Des del SIE sobretot és l'acompanyament, donant a la dona tota la informació possible que tingui al seu abast això per poder articular una sortida a la violència des d'un acompanyament i que ella estigui al centre de la intervenció... que prengui ella les decisions.. i amb els nens igual que tinguin l'acompanyament i el suport per veure el què els hi passa.. poder entendre aquesta culpabilitat... aquestes complexitats del mateix trauma” (E5. P.40)</p>	<p>Acompanyament</p>	<p>Des del SIE treballen l'acompanyament a les víctimes de violència familiar. La mare ha de poder sortir de la situació per tal de protegir al fill, però primer s'ha de recuperar ella, i per tant, el nen ha d'estar acompanyat també pel servei per entendre la situació, com està la mare, els recursos que té ell i poder superar el trauma i la culpabilitat.</p>	
<p>Clar hauria de ser una mica més sistèmic... perquè sí que és veritat que es treballa una mica per separat... tot i que amb els equips ens coordinem i pots fer intervencions en què la mare estigui present en la intervenció dels fills i filles... (E5. P.40)</p>	<p>Falta de treball sistèmic</p>	<p>Per poder intervenir de la millor forma amb ambdós col·lectius s'ha de fer un treball sistèmic i en xarxa, per no tenir en compte només el suport en l'àmbit propi del professional, sinó coordinar-nos per vetllar pel desenvolupament i integració dels dos membres implicats en xarxa.</p>	

<p>És bàsic, essencial i necessari al 100%... sempre ha de ser bàsic per poder abordar una problemàtica com aquesta que afecta a diverses persones de l'àmbit familiar, i poder comptar amb recursos específics d'infància i de violència de gènere i amb el SIE per treballar-ho de forma conjunta, es que és essencial, escola, extraescolars, llocs on vagi la mare si fa cursos de cuina, del què sigui.. totes les xarxes de relació de les dues parts són essencials i per això s'ha de treballar amb tots els recursos...</p> <p>(E5. P. 45)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>Per abordar una problemàtica que afecta a totes les persones del nucli familiar, és necessari treballar amb tots els recursos que atenen a aquest nucli (SIAD, EAIA, escola, SS, cursos als que poden assistir els pares com per exemple cuina, etc.)</p>	
<p>El STPT és un servei públic destinat a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori, en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites dels fills i filles establert per als supòsits de separació,divorci, dissolució o nul·litat matrimonial dels progenitors, o per als supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració Pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció del menor.</p> <p>(E6. P.46)</p>	<p>Protecció del menor</p>	<p>A través del STPT el pare maltractador pot seguir visitant al fill/a però a través d'aquest servei i en una visita supervisada, per tal de protegir els menors i vetllar pel seu desenvolupament.</p>	
<p>sempre que es requereix s'intervé amb els progenitors i amb els infants per garantir el benestar emocional dels infants i adolescents que assisteixen al recurs</p> <p>(E6.P.47)</p>	<p>Intervencions familiars</p>	<p>Per tal de garantir el benestar tant de la dona com de l'infant es poden dur a terme intervencions amb els progenitors de forma conjunta</p>	
<p>Si creiem que els menors requereixen d'atenció especialitzada es deriven a altres serveis, com el SIE. Allà s'atenen nens i</p>	<p>Derivació i treball en xarxa</p>	<p>Garantir que el menor està podent treballar tots els àmbits necessaris per garantir el seu</p>	

<p>enes que han viscut VM i es treballa per reparar el dany causat per aquesta. (E6.P.50)</p>		<p>desenvolupament favorable passa per treballar en xarxa amb els recursos</p>	
<p>Si, i tant. El treball en xarxa amb tots els serveis intervinents és molt important per treballar de manera coordinada i sense revictimitzar dones i nens. (E6.P. 50)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>Importància del treball en xarxa com a forma d'atenció als dos col·lectius, tot i que és essencial que com a professionals siguem conscients que això implica no revictimitzar a les dones ni als fills sinó fer un treball d'adaptació a la realitat i de superació, no de victimització.</p>	
<p>Clar... només veus una petita percella d'allò que li passa.. i per la dona són tant importants els fills... que s'ha de treballar en xarxa amb recursos que portin a nens... s'ha de fer una globalitat familiar i aniria molt bé (E7. P. 52)</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>Importància del treball en xarxa per poder abordar la problemàtica de forma sistèmica incloent a totes les víctimes de la violència familiar</p>	
<p>Nosaltres intentem treballar de forma sistèmica... però evidentment tenim més en compte a les dones però ens coordinem amb EAIA, CSMIJ, etc. per veure quin... ah i sobretot el SIE per veure com s'està vivint des d'allà i poder fer un treball en xarxa que tingui en compte tot el sistema familiar.. fins i tot el pare eh.. (E7. P. 53)</p>	<p>Treball sistèmic i en xarxa</p>	<p>Treballar amb altres recursos d'atenció a la dona i a la infància és important, i la coordinació amb aquests per veure les necessitats en cada servei i fer una intervenció que sigui productiva pel desenvolupament de l'infant i la dona.</p>	
<p>És lo més bàsic i essencial... perquè és el què et deia.. un recurs específic no pot abordar tot el tema de violència familiar, perquè és molt complexa... necessitem clar.. recursos especialitzats en infància com podria ser un EAIA, en dones víctimes d violència com podria ser un SIAD, i coordinar-nos per tal de fer la millor intervenció possible entre tots... és essencial</p>	<p>Treball en xarxa</p>	<p>Importància del treball en xarxa quan es donen situacions de violència familiar per poder treballar cada part de les implicades amb el recurs específic i així poder obtenir una visió particular de cada professional segons el recurs especialitzat i una visió global de les intervencions més adients per</p>	

(E7. P. 55)		treballar la situació de violència i obtenir un desenvolupament i recuperació de les víctimes favorable.	
crec que potser estaria bé fer una mica més de canya i treballar amb els centres per potenciar això el treball en xarxa i la cooperació entre recursos que treballen amb els pares i amb infants clar.. (E8. P.56)	Treball en xarxa	Per poder potenciar un bon desenvolupament de l'infant és necessari el treball en xarxa amb els recursos que treballen amb els pares i els que treballen amb infants.	
a vegades els nens tornen molt contents o a vegades saps perfectament que hi haurà un conflicte a la llar per culpa de relació familiar i de la visita.. (E8. P. 58)	Malestar emocional a causa de violència familiar	Molts dels infants que tenen visites, poden tornar molt alterats d'aquestes a causa de la situació amb els pares, perquè s'adonen que la situació no ha canviat, fet que afecta al vincle amb els mateixos pares, a l'estat emocional de l'infant, etc.	
Sí totalment... clar de fet a les escoles més que en les famílies s'intenta treballar l'educació emocional.. (E8. P.59)	Importància del treball amb les escoles	Des de l'escola es poden detectar moltes situacions de violència familiar i és de vital importància que es treballi la identificació i gestió de les emocions amb els infants.	
En xarxa total... passa que els recursos hi ha els que hi ha... i cadascú ho fa des de la seva feina... i jo que sé EAIA per exemple, en violència de gènere doncs pot venir un pare que no vol parlar amb una dona perquè és dona... i jo que sé, m'imagino que cada vegada més som més conscients de la importància del treball en xarxa... i més en aquest tema que afecta tant a dones com a infants.. i s'ha de treballar.. (E8. P. 60)	Masclisme i treball en xarxa	Alguns homes, que han d'accedir a l'EAIA un cop hi ha hagut la separació, poden no voler parlar amb una educadora, pel simple fet de ser dona, i és un fet que s'ha de treballar per no potenciar aquest fet en els infants, i perquè es desenvolupin en un context d'igualtat que garanteixi el treball dels pares i el seu propi pel seu desenvolupament	